

311294

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12
నంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూన్ నెల 24-వ తేది బుధవారము
శ్రీ క్రోధనామ సంవత్సరము, ఆషాఢమాస శుద్ధ తృతీయ ౩.

No. 72
సంచిక ౭౨

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు బొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిద నొప్పులకు నంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శవు నొప్పుల బారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బిణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి జీవాత్మను
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
జేశములలో కూడ వాడుచున్నాడు.

చకి-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 వైరిరోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

సమృద్ధిమగు క్రొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్త్రీసము
ది ఆంధ్రా జ్యాయలరి మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.

హెడ్డాఫీసు, బెజవాడ. గ్రాంచి 51, చెనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.
మావద్ద ఆనేకరకములు క్రొత్తమాదిరి గాజాలు, మెడగొలుసులు, కానుకలులు అడ్డగ
చెక్కులు మొదలగు బంగారు నగలున్నవనవత్తుములు వేసిన ఆనేకమాదిరి అడ్డగలు, జడబిళ్ళ
లు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపనరములు, పతకములు, మొలగునవి వెండి రైలు
కూజాలు, టంబుర్లు, కేలాగిన్నెలు, కాపి నెట్లు మొదలగు పాత్రసామానములు ఆనేకరకములు
కాట్లగొలుసులు, మొదలగు అన్ని వస్తువులు యెప్పుడున్నదముగా యుండును. కాను బంగార
మునకున్న నాదివేండికిన్ని రత్నములు మొదలగువాటికి గాగంటి యివ్వబడును.

నచ్చనివి నాపను తీసుకొనబడును.

(ప్రావైటర్లు): కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి,

195

శనగపాటి కోటయ్య అందు బ్రదరు,

వెల్లింగ్ టన్ సి నీ మా

20.6-25 శనివారమునుండి 26.6-25 శుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6 గం-15 నిమి రాత్రి 9 గం-30 ని.

రెండు ప్రదర్శనములు

యూనివర్సల్ జ్యాయల్ నాటకము

హెల్లా! డాక్టరు!

ప్రతి ఒక్కరు చూడతగినది.

శ్రీ క్రోధన జ్యోతిష మార్గదర్శిని

ఈపుస్తకమును చదివినచో ఎవరికినాడు క్రోధన సం
రములో గణితముతో నిమిత్తము లేకండా ప్రతిగంట, రోజు,
మాసము, దశ, సంవత్సర ఫలితములు కాంక్షలు తెలిసికొనగలడు.
తగ్గింపు వెల పోస్టేజీసహా 1-4-0 ఆణా.

శ్రీరాంప్రసాద్ జ్యోతిషమందిరము,

భీమవరంపాడు, భీమవరంకాలా కా, కృష్ణాజిల్లా

నమక మైన నగలుదొరకు స్థలము

మావద్ద వెండిగొలుసులు, గిన్నెలు, తట్టెలు,
కంఠములు, కూజాలు, బంగారగాజాలు, గొలు
సులు, చెయినుఅడ్డగెలు, నాగవత్తులు, వంకీలు,
నాగరలు, కామంతిబిళ్ళలు, కంపుజడబిళ్ళలు,
మొటిరకం పుష్కరాగము లోడులు, అంటుపో
గుల, బేసరీలు, క్లాసులు మున్నగునవి దొరుకును
బయటివారి ఆర్థములు అతిబాగ్గతగా పంప
బడును. ఒకదఫా మానుఅడ్డగిచ్చిన మానవ్యకము
మీకు తెలియును.

సీమవెండికి, పవరంబంగారకు పూచీ నిచ్చెదము.

శృష్టికరముగాలేనిచో వైకమువాదసిద్ధిదము.

బీచు వెంకటస్వామిశెట్టి

నగలవర్తకులు, కర్నూలు!

ఉమ్మి నె రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి కంపెనీ

నగలవర్తకులు, 25 చెనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

జాబులు.

తమకు యూనియనుబోర్డు

ఎల్క నలు యూనియనుబోర్డు జరిగినవి. జాబీయవారు తన యను అందుతే, కాంగ్రెసు అభిమానులు కొద్దిగలరు. ఈ ఎన్నికలు జాతిత్వ మధ్యములతో జరిగినవి “సత్యాగ్రహి” పత్రికయందు వెల్లడియ్యబడినది. ఈ యూనియను గత వత్సరమునుంచి తగియిదాటిననున్నది. ఇప్పుడైనను నట్టి తగా యిదాటకు బోనుగాక ఐకమత్యముగనుండి సక్రమముగ పనిచే యునని నమ్ముచున్నాము. నామినేషనులు యింకను కాలేదు. తమకునందు పంచములుకూడ గలరు. వారికికూడ వారసత్వపు హక్కుగలవని తెలిసికొని తాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారు తప్పని ఒక్క తమకునందేగాక యీ తాలూకాలోనున్న యూనియను లన్నిటియందును పంచములను నామినేషను చేయుదురు గాక.

(ఒక విలేఖరి)

సుదీనసాగరము

రెజిట్రార్ తాలూకా పెనమనూరు గ్రామకాపురముడగు కొత్తూరు లాగున అనే ఒక క్రయప్రతిని 3-6-25 తేదినను సుడివాడ తాలూకా గున్ననల్లూడి గ్రామనివాసియగు గొటె మోషుకందముగారు అనే మరయొకరిని 18-6-25 తేదీన ఏలూరు కుద్దిపల్లివారి భవనమున సంఘస్థించి హిందూమత దీక్షనిచ్చిరి. మొదటివారు కొత్తూడి అనే నామమును రెండవవారు ఆనంద రావణ నామమును ధరించి ఏలూరు కుద్దిపల్లి ప్రధానాచార్యులు గారగు ముల్ల రాల్ రాల్ వెల్లంకి కృష్ణమూర్తి పంతులుగారు వీరుభయమునకు కుద్దిపల్లివారి సమృద్ధిమున హిందూధర్మము లో చేర్చిరి. సమావేశమైన సభ్యులకు ఫలశరములు చందన తాంబూలములు పంచిపెట్టబడిన. సంస్కరింపబడిన ఈబుద్ధి మంతులు హిందూసంఘాభివృద్ధికై పాటుబడుటకు ప్రతిజ్ఞత్రాని రెండు రూప్యములు కుద్దిపల్లివారికి విరాళమిచ్చిరి.

రాయుడు గంగయ్య.

సరస్వతీవిలాససభ నాటక ప్రదర్శనములు

జాతిమ విద్యాస్థాపకులగు కొప్పలి హనుమంతరావు శిల్పవిగ్రహ నిర్మింపకై నాయుపవసించి బందరు సరస్వతీ విలాస సభవారిచే నే రాష్ట్రీయ గావింపబడిన నాటకప్రదర్శనములు తెనాలి పురమునకేరగెను. క్రీకృష్ణకులాభారము రామరాజు కడు నిపుణతతో చూపుట తెల్ల విస్మయముజెంది హర్షించునటు ల ప్రదర్శింపబడిన. రాయుడుగారు సుబ్రహ్మణ్యంగారి క్రీకృష్ణ వేషమును, శ్రీనివాసాచారి సత్యభామా, ఆమాధిపాత్రమును రామకృష్ణయ్యగారి నారద రామరాజు వేషములును నాగరాజు రావుగారి పటాభిషేకము సభ్యులెల్ల నానందపరచుట గావించెను. వారి గాననాట్యము పోషిభావ విలాసము పా త్రాచిత్రియము నిలునాకొలము నాటక కళాభిమానులు మైమరచు నటుల గావించెను. సభవారి ఆహ్వానము నంగీకరించి ధన మావం తయ్య ఆసింపక తోడ్పడిన సుప్రసిద్ధ నటశేఖరులెల్ల సభవారు కృతజ్ఞతాపూర్వక నమస్కారము లర్పించిరి. ముఖ్యముగా ప్రస్తుత ఆంధ్ర నటశేఖరులలోనికెల్ల రాఘవాచారిగారితో అన్ని విధములకు లక్షల తూగు నట రాజ నాగరాజుగా రెంతయు ప్రశంసార్థము.

ఈసందర్భమున తెనాలిలో కొందరు పలివిన పత్కూర ముగూర్చి ముచ్చటించుట మిగుల ఉపయోగకరముగా నుండు ను. గోడలనంటించిన కాగితము లభిండుట, కరపత్రముల తది తరగ్రామముల నుంచిపెట్టించెద మనిచెప్పి నాట పారద్రోయు ట, శోధనాద నిలువబడి ప్రదర్శనమునకు పోవు ప్రేక్షకుల నిరూపకావరచి యిండ్లనుబంపుట, పత్కూరనిర్వహణ పా లేబులకు నష్టము నాట్టిలేయుట ఇతరులపురిగొల్పి నల్లరి చే యించి లోలోనహర్షించుట, నాటకాలపై రాక్షసువులు, నాగరాజ రావుగారిని గురిచూచి పెద్దరాతితో గొట్టుట ము న్నగునని వ్రాయుటకు చాలా సిగ్గుచున్నది. ఏకొలదిమందియొ యిట్టి దుష్కృత్యముల గావించినను తెనాలిపురమునకు, పుర వాసులకు కళంకము సంభవించజేసిరి.

(నాటకకళాభిమాని)

కమ్యునిస్టావనతిగృహము - బందరు

ఈ వనతి గృహము వీ పట్టణ కమ్యునిస్టులు కొం దరు మూడు సంవత్సరములక్రింద స్థాపించిన సంగతి కమ్యునిస్టు మహాజనులకు విశేషమైయున్నది. అప్పటినుండియు దీనికి బం దరు సహాయపంపుమువారు పలువిధముల తోడ్పడి విద్యార్జన జేయుచుండిరనుట నిర్వచనాదాంశము. వారినిరంతరకృషిచే ధన మును సంపాదించి చుమారు యేబదిమంది విద్యార్థులగు రెం డు వనతిగృహములను బోషించుచు విద్యార్థుల కొరకెల్ల గమనించి, వలయు సౌకర్యములన్నింటిని మిగుల విశాలమౌచు ముతో సహాయము జేయుచుండిరి. మాహాస్థలమునకు మాపరిం తెండెంటుగా రగు ముల్ల రాల్ రాల్ శ్రీ కొమ్యునిస్ట్ పట్టాభిరా మయ్యగారి నిరంతర కృషివలనను, ఉదార స్వభావమువల నను విద్యార్థులు తది తర విషయములలో బోకృష్ణము కలుగజేసి కొనక తగు సహాయమును బొందుచు మిగుల కష్టించి చదువుకొనచుండిరి. వీరి ఆమోక్ష మైన ప్రేమవలనను నిరుపమానకృషివలనను విద్యార్థులు పరిం చుచు పరీక్షయందు తీర్థులగుచుండిరి. కడచిన రెండువత్సరము లందును బాగుగ జయమొందిరి. ఈ సంవత్సరము బందరునందు కమ్యునిస్టావనతి జయమొందిన టెచ్చటను లేదనివ్రాయుటకు మిగుల గర్వింపుచున్నాము. బి.ఎ క్లాసులో 9 మందికి 6 గురు పూర్తిగను యిద్దరుసగమును గెలుపొందిరి. ఎఫ్. ఏ లో పది మందికి 6 గురుపూర్తిగను, ఇద్దరు సగమును గెల్పొందిరి. స్కూలు ఫైనలు చదివినది ఒకవిద్యార్థి ఆయన జయమునుగాంచిరి. మిగతతరగతులలో చదువు విద్యార్థు లందరును గెల్పొందిరి.

ఇంతబాగుగ మరయే యితరపట్టణమందును (మదరాసు గూడ) గెల్పొందలేదు. ఈజయమునకు సహాయపంపుచువారు ను అందు ముల్ల రాల్ రాల్ శ్రీ కొల్ పట్టాభిరామయ్యగారును కా రకులని శేత్రవ్రాయనపుసములేదు. ఈసంవత్సరముగూడ విశాలముగు భవనమునోకదానిని అద్దమతీసికొన ప్రయత్నింపు చుండిరి. కమ్యునిస్టావనతి రెంతమందినచ్చినను సౌకర్యము లన్నింటినిజేయుటకు సిద్ధియగుచున్నార. కావున విద్యార్థులీయవ కాళమును క్షణింకురుగాకాయని వ్రాశించుచున్నాను.

(ఒకవిద్యార్థి)

కమ్యునిస్టుల సంతకము

ఈ సంఘమువారు చాల వత్సరములనుండియు విద్యార్థి లోకమునకు మిగులతోడ్పడుచుండిరిని వ్రాయుటకు మిగుల ముదముదవుచున్నది. కాని క్రిందటివత్సరము విద్యార్థులొక్క పైసయైననుకూడ బహు ఇక్కట్లు పాలుజేసిరి. ఇక్కట్లెల్ల అని ప్రశ్నించినవారికి బహు ముఖముగ జవాబు నీయవచ్చును. సహాయమునకు అప్పికేవలమును జూలై 31 వ తారీఖులోపుగ పంపించవలసిన దని పత్రికాముఖంబున ప్రకటించిరి. విద్యార్థులు సహాయమునకై యెదురు జూచుచుండిరి. మీటింగులేదు. అగడ్త, సెప్టెంబరు, అక్టోబరు, నవంబరులని ప్రతి నెలయు జేచియుండిరి. కాని ఫలితమేమాయెనా యని చదువరులు యడుగువలయునా? మీటింగు జరుగలేదు సరిగదా, విద్యార్థులకు సహాయమియవలసలేదనియైనను ప్రకటింపలేదు. అట్లు ప్రకటించిన వేదని నెలవులలోను తదితర నెలవు దినములలోను వీరవిద్యార్థులే తిరిగి ప్రాగు జేసికొనెడివారు. తిరిగిన ధనము దొరకునని విద్యార్థులకు గట్టి నమ్మక ము గలదు. అనేక ఉద్యమములకు సహాయము జేయుచుండిన కమ్యునిస్టులు తప్పక యిత్తురను దృఢసమ్మతము గలదు. సహాయముదొరకునని అప్పులు దెచ్చుకొనిన విద్యార్థుల కష్టములు దెలుప నక్కరలేకయే గ్రహింపవచ్చును.

క్రిందటివత్సరము అప్పికేవలమును బెట్టుకొనడని ప్రతిక లకుబంపిరి. కాని యీసంవత్సరము అదియైనను యింతవరకు వెలువడలేదు. కారణ మూహింపలేము.

కమ్యునిస్టులను మై యేమని యొక నాయకుని ప్రశ్నింప తనజీవితమునంతను ధారవోయకార్యదక్షుడొకడు కావలయు నని నుడివిరి. ఇక్కార్యము ఒక్కనితో యగునదికాదు. అట్టి మహాభావుడు బయలుదేరిన నులభముకాని వారుదొరకనవచ్చుదు ఎవరికైకొలది వారు జేయుట మంచిదిగాదా? మీలో చాల మంది చాలధనము నిచ్చిరి. అధనమును మంచి కార్యములకయి వినియోగించుటగూడ మువిధియైయున్నది.

కావున కమ్యునిస్టులులారా, పెంటనేమీటింగుపెట్టు కొని విద్యార్థుల కేవలసరము తప్పక సహాయము చేయవేడు చున్నాను.

(ఒక విద్యార్థి)

హిందీపరీక్షలు

రాబోవు పరీక్షలు ఆశ్చర్యముకమ్య కృష్ణ చనితి అదివారము. తదనసారముగా 1925 సంవత్సరము సెప్టెంబరు 6 వ తారీఖున ఉదయము 7 గంటలకు, ఆంధ్ర, తమిళ, కేరళ, మరియు కర్నాటక ప్రాంతములయందలి 50, 60 కేంద్రములలోను హిందీపరీక్షలు ఆరంభమగును. రుసుముసహితము నివేదన పత్రములు పంపించుటకు ఆఖరుతీధి. రాబోవు భాద్రపద కృష్ణ పాడ్యమి బుధవారము. తదనసారముగ 1925 సంవత్సరము ఆగష్టు 5 వ తారీఖు అగును. ఈ తారీఖు దాటినయెడల రుసుము సహితము నివేదనపత్రములు పంపినను అంగీకరించబడవు.

ఏ ఏ స్థానములలో ఉత్సాహముగా నుయోగ్యులగు హిందీప్రచారకులు ప్రాంతీయకార్యాలయము జీర్ణపునగని లేక స్వతంత్రతీర్థిగాని పనిచేయుచున్నారో అనియన్నియు కేంద్రస్థానములుగా పరిగణింపబడును. వారిద్వారా విద్యార్థులు రుసుము, నివేదనపత్రములు పంపెదరు. ఎక్కడైన ప్రచార కుడు లేక ఉపాధ్యాయుడుగానిలేనియెడల అక్కడ విద్యార్థులు ముగ్గురుకన్న తక్కువగానుండగూడదు. తమ కేంద్రముయొక్క ఒక పెద్ద హిందీప్రేమకుడు, లేక కాలేజి స్కూలుయొక్క ప్రెసిడెంటు మరియు ఇన్స్పెక్టరుద్వారా రుసుము నివేదన పత్రములు పంపవచ్చును.

స్త్రీలనుండి రుసుము తీసికొనబడదు. కాబట్టి యేమ హాళియైనను కూడా వారి దగ్గరనుండి రుసుము వసూలు చేయగూడదు.

పాఠ్యపుస్తకములు

1. ప్రాథమిక:— 1. హిందీ బాలబోధిని. 2. హిందీకి పహిలీ పుస్తకము, మరియు దూసరీపుస్తకము. 3. అనువాద మాలలో 25 పాఠములు. ప్రశ్నపత్రము ఒకటి. సమయము 7 గంటలనుండి 10 గంటలవరకు. రుసుము 4 నాలుగు అణాలు.

2. ప్రతీకా:— 1 తీసరీపుస్తకము 2 చాధీపుస్తకము. (పద్యములులేకుండా) 3 బాలరామానుజము 4 మేవాడ పఠననాటకము. 5 హిందీప్రబోధిని వ్యాకరణ అంశము 6 అనువాదమాలసాంశము, పశ్చే పత్రములురెండు. సమయము ఉదయము 7 గంటలనుండి 10 గంటలవరకు, సాయంత్రము 2 గంటలనుండి 5 గంటలవరకు. రుసుము 0-8-0 ఎనిమిది అణాలు.

3. రాష్ట్రభాషా:— 1 తివిస్థాతిముందరి 2 నవనిది 3 ఆమెరికాగర్వన, 4 చాధీపుస్తకము (పద్యములు) 5 చంద్ర హాసనాటకము, 6 బాల హిందీవ్యాకరణం, ప్రశ్నపత్రములు. 2. సమయము ఉదయము 7 గంటలనుండి 10 గంటలవరకు, సాయంత్రము 2 గంటలనుండి 5 గంటలవరకు. రుసుము 1-0-0 ఒక రూపాయి. రెండవ పత్రములో అనువాదము, మరియు లేఖయంపును.

4. హిందీ పరీక్షలయొక్క యావత్సంకతులు తెలిసి కొనవలయునన్న ఒక ఆశాస్థాంపు పంపించినయెడల వివరణ పత్రిక పంపించెదరు. దానిద్వారా సంగతులన్నియు తెలిసి కొనవచ్చును.

గతపరీక్షకంటె రాబోవు పరీక్షలో చాలమంది విద్యార్థులు పరీక్షలో కూర్చుండునని నమ్ముచున్నాము. ప్రచారకులందరు తమ తమకేంద్రములలో రెట్టింపుఉత్సాహముతో పరీక్షార్థులను తయారుచేయుచుండురు. ఏ కేంద్రములో ఎక్కువమంది విద్యార్థులు పావునుఅయ్యెదరో ఆ కేంద్రము దక్షిణభారతముంతటిలో అన్నిటికంటె ఉత్తమమైనదని ప్రకటింపబడును.

హిందీప్రచార అఫీసు } హృషీకేశ శర్మ
ప్రెసిడెంట్, చెన్నపురి. } పరీక్షామంత్రి

బధిరమూక చికిత్సాలయము - గుంటూరు

శ్రీయుక్త బోస్సుల రామచంద్రరావుగారి ప్రశంసాపత్రము సోమా వెంకొజీరావుగారు, శ్రీయుక్త బులును సాంబ మూర్తిగారితో మాయింటికివచ్చి కొన్నిదినములు మాయింట బడచేసినారు. 10 సం॥ వయస్సుగల నారెండవకుమారునకు క, గ, రెండక్షరములు పలుకుట సాధ్యముగాకుండెను. వెంకొజీరావుగారు తమ వై పుణ్యముచేత ఆరెండక్షరములు పలుకుట నాకుమారునకు 3 రోజులలో నేర్చెను. వెంకొజీరావుగారికి సేన కృతజ్ఞుడను.

రామచంద్రపురం } జోస్యుల రామచంద్రరావు.
9.5.25 }

2 10 0 0

ఆంధ్ర దేశము

మోదించినపిదప నభి ముగిసెను.

కర్నూలు

(ఒకవిలేఖరి)

జాను 20:— కర్నూలు పట్టణ శ్రీ గాంధీ మైదానములో కీర్తిశేఖరను దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆకాలమరణము సరించి నొక బహిరంగసభ జరిగినది. అందు లో పట్టణ ప్రాముఖ్యులయినట్టి (1) మహారాజరాజశ్రీ మేడం వెంకయ్యశ్రేష్ఠిగారు (2) రాల్ రాల్ గరికపాటి వెంగన్నశ్రేష్ఠిగారు (3) రాల్ వక్కీలు నారాయణమూర్తిగారు (4) రాల్ వక్కీలు కామగారి రామచంద్రరావుగారు (5) రాల్ జూబూన రామయ్యశ్రేష్ఠిగారు (6) రాల్ చెట్టి గిద్దయ్యశ్రేష్ఠిగారు (7) యిల్లూరు సుబ్బయ్యశ్రేష్ఠిగారు (8) మారి వెంటటసుబ్బయ్య శ్రేష్ఠిగారు (9) రాల్ పల్లపంతులు రామచంద్రయ్య ఆనరరి మేజిస్ట్రేటుగారు (10) నైపు వెంకట్రామశ్రేష్ఠిగారు (11) నుండా సుబ్బయ్యశ్రేష్ఠిగారు (12) యికెక్కాల వేంటట సుబ్బయ్యశ్రేష్ఠిగారు (13) యలకరామ వెంటట శేషయ్య శ్రేష్ఠిగారు (14) రాల్ వక్కీలు కొత్త అప్పయ్యశ్రేష్ఠిగారు బి. ఏ. బి. యల్. (15) యికా వగయిరా బ్రాహ్మణులున్న వైశ్య తర్జములున్న మహమ్మదీయులున్న నూరకొలది వచ్చి సమావేశమయి యుండిరి. సభకు రాల్ గరికపాటి వెంగన్నశ్రేష్ఠిగారు అధ్యక్షత వహించిరి. వక్కీలు నారాయణమూర్తిగారు ప్రధానమంత్రివత్వంలో కీర్తిశేఖర జీవితచరిత్రమును సభవారికి ఆంధరికి మిక్కిలి దుఃఖకరముగా నుండు అంశములను వివరణాపరముగా చెప్పి మ జనులను స్ఫులను ఆదరించిరి. పాటుపరువారు యాక్రిందితీర్మానములు అనగా “ (1) దేశ బంధు చిత్రరంజనదాసు మహాభోగి సర్వసంగపరిత్యాగియు యియ్యుండి దేశోద్ధారణ నిమిత్తమయి పాటుపడుచుండగా రియొక్క ఆకాలమరణమునకు యాసభవారు మిక్కిలి వ్యసన దుచున్నారు.” అను తీర్మానమును వారు చెప్పినపిదప కామగారి రామచంద్రరావుగారు బలపరిచిరి. పీదప రెండవ తీర్మానము అనగా “భారతమాత మిక్కిలి కష్టదశలో లేన పు తర్జమును గోలుకాయినందులకు యాసభవారు యంతయు శాంతిలభు, శాంతిత్వమును ఆవర్తకముగా గయికొని, స్వల్ప రూపకముగా చూపించి వారి ఆర్థికు శాంతిజేహుగుటకు ప్రయత్నించుచున్నాము. ఈతీర్మానమును వక్కీలు ప్పయ్యశ్రేష్ఠిగారు ప్రతిపాదించగా హాజరుకు మేహరుఖాన్ సాను రహాలుకాను సాహెబుగారు బలపరిచిరి. పిదప అప్ప య్యశ్రేష్ఠిగారు ఆక్రింది (2) తీర్మానమును అనగా కీర్తిశే యలయిన చిత్రరంజనదాసుగారి ఆకాల మరణమునకు మిక్కిలి వ్యసన దుచుచు, వారి ఆర్థికు శాంతిజేహుగాక యనిద్ర వమును శాంతిచేయు యాసభవారి సానుభూతిని వారి పట్టుబడునకు దేశేయవిధమును అధ్యక్షులను సభవారిని కోరిరి. ఈయె తీర్మానమును రాల్ మారి వేంటటసుబ్బయ్య శ్రేష్ఠిగారు బలప శ్రీ రామచంద్రులుగాగనన్న బలపరిచిరి. సభవారందరును సాదించినపిదప సభ ముగిసెను.

వెలువడినది!

త్వరపడుడు!!

కలువడినది!

క్రోధననం వత్సరాదినంచిక వెలువడినది!

ఆంధ్రమహాజను లనుగ్రహించిన యమూల్యములగు వ్యాస రాజములతో ఒప్పియున్నది. విషయ విభజనము గావించబడినది. బెల్లాము జాతీయసభకు సంబంధించిన చిత్రములు, ఇతరఆంధ్రదేశసంఘములయు, మహాజనులయు, వ్యాసకర్తలయు చిత్రములును గలవు.

ఇందలివ్యాసము తెల్లవిధముల నాంధ్రుల విజ్ఞానాభివృద్ధికి దోడు పడగలవు. దిగువనున్న విషయానుక్రమణిక యీసంచిక విలువను చాటగలదు. ఆంధ్రమహాశయు తెల్లరు నీసంచికను స్వీకరించి దీనివలని ప్రయోజనము బడయదగుదురు.

మిగుల పరిశ్రమను గైకొని అమూల్యములగు వ్యాసములను వ్రాసి యీసంచికా ప్రకటన మందు మా కెంతయు తోడ్పడిన పండిత పర్యులకు కృతజ్ఞతతో వందనముల నర్పించు కొనుచున్నాము. ఈ

విషయానుక్రమణిక

ముఖ్యత్రము—విషయనూచిక - పంచాంగము, ప్రస్తావన—పత్రికాధిపతులు, చరకాష్టకము - మంగిపూడి వెంకటేశ్వరగారు (ప), క్రోధన - బుర్రాబాలకృష్ణశాస్త్రి గారు - సాక్షి మంగపతిరావుగారు (ప), క్రోధనవత్సరాభినందనము - దోమా వేంకట స్వామిగుప్తగారు (ప), పూవులతోట - వేదము వేంకటకృష్ణశర్మగారు (గే), కి. శే. దామెర రామారావుగారు, పుట్టి పెరుగుచు నుంటిని భువనమందు - శొంతి శ్రీపతి శాస్త్రిగారు (ప), ముప్పదితొమ్మిదవ దేశీయమహాజనసభ, బెల్లాము - మహాత్ముని ఆధ్యక్షోపన్యాసము, తీర్మానములు, రాత్రి - సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రి గారు (ప), మాంటేనుమహాశయునకును హిందూదేశమునకునుగల సంబంధము - మోహన్ రామకృష్ణయ్యగారు, సత్యాగ్రహ - జంధ్యాల శివన్నశాస్త్రిగారు (ప), మధుమాస గీతము - పోహూరి రామచంద్రరావుగారు, గ్రామజీవనము - కోన వేంకటరామేశ్వర గారు, పాతన - తిరుగుబోతు (ప), అసహాయోద్యమచరిత్ర - పేరీ చినవరహనుగారు, సంక్షిప్త చరిత్రము - సో. సూర్యనారాయణశర్మగారు (ప), స్వరాజ్యసంపాదనయందు స్త్రీల విద్యుత్ కర్మము - శ్రీమతి పులవర్తి కమలావతీదేవిగారు, వంద్రప్రసంగ - వెలగ పూడి దానయ్యచౌదరిగారు (ప), అసహాయోద్యమము, పూర్వోత్తరభాగములు - భోగ రాజు పట్టాభిసేతారామయ్యగారు, చెన్నరాజధాని విషయములు - సింగంపల్లి వేంకటాద్రిగారు, కావ్యము: నీతి - దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారు, ప్రత్యక్షము - దుగ్గమహంతి సీతారామశర్మగారు (ప), యెంకిపాటలు - పురాణం సూరిశాస్త్రిగారు, ఆంధ్రబాల రామాయణము - ఆదిపూడి సోమనాథరావుగారు (ప), దుర్గాగ్రంథ - అష్టావధాని మైనంపాటి హనుమంతరావుగారు (ప), గ్రంథరచనము - కవికొండల వేంకటరావుగారు కలి విడంబనము - మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు (ప), కవితా ఋణవిముక్తి - శ్రీమాన్ పాతనాయక సూర్యనారాయణకవిగారు (ప), ఆంధ్రపదముల యర్థవైచిత్రి - విద్యాన్ దువ్వూరి వేంకటరమణశాస్త్రిగారు, వియోగరాధిక - శ్రీ శేషాద్రిరమణ కవులు (ప), కవిత్వము - ఉప్రూ అలీషాకవిగారు, చిన్ననాటిప్రేమ - కలశపూడి శ్రీకైలసుగారు (ప), ఆంధ్రవాక్యయ పరిణామము - కావ్యతీర్థ మద్దులపల్లి వేంకట సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు, నిత్యసుఖము - పొన్నలూరి నరసింహంగారు (ప), శిశువులు - భావ - కొప్పర్తి నారాయణమూర్తిగారు, కృష్ణుడు - శ్రీపాద జోగి సోమ యాజులుగారు (ప), వన్నయభిట్టు భారతములోనియతులు - చిలువూరి నారాయణ రావుగారు, వనలక్ష్మీవనంతు విలాసము - వేమాన సూర్యప్రకాశకవిగారు (ప), కనుపర్తి అబ్దుల్-మాత్తుడు - చింతలపూడి శేషగిరిరావుగారు, ఆత్మార్పణము - జనమంచి సీతారామస్వామిగారు (ప), మేఘసందేశము - రావు వెంకటరావుగారు, ఈశ్వరా రాధనము - బాలకవి అల్లంకెట్టి అప్పయ్యగారు (ప), కవిరాజులజ్ఞానము - వేంకట శేషేశ్వరులు (ప), శివరాత్రి మాహాత్మ్యము - బండారు తమ్మయ్యగారు, వ్యాఖ్యోక్తి చమత్కారము - కావ్యకలానిధి చిదంబరశాస్త్రిగారు (ప), భాగవతప్రాశస్త్యము - నేపూరి లక్ష్మీనరసయ్యగారు, శ్రీపరమేశ్వరస్తుతి - విద్యాన్ కట్టి సాంబమూర్తిశాస్త్రి గారు (ప), శ్రీకృష్ణుడు - గయోపాఖ్యానము - పాలకోడేటి వెంకట్రామశర్మగారు, శ్రీకృష్ణపరమాత్మ - రాధ - బుక్కపట్నం తిరుమల నరసింహాచార్యులుగారు (ప), రామాయణ నీతిసారము - యడ్లపాటి వెంకటసుబ్బారావుగారు, ఆంధ్రలక్ష్మీ నృసింహ

సంచికయందు స్థలాభావముచే ప్రకటితములు గాని వ్యాసరాజముల యొక్క రచయితలను మన్నింప మిక్కిలి వేడుకొనుచున్నాము.

ఆంధ్రపత్రిక దినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు పోస్టేజీతో సహా 1-4-0, వారపత్రిక చందాదారులకు పోస్టేజీతో సహా 1-8-0, ఇతరులకు పోస్టేజీతో సహా రు 2-4-0 లకు నీసంచిక లభింపగలదు. కొలది ప్రతులు మాత్రమే ముద్రితము లైనవి. పరిశీలనాగు త్వరగా మాకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవలయును.

వై ధరలకు చందాదారులకు వి. పి. గా సంచికను పంపుకొను చున్నాము. అక్కరలేని చందాదారులు మాకు వెంటనే తెలుప గోరుచున్నాము. ఊరకుండి వి. పి. లను క్రీపుగొట్టి మాకు వ్యయ ప్రయాసలను గల్గించకుండ ఖజీముజీ ప్రార్థించుచున్నాము.

స్తోత్రము - తుమ్మల సీతారామమూర్తిచౌదరిగారు (ప), రామాయణము - భారతము క్రొత్తపల్లి సూర్యరావుగారు, జానకీహామనులు - "ఒకసోదరుడు", భిష్ముప్రశంస - మండలేముల వేంకటశాస్త్రిగారు (ప), జీర్ణవస్త్రములు - పోహూరి రామచంద్రరావు గారు, ఎటులును మెచ్చుకొనుటయొ యెఱుంగనవచ్చు - ముక్కవల్లి వేంకటనారాయణ గారు (ప), యుగములనుండి నీకొజు కనిపెట్టుకొనియుంటిని - అశ్వినీ బాపిరాజు గారు, ద్యోయానము - తాపీ ధర్మారావుగారు (ప), విన్నకోటపెద్దన - విద్యాన్ కట్టి సాంబమూర్తిశాస్త్రిగారు, వేమనకాలము - వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు, ఎండ మావులు - సాహిత్యసరస్వతి డి. యక. శర్మగారు (ప), తిక్కనవంశచరిత్ర - ఆంధ్ర శేషగిరిరావుగారు, నిజమరాష్ట్రము - పరిశోధనోద్యమము - శ్రీ శేషాద్రిరమణ కవులు, గాలిపటము - పూడిపెద్ది వెంకటరమణయ్యగారు (ప), ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞుల లక్షణములు - కామూరి లక్ష్మణరావుగారు, విశ్వకల్యాణము - పెమురి వెంకటరత్నము గారు (ప), ఆధ్యాత్మరామాయణకర్త సుబ్రహ్మణ్యకవి - మద్దులపల్లి సురబ్రహ్మకర్మ గారు, విజయనగరరాజులమరణము - కుందూరి ఈశ్వరచతుగారు, అతిముఖ్యతయగు సీత- సీరిసి ఆంజనేయులుగారు (ప), కాననములు - చరిత్ర - మల్లంపల్లి సోమ శేఖరశర్మగారు, కందుకూరి రుద్రకవీంద్రస్వతి - కందుకూరి వేంకటసుబ్బారావుగారు (ప), కాననావలి సి. ఆర్. కృష్ణమాచార్యులుగారు, ఆత్మానందము - కలవపేట వేంకటరమణాచార్యులు గారు (ప), డాక్టరు అప్పారెడ్డిల లక్ష్మీనారాయణగారు ఎస్. సి., యస్. యమ్. యమ్. - కారవ, శిబిరీరీక్షణము - కొణిదేవ బాలకృష్ణయ్యగారు (ప), అష్టావధురాణములు - శ్రీ దై. కోటేశ్వరశర్మశాస్త్రిగారు, నేనాని - పంచాయతీ వెంకటసుబ్బయ్యగారు (ప), సంస్కృతసాహిత్యములో కామశాస్త్రమునకుస్థానము - పండిత పురాణం సూర్యనారాయణశర్మగారు, భేకము - మొసలికంటి రామబాయిగారు (ప), ద్వావింశతిస్తోత్రపథకము - దువ్వూరి జగన్నాథశర్మగారు, ఎలనాని - టి. చల మయ్యప్రసాదరావుగారు (ప), రసశత్రుసారము - కామరూపి గృహ్యంజయవర్మగారు, సనాతనాంధ్రులు - మంగిపూడి వేంకటేశ్వరగారు (ప), బ్రహ్మసూత్రములు లేక వేదాంతసూత్రములు - చిలువూరి వీరావధానులుగారు, వరదుడు - ఏనుగు తమ్మిరాజు గారు (గే), శ్రీకృష్ణాశ్రమము, పెదపాలెము - నల్లపాటి హనుమంతరావుగారు, పంచమ విలాపము - పులిపండా అప్పలస్వామిగారు (ప), అస్పృశ్యమూర్తి హరిదాసు-జనమంచి సీతారామస్వామిగారు, మాలక్కిల్ - దోమా వెంకటస్వామిప్రగారు (ప), నిడుచువోలు వేంకటరమణగారు దేశీయరంగులు-చక్కలంక అయ్యకరావుగారు, శ్రీచేంకొండవల్ల కనక ప్రశంస-అహింస-పెమ్మరాజు లక్ష్మీపతిగారు, విజయనగర సామ్రాజ్యవతనము-కామూరి వీరభద్రేశ్వరరావుగారు (ప), బ్రహ్మదేవుని నియంపరిమాణము - మన్నవ వెంకటకృష్ణ శర్మగారు, కవిబ్రహ్మ - కొణిదేవ వెంకటనారాయణగారు (ప), స్వప్నములు - పార నంది జగన్నాథస్వామిగారు. కోయిల - పంగనామలరామచంద్రరావుగారు (ప), పక్షి జాది తెలుగు - కొన్ని పాతకథ తరాలు - వేమూరి విశ్వనాథశర్మగారు, జగత్తులోని భావపరిణామము - గాడేపల్లి సూర్యనారాయణశర్మగారు, ఆంధ్రపత్రిక ఉగాదినంచి కలు - సత్యేనపల్లి హనుమంతరావుగారు, ఆశ - సుధానిధి (ప), చిత్రముల వివరణము.

చిత్రములు:— బెల్లాము జాతీయసభా నాయకులయు, సభాభవనాదులయు, ఆంధ్రదేశసంఘములయు, ఆంధ్రమహాజనులయు, వ్యాసకర్తలయు, చిత్రములు ముద్రింపబడియున్నది.

మేనేజరు,

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము. 7, తంబుకెట్టిపేట, నంద్యాల

ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులు మనకర్తవ్యము

బందరు బహిరంగసభ

నాయకుల ప్రసంగములు

బందరు, జూన్ 20:—నా బిల్లు ఖర్చుతోట విచారణ సందర్భంగా ఇదేమి నచ్చిన శ్రీయుత కొండ వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు, శ్రీయుత కాగేపాళుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు శ్రీ బండ్ల నారాయణ సాంబశివ శ్రీధరలుగారు మరియు శ్రీయుత శేషభాగ్యం రామరామపంతులుగారును బందరు పట్టణ కాంగ్రెసులోని సమావేశము క్రింద ప్రవీణమును గూర్చి ఉపన్యసించిరి.

శ్రీయుత నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు అధ్యక్షత నిర్వహించిరి

ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులు అంధకార బంధురముగా ఉండియున్నవి. గాంధీ మహాత్ముడు దేశవంశియును సర్వసంపాదకుడైన ప్రజాభివృద్ధి కలంబేరమునాడు. ఉపన్యాసములు వినుటకు వేసేవారు వచ్చుచున్నను క్రియవంతము తాత్పర్యముగా ఉన్నవారి నాడే నుడువుచున్నాడు. దేశము నంటును అంధకరమును ఎక్కినా ఉండియున్నది; ఇప్పుడు దేశబంధురాను దివిపొయినాడు. ఈస్టిలో నిరుత్సాహము ఎక్కువగా ఉండియున్నది.

గాంధీ మహాత్ముడు అంగ్రదేశమును గూర్చి చెప్పిన మాటలు వివాదాస్పదముగా ఉండియున్నవి. 'నాదేశమాస్మద మయిన అంగ్రదేశము' అని సూచించినట్లు ఆయనకు అంగ్రదేశముపై ఎంతటి ప్రేమ ఉన్నదో విచారించండి. హిందీప్రచారకుడు విషయమును సూచించు కొరికప్పుడు రాజకీయమునకు విలువ తోడ్పడెదగా ఆయన అడిగినారు. అల్పజ్ఞుడను. 'నే నేమి చేయగలను' అని అడిగినాడు.

మన కలహములను చూచి ప్రభుత్వము ఎక్కువ నిరంకుశముగ ప్రవర్తించుచున్నది. రీడింగ్ ప్రభువుగారు ఇంగ్లాండు వెళ్లి యేమో మాట్లాడుతూ తిరిగివచ్చుచుంటే అదేమి కనబడలేదు. ఇంక మన ఎన్నోమలు పనిచేసిన నేమి పట్టెట్లు కనుపించు లేదు. అంత వివాదముతో ఉండియున్నది. వివాదముగల మనిషి యేమి చేయలేదు. అట్టి పరిస్థితి ఎవరు చూచినను కష్టములే కనిపించును. కాని మనముతో క్రిందిపాటు లాభములేదు. ఇప్పుడు మన కర్తవ్యమేమిటి? ఇంతవరకు మనవాళ్లు వేసకుంటే కైలుకు వెళ్లి అంతకన్న కష్టముల పాలై నదింతయు వృథాచేయవలసినదే నా మనసు? లేక మనకు దీక్షతో కృషిచేసి దేశబంధు ఏవిధముగ ప్రాణము అర్పించినాడో ఆప్రకారము చేయవలెనా? గాంధీ మహాత్ముడు నిరుత్సాహము చెందక ద్వితీయత తాత్పర్యముతో కృషిచేసి ప్రయత్నముచేయుచున్నాడు. ఈపాట్లను పరస్పరము సోపానములకంటే వారివారికి ఉచితమున తోచు పనిని ఎవరైన బట్టి పట్టుపట్టి పనిచేయుట ఉత్తము. దానిని గాని కృషి చేయవలసి ఉన్నది. సంతకముగా సహాయము చేసినది చెప్పుచున్నాడు. ఇప్పుడు ప్రతి వాడు ఏదైన దేశముతోను పనిచేయవలసినదనియు వచ్చినది. దానిని బాగుచేసి సభ్యులైన ఉపన్యాసము లిచ్చి ప్రయోజనము లేదు. పనిచేయుట చాల ముఖ్యము.

శ్రీ కొండ వెంకటప్పయ్యపంతులుగారు

ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులను గూర్చి ఉపన్యసించుచున్నాడు. ప్రభుత్వము పర్యవేక్షణ అయినపుడు రాజకీయములనుగూర్చి ఎవరు యేమి చెప్పవలసి వీలులేదు. పరిస్థితులు చాల క్లిష్టముగా ఉన్నవి. రాజకీయములలో అనేక పాట్లు ఏర్పడినవి. భద్రాద్రిప్రాయము లేర్పడినది. అంబరికి స్వరాజ్యవాంఛ ఉన్నప్పటికి దాని సాధనకు కావలసిన ధైర్యసాహసాది లభ్యములు కలగలేనవి. 1921 ప్రజలందరూ అత్యుత్సాహముతో కృషిచేసినారు. కాని సామాన్యులకు విచారించిన ఇంతవైద్యములో బాతీయభావము ప్రబలి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వపద్ధతి మాన్యుట చాల దుర్లభకార్యము. అది సాధించ లేక పోయినది నిరుత్సాహమును దానియొక్క సాధకబాధకములను పరిస్థితులను గమనించలేని బుద్ధిమాంద్యమే కారణము కాని ఇది పట్టుచు ఉండవలసినకార్యము.

నాయకులలో కూడ భద్రాద్రిప్రాయములు ప్రబలుటవల్ల ప్రజలు ఏదియు నిర్ణయించి చేయవలసివచ్చినది. 1921 లో

ప్రజలు కొనిభరింపరాని కష్టములకు పరితాపముతోనే ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటించగల శక్తిని సంపాదించిరి. ఇప్పుడైనను తగిన ప్రోత్సాహమును కలగజేసిన ప్రజలు తయారు కాగలరు. నాయకులలో గల వివిధాభిప్రాయములే అడ్డు తగులు చున్నవి. ప్రభుత్వమున వారు ఏకాభిప్రాయమునకు రావలెను. వారిలో అట్టివాంధ్ర లేకపోలేదు.

మిరచానులు రాజకీయములలో సక్రమాందోళనము చేయవలెననెదరు. దేశీయమహాజనసభ 38 సంవత్సరములు సక్రమాందోళనముజరిపి తీర్మానములుగావించినది కాని అది నిష్ప్రయోజనమైనది. భారతదేశములోని 30 శేల ప్రజలు సమాజేతమును సక్రమాందోళనము నిష్ప్రయోజనముని అసహాయాద్యమును తీర్మానించినారు. అది కొంతకాలము జరిగిన పిమ్మట మొదట ఏకాభిప్రాయముగా ఉన్నవారిలో గొండులు కైలు లోనుండి వచ్చిన తర్వాత కానసభలలోగూడ ప్రవేశించి నిరాకరణార్థము అవలంబించి ప్రతిఘటనములు గావించవలెనను ఉద్దేశముతో స్వరాజ్యపార్టీ అని యేర్పడినారు. తదితరులతో చేంజర్స్ అని పిలువబడినారు. ఆప్రకారము వారు ప్రతిఘటనములు గావించి ముగ్ధపరగజాలలోను, బెంగాలులోను ద్వంద్వప్రభుత్వము లాభములేదని స్పష్టీకరించినారు. అది ఎడటనే బయలుపడినది కాని భారతదేశములో స్వరాజ్యముగలదను ఇతర దేశములందలి దుర్భిప్రాయమును పోల్చాలివారు. ముఖ్యముగ నెహ్రూదాసుగారు ఈవిషయములో కంకణము గట్టుకొని పని చేసినారు. చివరకు ప్రభుత్వమువారిని వారంతలు వారే ద్వంద్వప్రభుత్వము తీసివేసినామని అనిపించారు. దాసుగారిజీవితములో ఇది చాల ఘనకార్యమని చెప్పక తప్పదు.

కొద్దిరోజులక్రిందట గాంధీ దాసుగారు ఛార్జిలింగులో కలిసి సంగ్రహించి ఒక ప్రకటన చేస్తారని అనుకున్నాము. అది వలన సభలమయినదో లిఖితరూపకమునకు వచ్చినదో లేదో తెలియదు. ఇట్టి పరిస్థితులలో రాజకీయమును గూర్చి ఇతరులకు నిర్ణయించి చెప్పట చాల సాహసము. కాని అందఱు కాంగ్రెసులో చేరవలెననెడి ప్రయత్నముచేస్తే చేయవచ్చును. ఈ విషయములో కొందఱు మూలచందా తీయవలె ననెదరు. సక్రమాందోళనము అవలంబించవలె నని సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ మొదలయినవారు కోరెదరు. కాని ఇది చెప్పడు జరుగనేరదు. ఏలయన ఇదివరకు ప్రయత్నించినవారి లాభములేదని తెలుసుకొని ఇప్పుడు మరల త్యజించినమార్గమును గ్రహించి, ఆచరణలో అనుకూలమని తెలుసుకొని యీ అసహాయమార్గమును త్యజించుట సాధ్యముకాదు. ప్రజలలో స్వరాజ్యకాంక్ష బాగా ఏర్పడినది. ఇప్పుడు ప్రభుత్వముమీద తిరస్కారభావము గాని ప్రార్థించి స్వరాజ్యము పుచ్చుకుందామను భావము లేదు. సక్రమాందోళనము అవలంబించిన సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ మొదలయిన మంత్రులు సహితము ద్వంద్వప్రభుత్వలాభము లేదని అభిప్రాయ మిచ్చినారు. లిబరల్ పార్టీతో కలియుటకు వారికి నాకొకో ఆపరేషన్ బొత్తుగ గిట్టదు. మూలచందా మఱికొందఱకు పనికి రాదు. అన్ని పార్టీలను ఏకమార్గమునకు తీసికొనివచ్చుట సాధ్యముకాదు. సర్వజనులకు సంబంధించినది స్వరాజ్యము. ఏకొద్దిమంది నాయకులలో కలిసి ప్రయోజనములేదు. ఏకొద్దిమంది సక్రమాందోళనముచేసినను ప్రభుత్వము లక్ష్యపెట్టదు. ప్రజాశక్తి విజృంభించినప్పుడే ప్రభుత్వము ప్రజలమట్ట వింటారు. డాక్టరు ఆనీబీ సెంటుకూడ తన బిల్లును కాంగ్రెసులో పెట్టి అంగీకరింపజేయవలెనని ప్రయత్నించుచున్నది. లేనిచో ఆమెమట్ట వినువా రెవ్వరు?

స్వరాజ్యములోనే స్వతంత్రము, డొమినియన్ స్టేటస్ ఇమిడియున్నవి. ఏమార్గము అనుసరించి కృషిచేసిన ప్రజలయొక్క తాత్పర్యము విజృంభించగలదో ఆమార్గము చూడవలెను. మరల సక్రమాందోళనమని చెప్పినదానివల్ల ఏమాత్రప్రయోజన ముండదు. ప్రజలలో ఉత్సాహము ప్రసరించిన దని నిస్పృహతో క్రుంగిపోయిన లాభములేదు. ఎప్పుడయినా స్వరాజ్యము రావలెనంటే కానసోల్లంఘనము ముఖ్యమార్గమని అందఱు ఒప్పుకొన్నారు. దాసునంటి మహానాయకుడున్నచో దానిని తప్పకుండ నడిపించెడివాడు. కాని ఎప్పటిప్పటికి అవసరములబట్టి మనుష్యులు రాకపోరు. ఆయన ఎప్పుడు తనదేశమే సర్వస్వమని యెట్లు కార్యము సాగించినాడో అటులనే మనముకూడ నిరుత్సాహపడక ధైర్యము ఈశ్వరాయత్రము చేసి కృషిచేయవలెను. శైబ్యము వదలి పెట్టవలెను. ఎట్టి కష్టము వచ్చినను మహానాయకుడు పడిపోయినను కార్యము సాధించవలెను. "ప్రారంభింపరు నీచమానవులు" అని భగీరథుని చెప్పినట్లుగా మనము పూనుకొనిన కార్యమును సాధించవలసి విధమందుటయే ఉత్తమముగణము.

కాంగ్రెసు నాయకులందరూ సమాజేతమై యేదైన నొక కార్యక్రమము నిర్ణయించక పూర్వము ఖద్దరు ధరించుట మూలు వదుకుట మనధర్మమై యున్నది. ఖద్దరు ధారణయొక్క లాభ నష్టము తెలుస్తున్న కేవలము దేశభక్తిసూచనగా నైన ఖద్దరు బట్టలను ధరించవలె. మూలువదుకవలె. ఇదే వ్యక్తికి దేశమునకు కూడ ముక్తిని ఇస్తుందని గాంధీమహాత్ముడు చెప్పినాడు. అందు వల్ల అందఱు ఒకతేజును అవలంబించి ఒక దృఢవ్రతమును చేసిన వార మగుదుము. దానియందు చాలశక్తి గలదు. రామమంత్రిము ఉపదేశము చేయుట సులభము. కాని దానిని ఉపాసనచేసి దానిఫలితమును చలుసుకొనుట చాల కష్టము. చెప్పట సులభమే అనుష్ఠానమే ప్రధానమైనది. ఇంత ఖద్దరంతలు స్వల్ప కార్యము చేయ లేకపోయిన దేశముకొరకు మన మేమి చేయగలము? ఖద్దరువల్ల ప్రయోజనము లేదనువారిలో నాగార్జునము పనిలేదు. ప్రయోజనము కలదని నమ్మినవారే దానిని ఆచరించవలెనని కోరుచున్నాను.

స్వరాజ్యము కావలెనంటే గాఢమైన ప్రయత్నము దీక్షలేనది కార్యసిద్ధి కాజాలదు. కాంగ్రెసు తీర్మానము మంచిదికాదని చెప్పవచ్చు. దానిని మార్చవచ్చును. కాని 40 సంవత్సరములనుండి అవిచ్ఛిన్నముగా పనిచేయుచు 38 కోట్ల జనులకు కేంద్రసంఘముగా నుండు ప్రపంచములో అట్టి ప్రతిష్ఠాపన మరియొకటి లే దనిపించుకుంటూ ఉండే కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠను తిరస్కరించి దానిలో చేరుట నామనస్సాక్షికి వ్యతిరేకముగా ఉన్నదని ప్రతివాడు చెప్పటకు అధికారము లేదు. అధికారము గల యే మహాపురుషుడో అనగలదు. గాను వంటి మహానాయకు ధిక్కరించిన తన అభిప్రాయమునకు తగిన బలము ఏర్పరుచుకొని దానిని స్వాధీనము చేసుకొన్నాడు. డాక్టరు బీసెంటుకూడ తనబిల్లు కాంగ్రెసులో ఆమోదింపబడవలెనంటున్నది. ఏది జరిగినా, కాంగ్రెసు ద్వారా జరిగితేనే గౌరవము విలువ ఉన్నది. దాసు కూడ కాంగ్రెసు ఆమోదము పొందె. కానసభలలోనికి వెళ్లి నాడు. కావున ఎన్ని భద్రాద్రిప్రాయములున్నను కాంగ్రెసులో చేరుట ప్రతివానియొక్క ముఖ్యధర్మము. మితవాదులు కాంగ్రెసులో చేరకపోతే వారిమాటకు విలువ మిథముగానే ఉంటుంది. మూలచందా ప్రతివారు ఇచ్చి కాంగ్రెసులో చేరితేనే గౌరవమున్నది. విద్యాధికులు ముఖ్యముగ యీవిషయమును విచారించవలెను. అదియు ప్రతివారిని పడకమని నిర్బంధించలేదు. ఇప్పుడైన పడకవచ్చును. లేనిచో వడికిన నూలు కొని ఇవ్వవచ్చును. రాజకీయములకు మాతృస్థానములో చేరకపోతే రాజకీయముల గూర్చి ఇతరులు మాట్లాడుటకు హక్కులేదని చెప్పవలసి వస్తుంది.

మన అంగ్రదేశమునకు ప్రతిష్ఠ తెచ్చినవాడు గాంధీ. ఆయన త్వరలో మనదేశమునకు రానున్నాడు. ఆయన అంగ్రదేశము తనకు ప్రేమాస్పదమైనదని చెప్పుచున్నాడు. మనదేశములో తగాదాలు ఉన్నాయి అంటారు. తగాదాలు ప్రతిచోట ఉంటాయి. ఇది యొక ఘట్టం ఎప్పుడో ఒకప్పుడు యీ ఘట్టం రావలసిందే. కాబట్టి ఇది పోయి మరల మరియొక ఘట్టం వస్తుంది. కాబట్టి మిరంత అంగ్రదేశము గౌరవము నిలబెట్టవలెనంటే కాంగ్రెసులో సభ్యులు కావలెను; నూలు పడకవలెను.

శ్రీవేమవరపు రామదాసు పంతులుగారు

ఈవిశాల భారతదేశ స్వాతంత్ర్యమునకై కృషిచేసే యుద్యమము ఒకనాడు ముందుకు నొకనాడు వెనుకకు పోవుటలో ఆశ్చర్యములేదు. వందలకొలది సంవత్సరములు కృషిచేసిన గాని స్వరాజ్యము లభించలేదు. కొన్ని దేశములకు, ఈ మహా ధ్యమమునకు వృద్ధి క్షయములు రావచ్చునుగాని మనము నిరుత్సాహ పడవలసరములేదు.

నేను ఇటీవల తిరిగినప్పుడు చూడగా గ్రామముల దుస్థితి చాల విషాదము కలిగించినది. ప్రతిచోట పాట్లలు. ఒకయింటి మీది కాకి మరియొక ఇంటిమీద వాలకూడదు; బాతీయభావములేదు. ఈ గ్రామముల దుస్థితి బాగుచేసినగాని మనకు నిజముగా ముక్తిలేదు. పూర్వము ప్రతిపూర్ణో చిన్నబడులు ఉండేవి. బాలరామాదులము బాలశిక్ష మొదలయ్యి చెప్పేవారు. ఇప్పుడు అవిపోయినాయి. ఇప్పుడు కంపల్సరీ ఎడ్యుకేషన్ తెచ్చి పెట్టారట. ఉన్నవి చచ్చిపోవునంతవరకు ఉరు కొనుట, తర్వాత తాము నూతనముగా తెచ్చిపెట్టుతున్నామని చెప్పటం. అటులనే పూర్వము ప్రతిగ్రామములో ఔద్యుడు యే ఆచార్యులుగారో ఉండేవాడు. ఆయనను అందఱు ఆదరించేవారు. ఆయన అందఱివైద్యము చేసేవాడు. ఇప్పుడు పానుగల్లు రాజాగారు డిస్పెన్సరీలు పెట్టటానికి స్త్రీము. ఇవన్ని ఆత్మల వల్ల చేస్తారట. ముందు జరుగవలసినది గ్రామ పునర్నిర్మాణము.

అది చేసినాని లాభములేదు. దాని యావిషయము గ్రహించి అందుకు దీక్షగా వారంతోజుల కృషిచేసి సామ్యు 8 లక్షలు గ్రహించినాడు. గ్రామములను బాగుచేయనిది కాంగ్రెసు, ఇసుకపై కట్టిన ఇల్లు కాగలదు. ఏపదిగ్రామములో కలిసి యొక ప్రచారకుని యేర్పాటు చేసుకొని గ్రామములకితి బాగుపరచు మండేట్లు చూడవలెను.

ఇప్పుడు గవర్న మెంటుకు మనమంటే లక్ష్యము లేదన్న మాట నిజము. 1921 లో కొంత ఉన్నమాట నిజమే. ఇప్పుడు అంతకలహమునల్ల వారికి ఎక్కువ అవకాశము కలిగినది.

1924 లో స్వరాజ్యపార్టీ వారు ఒక డిమాండు చేసినారు. అది స్వయంనిర్ణయము అనుననది మనకు కావలసిన హక్కులకు కొరారు. ఈసంవత్సరపు కాలములో దానిని గవర్న మెంటువారు ఎంతవఱకు లక్ష్యము చేశారో చూడవలెనదే.

హిందూదేశ పరిపాలనావిధాన నిర్ణయవిషయమున స్వయంనిర్ణయం కోరితే గవర్న మెంటు అసెంబ్లీవారు వద్దని తిరస్కరించినప్పటికి లీకమిషన్ యేర్పాటుచేసి సివిల్ సర్వీసు ఉద్యోగుల జీతములు ఎక్కువ చేసినారు. వానిని వెంటనే అములులో పెట్టారు. సివిలు ఉద్యోగులను ప్రజలెప్పుడు కోరుటలేదు. బర్మిక్ హెడ్, రిడింగు ప్రభువులు విద్యాలయములకు వెళ్లి విద్యార్థులను సివిలు సర్వీసులోనికి రావలెనని ప్రోత్సహ మొసగుచుండిరి. కాని లీడ్స్ విశ్వవిద్యాలయములోని విద్యార్థులు యావిషయము సభలో చర్చించి భారతీయులు తమ సహాయమును కోరవచ్చుదును తాము వెళ్లి అచట ఉద్యోగము చేయుట ఆత్మగౌరవ భంగమని అభిప్రాయ మిచ్చిరి. ఈవర్షంలో మైకేలు ఓడ్యయ్యగారుకూడ పాలు పుచ్చుకొనిరి.

భారతీయులను నైన్యములో చేర్చుకొని ఉన్నతోద్యోగములకు తీర్మానముచేయుమని కోరగా, హిందూదేశమును ఎప్పుడు బ్రిటిషునైన్యమే కాపాడవలసియున్నది. కావున నైన్యములో ఉన్నతోద్యోగముల భ్రమ భారతీయులు పెట్టుకోకూడ దని రాల్ ఫిన్స్ ప్రభువుగారు చెప్పినారు.

సంస్కరణములను పూర్తిగ మార్చుటకు కొంచుంటే బిల్ కాక్టరెస్సు కోరిరా? రూల్సు మార్చుటకు కమిటీని యేర్పాటు చేసి స్వరాజ్యపార్టీవల్ల యిదివరలో కలుగుచున్న చిక్కులు ఇక ముందు కలుగకుండా ఉండే మార్పులు చేసికున్నారు. పన్నులు ఇచ్చుకోలేమంటే పన్నులు వృద్ధిచేయుటకు పీల్స్ ను విచారించుటకు కమిటీ యేర్పాటు చేసినారు. బెంగాలులో స్వరాజ్యపార్టీ వారు గడబిడచేస్తున్నారని ప్రత్యేక శాసనముక్రింద వారిలో చాలమంది ఒకనాడు అకస్మాత్తుగ అరెస్టుచేసినారు.

రిడింగుగారు అసాము విందు సభలో ద్వంద్వపరిపాలన ఇంక కొంతకాలము సాగింపవచ్చునని చెప్పినారు.

గవర్న మెంటువల్ల మనకేమి సహాయమారు. ఇది నిశ్చయము. స్వరాజ్యమునకు కృషిచేయుటకు 50 పార్టీలు ఉండవలసినవని. ఇంగ్లండులో పార్టీలకు అవకాశ మున్నదిగాని ఇవటలేదు. ఇవట రెండేపార్టీలు. గవర్న మెంటుపార్టీ - ప్రతిఘటింపేపార్టీ. ఇప్పుడుండే పరిస్థితులలో వికమత్వము ముఖ్యము. కాంగ్రెసు తీర్మానము ప్రకారము నూలుచందాకు ఒప్పుకొని కాంగ్రెసులో చేరవలె. తర్వాత కాంగ్రెసు సహావేళ ముందు యేమి చెప్పితే ఆప్రకారము నడుచుకోవలె గాని ముందుగ మరతులు కోరగూడదు. నా ఉద్దేశములో గవర్న మెంటులో లోపలను బయటనుకూడ పోరాడుట అవసరము. ఇప్పుడున్న పార్టీలవారు పరస్పరము సహాయము చేసికొనుచు మెలగవలె. మన దేశోద్ధరణకొరకు చేయు ప్రయత్నము లన్నిటికి ఖిద్దరు అమ్ముటకు త్రాగుడు మాన్పుటకు మొదలయిన పనులకు కూడ అడ్డుతగులు చున్నారు. ప్రజలలో ప్రతిఘటింపి పోరాడేక్రి నృద్ధిచేయుట ముఖ్యము. దేశములో తగిన ప్రబోధము లేకపోతే మనము చెప్పుమాటను ప్రభుత్వమువారు వినరు. గాంధీగారు స్వరాజ్యపార్టీకి సంపూర్ణసహాయము చేస్తానని వాగ్దానము చేయుట నిరాశాకారు చీకట్లలో ఆకాశోత్థితలె ప్రకాశించుచున్నది.

కనీసము ఎవరికి ఏదినమ్మకము గలదో ఆపనినైన ఆచరించుట ధర్మమైయున్నది.

శ్రీయుత బులుసు సాంబమూర్తిపంతులుగారు ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితులంటే కేవలము దేశమనలి పరిస్థితులేగాక ప్రపంచపరిస్థితుకూడ గమనింప వలసియున్నది. ప్రస్తుత ప్రపంచపరిస్థితులు శాంతముగ లేవు. మరల యుద్ధమునకు దారిచూపుచున్నవి. మానవునిలో ఉన్న యుద్ధకై ప్రోత్సహ పరుస్తున్నది.

చీనాలో విద్యార్థులు తమ దేశ సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమునకై

విదేశస్థులపై తిరుగుబాటు చేస్తున్నారు. వారిని మరఫరంగు లతో విదేశీయులు చంపుచున్నారు. ముందుగారియునుండి రోజుకు వెయ్యిమందిని హంతకు పంపుచున్నారు. అచట జపాను, అమెరికా, బ్రిటిష్, ఫ్రెంచి, ఇటలీ అన్ని దేశముల యుద్ధనౌకలు సహావేళమయినవి.

మరాఠోలో స్పెయిన్ ఫ్రెంచికిని యుద్ధము సాగించుచున్నారు.

ఇటలీలో మసానీని ఫాసిస్టు ఉద్యమము బయలుదేరి అంతకలహములను పెంచుచున్నది.

ఇంగ్లండులో మనకు తెలియవచ్చేది దానికంటే ఎక్కువగా కమ్యూనిస్టు ఉద్యమము జోరుగా వ్యాపించుచున్నది. ఎచటాచినను యువకులలో స్వాతంత్ర్యభావము ప్రజ్వలిల్లుచున్నది. ప్రాన్సులో మంత్రివర్గమే కుదురుటలేదు. మొత్తము మీద ఎటుచూచినను యుద్ధవిహ్వములే కనుపించుచున్నవి. అది ఎప్పుడుపడేతే అప్పుడేరావచ్చు. వచ్చే సంవత్సరమే రావచ్చు. ఇప్పుడు మనపని యేమిటి? ఇప్పుడు ప్రపంచమెదుట ఉన్న లక్ష్యము సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము, అదే మన లక్ష్యముగా ఉండవలె. లక్ష్యకుద్ధిలేనిది కార్య సిద్ధి ఉండనేరదు. అప్పుడే కార్యశూరత్వముకూడ ఉండును. మనము నిద్రలో ఉండవలెనన్న ప్రపంచము మనను నిద్రపోనిచ్చే స్థితిలో లేదు. 1905 1921 లో స్వాతంత్ర్య భావము ప్రజ్వలిల్లినది. కాబట్టి ప్రజలలో ఉత్సాహము పెరిగినది. కార్యశూరత్వము కనుపించింది. డొమినియన్ స్టేట్స్ అని అంటారుగాని దానికి అర్థము లేదు. ఏదొమినియన్ లో కూడ భారతీయుడు అడుగుపెట్టుటకు పీలులేదు. డొమినియనులలో భారతీయుని సహానగౌరవముతో చూచినప్పడే డొమినియన్ స్టేట్స్ నకు అర్థమున్నది. బ్రిటిష్ ఫెడరేషన్ లో ఉన్న అన్ని రాజ్యములకు ఇంగ్లండుతో సహా సహాసహక్కులుండవలె. అట్టి అర్థములో డొమినియన్ స్టేట్స్ నాకు ఇష్టమేకాని అది ఎప్పుడు సాధనగౌరవని అనుభవమును బట్టి విధితమగుచున్నది. కావున మనము కార్యక్రమముపరిస్థితులనుబట్టి యేది యేర్పరచు కొన్నప్పటికి లక్ష్యము మాత్రము సంపూర్ణ స్వరాజస్వాతంత్ర్యమే ఉండవలె. అందుకు అహింసామార్గమే మనకు ముఖ్య కర్తవ్యము.

ప్రస్తుతము మనకు ఆచరణలో ఉన్న కాంగ్రెసు కార్యక్రమములో నూలుచందాకు ఖిద్దరుధరించుట యీ రెండుపనులు అందఱు విధిగా నెఱవేర్చవలెనని కోరుచున్నాను. అన్యతలకు వందనములతో సభ పూర్తిఅయినది. సభకు చాలమంది జనులు వచ్చినారు.

(స్వకీయవిలేఖరి.)

అమృతలూరు (ఒక విలేఖరి)

జూన్ 22:—దేశబంధు చిత్తరంజనుదాసుగారి యొక స్మికమరణమునకు శ్రీయుత భామసంజీవిని సంఘమువారి సానుభూతి.

గ్రంథాలయసభ్యులు శ్రీయుత దేశబంధు చిత్తరంజనుదాసుగారి యొక స్మిక మరణవార్త నాంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి గారి వద్దే సాయంకాలము తెలిసికొనిరి. అప్పు డాపిడుగు వంటివార్త వారల దుఃఖిపూరితహృదయాలకే సే. కొంతకడపు నిశ్శబ్దమైయుంది. మగునట్టి దినము దాసుగారి గౌరవాధ్యక్షు గ్రంథాలయము మూయబడెను. నేడు (22-6-25) బోస్టల్ బాలబాలికా పాఠశాలలు ప్రవేశించుటగారి గుడ్డ చే మూయబడినవి. గ్రంథాలయ సభ్యులను వారీయాత్మకు శాంతి కేహ ద్వునుగాత! వారిటులుంబమును సంరక్షించుగాత! వారి కోరిక తీరేద్యుగాతయని సరమేశ్వరుని ప్రార్థింపుచు శ్రీవారి కుటుంబమునకు సానుభూతిని తెలుపుచున్నాను.

సారస్వత శాఖ ఈశాఖ శ్రీ యుద్ధయభామసంజీవిని సంఘమున కనుబంధముగా స్థాపింపబడినది. ఇందు శ్రీ దువ్వూరి రామిరెడ్డిగారి కృషివల గ్రంథోత్సాహమును గూర్చియు 3 నవలా పతనము, 3 దైవమానుషములు, 3 నేటి యాంధ్రభాష, అనువిషయముల గూర్చియు విపులముగా జర్పింపబడెను. భామకోవిదు లిటువంటిశాఖలు లారూక స్థాపించి భామసత్త్వని బోపిండుగాక!

సంస్కృత పాఠశాల ఈపాఠశాలయందు కలసురభరముల బాటెంపక సంస్కృతాంధ్రాంగ భాషలు బోధింపబడును. సంస్కృతమున ప్రవేశపరీక్షవరకు చెప్పబడును. ప్రవేశింపవలసినవారు వెంటనే చేరుట మంచిది.

రైతుల దుస్థితి మొన్నటి గాలివానకే రైతుసోదరుల కెక్కుడు ముప్పు వాటిల్లే. సుత్రేత్రములన్నియు బీడులాయె. ఎట్టులకో శ్రమపడి దున్ని రెండు నాటు మొక్కలు వేసికొనుదు మను లెంపుతో రైతు లంబఱును వరివి తనముల జల్లెరి. కృషిచేసి నారు పెంచుచుండిరి. ఇప్పటికి వారముగోజాలనుండి రైతులపాలిటి బాధారాగ్యదేవతయో యన ప్రతికోజను రాత్రిబగళ్లు వర్షము వరి యుంచేయున్నది. మొక్కలు దున్నుటకు పీలులేకుండే. నారు చెడిపోవునను ధీతికొంటేయు వేను బాగుచేసి నాటు మొక్కలు వేయుటెట్లులాయను ధీతి కొంటేయుం బురికొన రైతుసోదరులం బటు వెగచుచుండిరి. గవర్న మెంటువారు కిన్న చాల తప్పువగా నున్నదని ఇరోషను బిల్లు ప్యాసుచేసిరి. ఇటులన్న కిన్నలు చెల్లుటయే దుర్లభము.

మరణవార్త

సంస్కృత పాఠశాల స్థాపనాచార్యులును, సంస్కృతాంధ్ర భాషా కోవిదులును, దేశవాద హిందూ హైస్కూలాలాంధ్రోపాధ్యాయులును నైన శ్రీయుత దేశబంధు శివస్వామి శాస్త్రిలుగారు నిన్న రాత్రి 9 గంటలకు కీర్తికేళువైరి. వారి యాత్మకు భగవంతుడు శాంతి కేహర్చు గాక!

కావలెను

దేశవాద, మనీషిత హైస్కూలుకు ఒక ఫీజుకు ఎల్. టి. గ్న 80-5-120 జీతమునైన కావలెను. మహమ్మదీయోగ్యత, మొదలగునవి తెలుపుచూ దళఖాస్తులు ఈ దీక్ష విలాపమునకు 1.7-25 రేడియోగా చేరవట్లు యోగ్యతాపత్రికలండిన వాటితోకూడ పంపుకొనిరెను.

ఈపని భాయిమైదియే తీసికొనబడిన దరఖాస్తు దారుడు ఒక సంలమునకు ప్రావేశముగా పనిచేయువలెను. మునిసిపల్ ఆఫీసు, అ. కాశేష్వరరావు, దేశవాద. 20-6-25 చేర్చుక.

నీనా 1-5 దు 2-0-0. కు సు ము ధాన్య కరు. యీమందు గ నేరియా అను పెగోగమును 24 గంటలలో నివారించి మూత్రద్వారమునండి వెలుబడు ప్రావమును మూత్రము విడుదలమౌదు గలగు మరుగుపోటు, మొదలగు బాధలను, వెంటనే నిలిపివేయుగా. స్త్రీలకుగలగు యేవిధమునకనుమత్యాధు లయిననూ ఆశ్చర్యముగా కుదుర్చుక. ఆనందకుటీరము, పోస్టుబాక్సు. 246 18, రైరాగిమంపిడి, మదరాసు.

మాతన ప్రచురము ఆనందాశ్రమ గ్రంథరత్న మాల శ్రీమదాంధ్రమహాభాగవతము పోతనామాత్యప్రణీతము. ఇదివఱకు ముద్రితములైన ప్రతులన్న బాగుగ ముద్రించినవారము. 12 స్కంధములుగల సంపుటము గ్లాజుకాగితములు క్యాలికోపైండు గిల్లు పేరు రూ. 6-0-0 సంపూర్ణప్రతి రెండు సంపుటములుగా క్యాలికోపైండు గిల్లు పేరు రూ. 8-0-0 సంపూర్ణప్రతి కి సంపుటములుగా క్యాలికోపైండు గిల్లు పేరు రూ. 9-0-0 ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి ఆండ్ కంపెనీ, 286, చైనాబజారులోడ్డు, మద్రాస్.

దేశమును దానుని వ్యాజము

వారిని పట్టించుటకు దేవుడు?

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

దేశమును దానుని వ్యాజము

భారతదేశమున జనులు

భారతదేశమున జనులు

భారతదేశమున జనులు

భారతదేశమున జనులు

భారతదేశమున జనులు

భారతదేశమున జనులు

భారతదేశమున జనులు

భారతదేశమున జనులు

పెద్దాంకితము సంవత్సరమున జన్మించి బహుశా దేవతామయమున
 కీర్తియిది యొక శ్రావ్యుడని అనుమానమును వారుభావించిరి.
 సంపూర్ణసత్త్వగ్రహము బెంగాలులో మతరాజకీయపక్ష
 ములవారి కెవరికిని దెలియదు. బెంగాలులో క్రైస్తవసామ్రాజ్యం
 బుల ప్రచారము గీతలో ఆత్మకమార్గము కేసిన బోధ నమనరించి
 యే ప్రారంభింపబడినది. ఆత్మకమార్గము మరలములేదు. ఇతి
 యును చంపదు అనియే గీతాధర్మము గాంధీ ఆహింసాసాధ్యం
 తమువలన మనుష్యులు దేవత లయ్యెదరను నమ్మకము మాత్రము
 లో నెవ్వరికిని లేదు. భగవంతుడు మాత్రము తన జంతువులను
 తాను చంపుటకొనుటలేదా? కాని అభగవంతుడు కొవముతో
 గాని ద్వేషముతోకాని చంపక ప్రేమతో వాతముజేయవలెనని
 గాక రక్షింపవలెననిచంపును. హిందువులముతానముధర్మము
 నందలి ముఖ్యవిధాంత మిదియే. భగవంతుడు భగదీర్ఘకొనుట
 కయి చంపియెడల ఆచచ్చినవారు కాశ్యోత్రప్రవ్యాళమును
 జేరునను నమ్మకముగలరు. ఇదియే హిందువులవిశ్వాసము.

గాంధీగారి ఆహింసాసాధ్యతమునకును ఈహిందూ మ
 తవిశ్వాసమునకును సంబంధములేకున్నది. ఏమైనను అది బెంగా
 లు జాతీయధర్మమునకు మాత్రము ప్రతికూలముగనున్నది. బెం
 గాలి విప్లవకారుడు దానిని పహింపబడును. బెంగాలు మితవా
 ది కది రాజకీయకారణములచే నిష్టములేకున్నను సంపూర్ణ ఆ
 హింస యనిన నిమ్మకములేదు. జ్వరస్వభావము విజయవాళి
 ములేకపోవుటవలన శీతముగనున్నది. విప్లవమువలెనే అపజయ
 ముగాను విప్లవకరప్రచారము నేరమే యగును. కాని జయ
 ప్రదమయినయెడల శీతముగాకుండను గుణమేయును. బెంగా
 లు మితవాది విప్లవకారుని బహిరంగము గ
 ఖండించుచున్నను, ప్రభుత్వమును తన కక్షమునకు ద్రిప్పు
 కొనుటకు సహాయము జేయ నెప్పుడును తిరస్కరింపలేదు. మిం
 టో-మార్శే సంస్కరణములు ఎప్పుడును రాజకీయపాఠకుడే
 దారి దీసెను. బెంగాలు మితవాదులు పైకి దీని సంవత్సరమున
 న్నను, అందఱును ఒప్పుకొనిరి. కాబట్టి బెంగాలు రాజకీయ
 పక్షమువారు మితవాదులైనను, అతివాదులైనను గాంధీ ఆహిం
 సాపద్మతలకు ప్రతిహేతుముగనే యున్నారు. మహాత్ముడే జీవ
 బంధుస్థానము నాక్రమింపగలెనేని ఫలితము వేరు విధముగ
 నుండును. దేశబంధు మొన్న మున్న దాల్చినవైఖరి కంతకును
 భగవంతు గలన. బెంగాలు బలమునంతను ఉపయోగించి తన
 రాజకీయములందు బ్రేటివారు వచ్చి ప్రవేశింపకుండ నిరోధింప
 వలయును. దీనితో మరల శ్రావ్య చిక్కులు రాగలవు.

మరణసమయమున దాసుగారి కుమారుడు దగ్గర లేడు

దాసుగారి శివమును దాగ్ధిలింగునండి కలకత్తాకు గొని
 పోవుచియున్న మహారాజా ఖాను నిషు చంద్రరాయగారు
 ప్రభుత్వోద్యోగులను రైల్వే యుద్ధోగులనుగూడ చాల
 సహాయముచేసిరి. శివము కుల్లిపాకుండ చరితగానే యింజన్
 నులు చేసిరి. సంతకదేవిగారు కలకత్తా చేరువరకును భర్తశివము
 చెంతనే యుండిరిగాని దాసుగారికుమారుడు చిరరంజనుగారు
 మరణసమయమున దగ్గర లేరు. చిరరంజనుగారు సిలిగూరిలో
 తిండికోసమునుమాత్రమే చూడగలిగెను. (హోంలే క్రానికలు.)

క్షయరోగనివారణ ప్రయత్నములు

వైద్యసహాయము గలిగిన యారోగ్యవనతుల
 నేర్పరచుప్రయత్నములు
 ఉదకమండలము, జూను 28:—మదరాసు రాజధాని
 లో క్షయరోగ నివారణ కారోగ్యవనతుల నేర్పరచు సంస్థ
 మన ప్రభుత్వముతో సంప్రదించుటకు క్షయరోగ తత్వవికార
 దుః ధను డా॥ సి. ముత్తగారిచటకు వచ్చిరి. ముత్తగారు గవ
 ర్నరుతోను, కార్యవర్గప్రభుత్వలతోను, మంత్రులతోను సం
 ప్రదించిరి. ముత్తగారు తమప్రచారమును భారతదేశముదంత
 టను గావించి ప్రజాసానుభూతి సంపాదించుటకు ప్రయత్నిం
 చుచుండిరి. ఈరోగము ప్రాబల్యమునొందుచున్న భారతదేశ
 నందు దానికి తగుయారోగ్యవనతులుండుట యావశ్యకమని
 డా॥ గారి ముఖ్యాభిప్రాయము. వచ్చే నెలబయటలో నొకవస
 తిని చెన్నపట్టణమున జేర్పరచుటకు తగినప్రయత్నములు పలువు
 రులు చేస్తు పట్టుమునకు నేడు బలము జేయుదురు. (ఆ. ప్రె)

గాంధీమహాత్ముడు-దేశబంధు

మాలానా మహాత్ముడలీ ప్రశంస
 'హిందూస్థాన్ టైముస్' ప్రతినీధి మాలానా మహా
 త్ముడలీతో చంభాపింపగా, కన్ను లకుక్రణులు దేజరిల్లు
 తాను మహాత్ముడు, అన్న పాకరు తరువాత దాసును ప్రేమించె
 దనని చెప్పెను. భారతదేశమునకు ఆశీర్వాదములను గల్గించి
 భగవంతుడు పరీక్షకాలమును దెచ్చిపెట్టుచున్నాడు.
 బెంగాలు సార్వభౌముడు
 దేశబంధు దాసునకు బెంగాలు నాయకుడుగ గల హో
 దాసుగూర్చి చెప్పుచు మాలానాగారు, బెంగాలు ఒడంబడిక
 తత్కాలావశ్యకతనుబట్టి వచ్చె ననియు, రాజకీయతే తనకు
 గాని కాలవశేషమును గాదనబాలననియు తెప్పిరి. ఏమైనను
 బెంగాలులో హిందూ మతస్థులందును ఆయన చెప్పినటులు
 విందురు. బెంగాలు నిర్మలమహాత్ముడు హిందూమత సర్
 నురేంద్రనాథ్ టెగోరీకి మహాత్ముడీ యు లకు పరు
 లెక్కువనుండి లేకున్నను, ఆరోజులలో బెంగాలు మహాత్ము
 డీయల జీవితభావము శీత పరాధూరిగలియుండి ప్రభు
 త్వము గ్రహమున కదురుకాచుచుండిరి. కింభక్తు, అసహ
 యోనియములు ఒకటికాగానే బెంగాలులో మహాత్ముడియల
 యందు ప్రబోధము గలిగెను. దేశబంధు కష్టపడి పనిజేయుట
 ఎల్లనే బెంగాలులోని మహాత్ముడియలు తాము బెంగాలీల
 మనియు, ఆరాష్ట్రములోని హిందువులతో బాటు సమానా
 దర్శములును ఉద్దేశ్యములును గల్గియు న్నా మ ని యు
 క ను గొ ని రి. దా సు గా రు త మ క న్నా య ము
 జేసిరిని యనగల మహాత్ముడియలు బెంగాలులో నెవ్వరును
 లేరు. బెంగాలు మహాత్ముడియలకు దాసుగారియందు విశ్వాస
 ముండుటచేతనే ప్రభుత్వమువారు ఎన్ని రాయబారములు చేసి
 నను దత్తాత్రేయేననుప్రతిసారియు తిరస్కరింపబడినది. మహా
 త్ముడియల మనస్సునం దేమాత్ర సుమమాన నున్నను దాసు
 గారు నిస్సంకోచముగ సహజమును నొందెడివారే.

నాయకుడులేని బెంగాలు
 సంస్కరణములకు పూర్వ మున్న నిరంకుశపరిపాలనము
 ను జాలినిభేదములును వచ్చెడి కాలమునకు ఆయన చరిత్రావృట
 భారతదేశమునకు పెద్దదెచ్చి యనవలెను. ఈ తిరోగమనము
 కొద్దికాలమే యుండునని మాలానాకు నమ్మకము గలదు.

త్యాగరాజు
 మాలానా యొకన ఇట్లు చెప్పి దొడగెను:—
 మహాత్మున కెంతటి త్యాగము గలదో దేశబంధునకును
 అంతగలదు. మోహనదాసు కరించందు గాంధీకి నిజమైన సోద
 రుని కనుగొనవలెనన్న చిత్తరంజనదాసుగారిని కొంచెము తరచి
 చూడవలెను. ఆయన జీవితమునందు కష్టముఖములలో పాల్గొనిన
 సాధ్య దాసుజీవితము కనూరబాయి అమృతం దీక్ష నుండియే
 తృప్తి గాంచినది. అలివియరు ప్రభువు దాసుగారినిగూర్చి
 చెప్పు మహాత్మ్యములో గాంధీమహాత్మునితరువాతనే యని
 చెప్పినపుడు ఆయనకు తెలియకుండ జెప్పినను, సత్యమునే
 దగ్గరగ్గర జెప్పెను. మాలనాగారికిని దేశబంధునకు సన్నిహిత
 మైత్రి గలదు. దాసుగారిని అసహాయవాదియై మహాత్ముని
 విధానమును బలపరచుటకు జేసినపిదప మాలానా మహాత్ము
 డలీ ఆయనను పంపి త్వర ము న కు ల క్ష ల కొ ల ది
 వచ్చునృ తిని వదలనటులు వెంటబడినచి త్రరంజనదాసు చాల
 కాలమునుండియును ప్రతిసంవత్సరమును వందల వేలకొలది యా
 పాయిలను సంపాదించుచుండెను. కాని వచ్చినది వచ్చినట్లు ఖర్చు
 జేయుచుండెను. 1920లో నాగపూరు కాంగ్రెసులో ఒకరాత్రి
 ప్రాద్దుపోయి సభి జననంతవర ముండగా, ఆయనచాలమంది
 మిత్రులు సదస్సును వృత్తినివదలకొనుటకు నిశ్చయించుకొన్న
 టుల ప్రకటించెను. అప్పటి కాయనకు బ్యాంకులో చాల
 మొత్తము డబ్బు లేకపోగా అప్పులలో మునిగియుండెను. కాని
 యిట్లు అప్పు అప్పుదీర్చెదనని చెప్పెను. ఈసారి మహాత్ముడు
 కలకత్తాలో 148 యాసారోద్ధులలోని యింటిలో దిగినది చిత్ర
 రంజనదాసు యిల్లెగాడు.

దేశముయొక్క ఋణము దీర్చెను
 ఆయన తన ఋణములన్నిటిని దీర్చెను అనగా ఉన్నదంత
 తయ నమ్ముకొనెను. ఆయనవృత్తిని మాననాడు దేశమున కీయ
 పలసిన ఋణము నిచ్చివేసెను. ఆయన కాననభలలోనికి మోహ
 మతోబోయి తనగౌరవమును తనపాత్రీగౌరవమును నిలుపుకొనిన
 కారణముచేతనే ప్రభుత్వమువారు ఆయనతో సహకారమునకు

కార్యరేషను ఎన్నికలు

- కాంగ్రెసుపక్ష ప్రచారము
- ప్రజాసాఖ్యమే కాంగ్రెసువారి సాఖ్యము
 ప్రజలప్రేమే కాంగ్రెసువారి కష్టము.
- కొత్తాల్ బజారు
- కె. శ్రీరాములునాయుడుగారు
 ఏడుబావులు
 గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు
 సావుకారుపేట
 సాయి వేంకటాచలంశెట్టిగారు
 ఎస్. సేదే
 జా. బి. ఎస్. మల్లయ్యగారు
 ఎగ్నూరు
 డా॥ వీ. లక్ష్మీనాథిగారు
 మైలాపూరు
 కె. భాష్యంగారు
 తండ్రియూర్ పేట
 సి. ఎం. ఆదికేశవులునాయకర్ గారు
 ట్రి వెలిన్ బేసిక్
 ఎం. సింగార పేలు శెట్టిగారు
 కోల్ పాక్
 ఇ. ఎల్. అయ్యర్ గారు
 ముత్యాలపేట
 బుర్రా సత్యనారాయణగారు
- ***   ***   ***   ***
- మరల రాళ్లుపువ్వులు

మదరాసు జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము, కింభక్తు సభ
 ముల యజమాన్యముల క్రింద నిన్న సాయంత్రముల కొనుకేళ్ళ
 రంపేటలో డా॥ ఎ. లక్ష్మీనాథిగారి ఆధ్వర్యమున బలపర
 చుటకు సభ జరిగినది.
 గా॥ వి. రామదాసు పంతులుగారు అధ్యక్షతవహించిరి.
 కాంగ్రెసు సభ్యులు కార్యరేషను సభలో చేరవలసిన
 ఆవశ్యకతను బెల్లపురు సర్పరాశ్త్రీయలను తప్ప యితరులను
 ఎన్నుకొనవలదని తెప్పిరి.
 ఎ. రంగస్వామి అత్యుంగారు పిమ్మట మాట్లాడుచు,
 బొంబాయి కలకత్తామున్న నుఖ్యస్థలములలో కార్యరేషను
 సర్పరాశ్త్రీయల అధికారముక్రిందనే యున్నది. మదరాసు ప్ర
 జలమాత్ర మింకను వెనుకబడియున్నారు. రే టు నే య
 ర్లు యావిషయము నుద్రించి కాంగ్రెసువారు నియమించిన
 అభ్యర్థకే ఓట్లయివలసియుండుననిరి.
 పిమ్మట మాట్లాడిన మోసీ మహాత్ముడు, వి. శక్రయ్య
 గారు జట్టిను పక్షమువారి చర్యను ఖండించుచు, చాలధనము
 వృధాగా వెచ్చించుచు, తత్ఫలితముగా నిప్పుకు పన్ను లధికము
 జేయవచ్చునని తెలిపిరి. అందుచే కాంగ్రెసువారు తమ పథ్య
 లను నియమించుచున్నారు. వారినిగాని ఎన్నుకొనినవో ఖన
 ము కార్య మేవయిన జరుగగలదు అని తెల్పిరి.
 కుంభకోణం కాంగ్రెసు ప్రచారముకు చక్రవర్తి గారు
 మాట్లాడుచుండగా రాష్ట్ర యవ్వరి. కాని యెవ్వరికిని హాని కలు
 గలేదు. సభి జరుగుచునేయుండెను. చక్రవర్తిగారు గంభీర
 ముగా నుపన్యసించి కాంగ్రెసువారిని తప్ప వేరెవ్వరిని ఎన్ను
 కొనరాదని నుడివరి. అధ్యక్షుడు క్లుప్తముగ ఉపన్యసించిన
 పిదప సభముగి సెను.
 కొన్నిమరియు విధించి, మహాత్మునివంటివాడు గాడనియు,
 ఆంగ్లేయు లీయనను చాలగ నెరుగుదుననియు ఉచ్చి వేసిరి.
 సర్పరాశ్త్రీయతాయకుడు బ్రిటిషువారితో జరిపిన రాయబార
 ములు మహాత్ముని రాజకీయభావములకును జీవితమునకును సరిగా
 పరిపోయెను. మహాత్ముని భావములను బెలియనివారు చిత్రరంజ
 ననిభావములు బెలిసియు నటించిరి. వారి మనిషి గాకపోవుట
 ఎలన ఆయనను వారు తప్పనిధమున దుబాసిరి.

పాలుగారి

వివరీతపుటాహలు

దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి మరణముచే గలిగిన పరిస్థితుల గూర్చి చర్చించుచు, వివేచనచంద్రపాలుగారు కొన్ని వివరీతపుటాహలను ఇంగ్లీషుమేను పత్రికలో వెల్లడించినారు. అసహాయోద్యమారంభమునుండి, పాలుగారు జాతీయోద్యమమునకు దూరమగుచు, దాసుగారి ప్రచారమును ప్రతిఘటింప నమకట్టిరి. పత్రికలలోను, ప్లాటఫారములలోను వీరు ప్రతికూలాంధోళన సలుపుచుండిరి. కాని, అసహాయోద్యమము పాలు ప్రభృతులు 1907 సంవత్సరమునుండియు సలిపిన స్వరాజ్యాంధోళనకు ఫలితమేయని, వీరికిననుగ్రహింపలేదు. సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమును, బహిష్కారపద్ధతులను పాలుగారు బోధించినాడు, అదియంతయు యూరక బోధనని తలచియున్నచో వారు మిగుల పొరబడిరిని దెప్పక తప్పదు. విదేశవస్తు బహిష్కారము, జాతీయోద్యమ స్వదేశ స్వరాజ్యములను నాల్గుసంధములపై జాతీయోద్యమ మాధారపడియుండవలెనని వెనుక పాలుగారు ఆంధోళన జరిపినపుడు, అహింసపై విశేషదృష్టిని నిలువకబోయినను, హింసాపద్ధతులు పనికిరావనియు హిందూదేశ సాంప్రదాయముల కవి విరుద్ధముననియు, బోధించుచుండిరి. పాలుగారి యభిప్రాయములు పిమ్మట మారియుండవచ్చును. కాని, అసహాయోద్యమమును నిరసించుటలో వీరు తమ ప్రాతచరిత్రను మరచుట మాత్రము సంభావ్యము గాదు.

దాసుగారికి బెంగాలులో గల పలుకుబడిని, పాలుగారు గుర్తించుచున్నారు. కాని, గత అయిదు సంవత్సరముల కాలమును దేశము స్వర్ధపరచెనని వీరి యభిప్రాయము. ఈ యభిప్రాయముతో మితవాదులయినను పక్షిభవింపజాలరు. ప్రపంచాభిప్రాయ మినిర్ణయము నామోదింపజాలదు. ఆధునిక హిందూదేశ చారిత్రమునందు, గత అయిదు సంవత్సరములును దివ్యజ్యోతివలె ప్రకాశింపగలవు. ఎందరు విద్యాధికులు తమభాగభాగ్యములను త్యజింపలేదు? ఎందరు దేశమునకై అర్పణగావించియుండలేదు? దేశస్వాతంత్ర్యము కొరకై ఎందరు నిరంధములను సంతనముతో భరింపలేదు? స్వరాజ్యనివాదము ఆసేతు హిమాచల పర్వత మెన్నడును యీ తీరున మారు మ్రోగనా? రాజకీయ ఆధ్యాత్మిక విషయములకిట్టి సమన్వయ మిదివరకెన్న పొయినను గుడిరెనా? బ్రాహ్మచర్యములు హైందవరాజకీయాంధోళన కారణముగ నుండవలయునని పాలుగారి అభిప్రాయము వ్యాపకములై యిది. ప్రైవేట్ క్లబ్బు, మానవప్రేమయు, బ్రా

హ్మసమాజాదర్శము లగుచో, గత అయిదు సంవత్సరములలో నీయాదర్శములు ప్రజల మనముల నత్యంతముగ నావహించెననుటకు సందియములేదు. మతిధర్మమనిన విశాల దృష్టితో జూచు వారైరును, అసహాయోద్యమమును వే నోళ్ల గొనియాడియుండిరి. రోమాని రొలాండు, మున్నగు సుప్రసిద్ధ తత్వవేత్తలు, హిందూదేశమునుండి నూతనసందేశమును గ్రహించుట కాతురము జూపుచున్నారు. వివిధ మతాభిమానులు, నూతన సంయోగసూత్రము నిండు కనుగొనుచున్నారు. భావి ప్రపంచనిర్మాణమునకు, హిందూదేశమే మార్గము జూపునని ఉద్విఘోషించుచున్నారు.

ప్రజాసామాన్యమునందు, స్వరాజ్యమును గూర్చియు కాంగ్రెసుగూర్చియు ప్రబోధము గలిగించిన దీ యుద్యమమేగద. గ్రామ ప్రజలకుగూడ స్వరాజ్యమనిన యభిమానము గలుగజేసిన దీ యుద్యమమే. విద్యాధికులకును, సామాన్యజనులకును, మధ్యగల యంతరమును దొలగించి, స్వశక్తివలననే దేశమోక్షమును సాధింప వీలుగలదని చెలిపిన దీ యుద్యమమే. గత సంగ్రామమువలన వేయి సంవత్సరముల యనుభవము యూరపున కొక్కమారుగ చేకూరెనని లాయడుజార్జి గారు వెనుక జేసిన హెచ్చరిక, అసహాయోద్యమమున కెక్కుడు చక్కగ వర్తించును. ప్రజలు సలిపిన స్వశక్తిప్రయత్నములు తగినంత యధికముగ లేకుండవచ్చును. వారు సలిపిన త్యాగములు, కొరవడియండవచ్చును. నిర్మాణదీక్ష చురుకుగ కొనసాగకుండవచ్చును. అంతయుగాని, అయిదుసంవత్సరములలో గలిగిన జాతీయప్రబోధము నున్న యని, ఎవరును దెలుప సాహసించరు. పాలుగారు నిలిచిపోయినంత మాత్రమున, హిందూదేశాభివృద్ధి యడుగంటెనని దెలుపుట వ్యర్థవాదము. కష్టస్థితి రవలంబించిన వాడవై ఖరీదాడ, యిటులనే పరిణమించినది.

మానవ చారిత్రమున నయిదుసంవత్సరము లొక లెక్కగావనియు, అవి వృధయయినందులకు చింతింపబనిలేదనియు మాత్రము పాలుగా రోదార్పుచున్నారు. ఇదియెనను కొంతమేలేగద. ఇట్టి చెడు సంవత్సరములలో గూడ, ప్రజలలో నూతనాధ్యాత్మిక ప్రబోధము గలిగెనని పాలుగారంగీకరింపక తప్పదు. ప్రతిచెడుగనందును, మంచి యొకటిగలదుగద! ప్రజలలో బెరిగిన భావములు, వారి కండ్లకు బ్రటిషు పరిపాలనమందలి మంచిని గనుపడనియనని పాలుగారు దెలుపుట మృషావాదము. భారతీయ లే మాత్రము మేలు జరిగినను మరచువాడు గారు. అసహాయోద్యమము, నిరాధారమగు ద్వేషభావమును పెంపొందించుటకు తోడ్పడెనని ఎవరును తలంపజాలరు. నేడు సంగదేశము నాయకరహితముగనున్నదని పాలుగారంగీకరించెదరు. దాసుగారు సన్మార్గమునకు వచ్చుచుండగ, జీవము జాసిరని పాలుగారు మరింతగ వగచుచున్నారు. భావినాయకు లేవరు? దాసుగారి సానము నాక్రమింప గలవా రెవరునులేరని, కిరి యుద్దేశ్యము. గాంధీమహాత్ముడు మొదట దేశబంధును వశపరచుకొనెనట. పిమ్మట, మహాత్ముడే దేశబంధుకు లొంగిపోయెనట. కొన్ని విషయములలో దాసుగారి గాంధీకన్న నధికులని, పాలుగారి తలంపు. ఇట్టి వ్యత్యాసములతో నితరులకు

బనిలేదు. గాంధీమహాత్ము డితరరాష్ట్రములను కడిపించినను, భావ ప్రపూరితులగు వంగదేశీయులను నడిపింపలేదని, పాలుగారు ప్రతిపాదించుచున్నారు. వంగదేశ మెంత శిరోమణియై వెలుగుచున్నను, ఇతరరాష్ట్రములకన్న భీన్న మనివలెముగ దెలుపుట వలన, సప్త మెంతయోగలదు. హిందూదేశము వేరు వంగరాష్ట్రమువేరని దెలుపుటవలన, నిదివరకే ఎడబాటుధికమయ్యెను. అట్టి పొరబాటు నికను కొనసాగించుట, అవివేకము.

వంగదేశ నాయకత్వమును వహింపవలెనని, గాంధీమహాత్ముడు కల నయిన దలచియుండరు. వంగదేశప్రముఖులే యిక్కార్యమును నిర్వహించుట సమంజసమని ఎల్ల రంగీకరించెదరు. కాని, మహాత్ముని సిద్ధాంతములు వంగదేశమున కనలే బనికీరావని, పాలుగారు ప్రతిపాదించుట మాత్రము, అసభ్యము. సత్య అహింసాధర్మములు, వంగదేశమున కే గాక, అఖిల మానవకోటికిని ముఖ్యములనుట నిశ్చయము. ఆకారణముచేతనే, మహాత్ముని యుద్యమము ప్రపంచ దృష్టి నాకర్షించుచున్నది. అహింసాధర్మము హిందూమతమునకు ప్రతికూలమని దెలుపుటకన్నను, వైపరీత్యము వేరొకటుండదు. అహింసయే, పరమోత్కృష్ట ధర్మమని శృతి, స్మృతి, పురాణాదిహాసము లుద్ఘోషించుచున్నవి. ప్రహ్లాద, ధృవ, వశిష్టాది మహామహుల చాత్రిత్రములు హిందువు లెల్లర కదర్మప్రాయములుగ నున్నవి. అహింసా ధర్మమును పూర్ణముగ ననుష్ఠింపలేని మానవకోటి నిమిత్తము, మినహాయింపులను కొన్నింటిని పెద్దలు పేర్కొనిన మాట సత్యమే యయినను, మినహాయింపులే ముఖ్యములని తలంచుట ప్రమాదము. వంగదేశమునందే పక్షమువారికిని మహాత్మునితో బని లేదని, పాలుగారు పలుకవచ్చునుగాని, నిజస్థితి ఇందుకు విరుద్ధముగ నున్నది. మహాత్మునిపట్ల వంగదేశీయులు గనుపఱచుచున్న ప్రేమయు భక్తియు, శ్రద్ధయు గలిగించుచున్నవి. ఇతర రాష్ట్రములకన్నను, వంగదేశమే మహాత్ముని సనుసరించుట కెక్కుడు ఆతురము జూపుచున్నది. దేశబంధు దాసుగారు అహింసా సందేశమును వెదజల్లిరి. ప్రేమమూర్తి యగు చైతన్యనినివాససానమగు వంగదేశము, అహింసను నిరాకరించునని తలంపజాలము. బెంగాలు స్వరాజ్య పక్షమువారు మహాత్మునికి నాయకత్వము నిచ్చెదమని ప్రార్థించినను, మహాత్ముడందుల కంగీకరింప జాలదు. పాలుగారు రెండుచే భయపడ నక్కరలేదు. "అన్యుల దండయాత్రను నిరోధింపవలయు"నని పాలుగారు వంగదేశీయులను హెచ్చరింప నక్కరలేదు. వంగదేశము గొడ్డుపోవలేదు. వంగదేశ నాయకు డుడయింపకబోడు. కాని, నాయకు లేవ రయినను, అహింసాధర్మము నాధారముజేసి, కొని, కృషి సలిపెదరని నమ్మిదము. గాంధీమహాత్ముడు పదేపదేపర ప్రధాన సూత్రము ననుష్ఠించునని విశ్వసించెదము. హిందూదేశము ప్రపంచమునకు నూతన సందేశము నెసగుట దైవనిర్ణయమగుచో, వంగరాష్ట్రమందుకు తోడ్పడును గాని, ప్రతిఘటింపబోదు. వంగదేశశక్తిస్వమును హైందవ జాతీయోద్యమమును నిరోధించుటకు గాక, దానిని పెంపొందించుటకే వినియోగించి, పోషించుట గౌరవప్రదము. పాలుగారు చెలిపిన తమ నను

సరించుచో వంగదేశము తన ప్రతిభను కోల్పోయి, చిత్తరంజనదాసుగా రింతవరకును శని యపార త్యాగములను నిరర్థకము గావించును. గత అందు సంవత్సరములలోను హిందూదేశ మద్భుతవికాస స్ఫూర్తి గాంచెను. పలుగాఢవికాసమును గ్రహించి తనందుకు చింతించుచున్న. ప్రజలలో నున్న మాతన త్రేజము, త్వరలో ననుకూలఫల మునగు నని భావించెడిము.

జూలై 1-వ తేది

జూలై 1 వ తేది శరమ పవిత్రదినము. దేశ బంధు దాసు మరిగమునకు చింతించుచు, స్మారక సభ లానాడు జరుగుటకు నిర్ణయింపబడినది. ఆంధ్ర దేశ మాదినమున నుల గట్టివైచి, దాసుగారి అత్యశాంతికై పరమేశ్వరుని ప్రార్థించుటయగాక, అనుకూల స్మారకచిహ్నమును నిర్మింప బూనుకొన వలయును. వంగదేశము స్మారకచిహ్నరూపమును నిర్ణయించినది. దేశబంధు దాసుగారు, స్త్రీల కొక వైద్యాలయమును నిర్మింపవలయునని, సంకల్పించి యుండిరి. ఇట్టి ప్రతిష్ఠాపనను స్థాపించుట, అన్ని పక్షములవారికిని అత్యంతామోదకరమని న మృ వచ్చును. భిన్నాభిప్రాయ ముండుటకు వీలులేదు. స్త్రీలవై దాసుగారికి గల కనికర మిందువలన, వ్యక్తమగును. దాసుగారు తమ యుద్దేశ్యమును జీవితకాలమున నెఱవేర్చుకొనజాలకబోయిరి. ఇందుకు పదిలకీలు గావలయును. ఈ మొత్తమును వంగ దేశము సమకూర్చవలయునని, మహాత్మాగాంధీ, సింహాప్రభువు, ఆచార్య ప్రభుల చంద్రరాయి, సుకేంద్రనాథబెనర్జీ, మా లా నా అబ్దుల్ కలాం అజద్, సర్ నీలరత్న సర్కారు మున్నగువారలు విన్నవించుచున్నారు. 1 వ జూలైలోపలనే డబ్బు వసూలుగావలయునని, మహాత్ముడు హెచ్చరించు చున్నాడు. వంగదేశము తన ధర్మమును నిర్వహించు ననుటకు సందియములేదు. ఇతరరాష్ట్రముల వారు దీనికి సహాయము జేయుట ధర్మము. ఇంతి యగాక, దేశబంధు జ్ఞాపకార్థమై ప్రత్యేక స్మారక చిహ్నములను నెలకొల్పవచ్చును. అన్నిటికన్నను ముఖ్యమైనది, ప్రజలు దాసుగారి జీవితము ననుసరించుటయే. వారి ఉపదేశములను కొనసాగించుటయే. ఆంధ్రదేశము చిత్తరంజనునిపై గల భక్తివిశ్వాస ముల నాదినమున గాఢముగ గనుబొమయగుటగాక, వానిని కార్యరూపము దాల్చుకేయుగాకయని కోరె దము. చిత్తరంజనుని యడుగుజాడలనడచి, ప్రజలు స్వరాజ్యమును సంపాదించినపుడే ఆమహా మహునికి చిత్తశాంతియు, సంతృప్తియు గలుగును. తక్కుంగల ఆర్భాటములవలన, శాశ్వత ప్రయోజనము గలుగనేరదు. జూలై ఒకటవ తేదిన, ఉత్తరం దంత ను గావించబడెడి సంకల్పము అనంతకాలము లో సఫలమగుగాక!

ముసులోనీగారి పిఠ్యంభరము

ఇటలీ ప్రభావముం త్రియగు ముసులోనీగారు సరకుసత్వమును కొనసాగించుటలో పేర్కొనబడి యున్నారు. ప్రజాభిప్రాయ ప్రాప్త్యాము నమగించి యుటకు ఏను కంకలము గట్టుకొనియుట కొరకు చూచుట. వీరికి జూలైదినము ముఖ్యము. అందు

యభీష్టములన్నియు, యిందువలననే నెఱవేరునని వీరి యుద్దేశ్యము. ప్రజా పాలనపద్ధతులను వీరు తారు మా గు జేయనెంచిరి. సాంఘికవాదమును నిర్మూలించుటకు ఫాసిస్టీ పక్షము బలముదేరెను. ఫాసిస్టులైన గడగడ లాడించుటయే, నాయకుని పనియని తోచుచున్నది. వీరి టీవల యవలంబించిన వైఖరి ఇటలీ లో తీవ్రాందోళనము పురికొల్పక మానదు. ఫాసిస్టీ పక్షమునకు జెందనివారి నెవరిని, ప్రభుత్వోద్వోగములం దుంచగూడదని, వీరు తా భీదనిచ్చిరి. ఏదేశమునందును యిట్టి విపరీతపు టు తరువు ను గావించిన నిదర్శనము గనుపించదు. శిక్షణ నిమిత్తము, తామిట్టి చట్టమును నిర్మించితిమని, ముసులోనీగారు చాటిరి. ఇట్టి పద్ధతులు యూరపు సందంతలను వ్యాపించుచో, చిరకాలమునుండియు అమలులో నున్న ప్రజాపరిపాలన మడుగంటు నిశ్చయము.

దేశీయ వ్యాయామములు

పాశ్చాత్య వ్యాయామములు మిగుల వ్యయ కరములు. సామాన్యులు వానిని చేపట్టుట దుర్లభము. అత్యల్పవ్యయముతో సంతోషమును, సుఖము నిచ్చు దేశీయవ్యాయామములు పెక్కులు గలవు. వాని నిపుడుమరచిపోవుచున్నారు. కెన్నిను, క్రికెట్టు, ఫుట్ బాల్, బిలియర్డు మున్నగుక్రీడలు మాత్రమే ప్రాముఖ్యము బడయుచున్నవి. అయినను కుస్తీ, దండెము, చక్రపట్టి, చెడుగుడు, మున్నగు వ్యాయామములు ఆరోగ్యమును వృద్ధి నొందింపగలవు. ప్రతి వారును రాటమును చేపట్టి, సర్వవిధములను సుఖముగాంచవచ్చును. పంజాబు ప్రభుత్వమువారు దేశీయవ్యాయామములను ప్రోత్సహింపవలెనని యిచ్చి, జిల్లాబోర్డుల ద్వారా యిక్కార్యమును నిర్వహింపవలెననియు, దెలియుచున్నది. వీరి కోర్కె సఫలమగుగాకయని కోరుచు, మద్రాసు ప్రభుత్వముగూడ యీమార్గము సనుసరించుట శ్రేయస్కరమని సూచించెదము.

నిర్బంధితుల విమోచనము

గురుద్వారాచట్టమునకు, శిరోమణి గురు ద్వారప్రబంధక సంఘమువారి నేత నవరణాలను సూచించిరి. వానిని ప్రభుత్వము వారంగీకరించుట ముఖ్యము. ఇంతకన్నను ముఖ్యవిషయ మింకొకటి గలదు అకాలీలనేకులు, స్వమతరక్షణకొరకై పడిన బాధలు ప్రపంచమునకు దెలిసియే యున్నవి అట్టి ధీకులను విడుదల చేసినగాని, సూతన చట్టము సఫలముగాంచజాలదు. ప్రభుత్వమువారింతవరకును నిర్బంధితులను విడుదలకుండుట శోచనీయము. చిత్తరంజనుని కారవార్ధమై రాజకీయ నిర్బంధితుల నందరును విడిచిపెట్ట వలయునని, గాంధీమహాత్ము జీవితవల సూచించెను. శాంతియు, సఖ్యమును ప్రవర్ధిల్లవలయుననిన, నిర్బంధములను మున్నందుగ తొలగించుట ముఖ్యము. లేనియెడల మనస్వర్గం దంచెంచుటకు సాధ్యపడదు.

మరల దౌర్జన్యము

నిర్బంధితులను విడిచిన కార్యము ఎత్తెక్కును సభలో, మరిగ దాల్చి నడుట శోచనీయము. సభ లని యన చెబుకొట్టి నెంచుటయొక పాపమో యుకావలెననియు, అట్టివాని యుద్దేశ్యమును

సమకూరునా? అందుకు మార్గగ, కార్యగను పయోవలంబుల నిశ్చయము మరింత బలపడక మానదు. ప్రజల ప్రేమ వాణిపై నధికమగును. ఇతరు లెటుల మెలిగినను, కార్యగను పక్షమువారు ఉద్రేక రహితములై ప్రవర్తించుచో, వారి సంకల్ప మీ డేరు ననుటకు సంద్యములేదు. రాళ్లు రువ్వవా రెవరయినను, కార్యగనుపక్ష ప్రాబల్యమునకు పరోక్షముగ తోడ్పడుచున్నారని గ్రహించ వలయును.

సర్వపక్షమహాసభ

మనము సిద్ధముగ నున్నామా?

“రాటమొకయెత్తు ప్రపంచమంతయు నొకయెత్తు”

క్రిందటి శుక్రవారము గాంధీమహాత్ముడు యంగఃఖండి యాలో ప్రదురించిన ప్రధానవ్యాసమును కొంతభాగము ప్రదు రించితిమి. దాని శేషము నిందు ప్రకటించుచున్నాము:

చెడ్డవాడెము చెల్లుటకు నామహాత్మనామము తోడ్ప డు. కాని రాటమూత్రము నాకు చెడ్డవాడెముగాదు. ప్రపంచ మంతయు నొక్కటై నను నేను రాటమును రక్షించెదను. ఆందరతును స్వాతంత్ర్యము గావలెనని నేను కోరెదను. ఆందులకు అహింసతత్వ జేయవలెను. స్వాతంత్ర్యము అహింసపద్ధతుననే రావలెనని అది రాటము ద్వారానే చేయగలదు. ఇందు హిందూమహమ్మదీ యమైతియు, ఆస్పృశ్యతానివారణయు, యింకను యిక్కడ చెప్పనవసరమలేని అనేకవిషయములును జేరియున్నవి. కాంగ్రెసు నూలు చించా పద్ధత్యమును రిద్దుజేసెయెడల ఘోరమగుతత్వ జేసినదగునని నాయభిప్రాయము కాని ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వమనగా పెద్దపెద్దతత్వము జేయటగుడ హక్కున్న గాని ప్రయోజనముండిదు. నాపితృసమనాకుమంబుదైననమయిత రులకదియించుక పోయినయెడల త్రోసివేయవచ్చును. రాటమన ప్రాణమయమగు విశ్వాసముండినది. ఆందులకు ఆందరనవా కార మాపశ్యము. ప్రైసరేయని పనియేమియును జేయకున్న యెడల యెవరికేమియు లాభముండిదు. ఈవిషయమై నిర్ణయ ము గావించునపుడు నావ్యక్తిత్వమును త్రోసివేయవలెను. ఈ పురాతనధర్మభూమి పరిజామమునకు యెవరును తప్పకుండ సంపదలెనని లేదు. మారుమంది గాంధీలు నాకనమైనను భారత దేశము మాత్రము చిరంతనగ నుండుగాక!

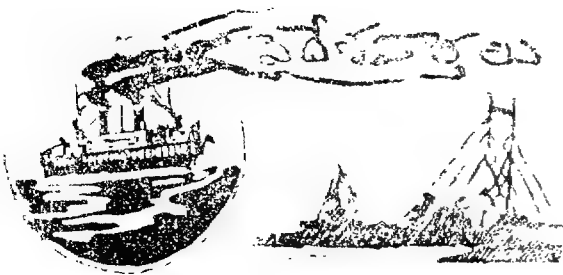
చి.య. చింతామణిగారు

బోంబాయిలోని యిండియన్ డెయిలీమెయిలు సంపాదకత్వము వహింతురు

ఆహాబాదు, జూను 28:—వార్తాపత్రికల లిఖితాదు న్యవస్థాపకుల యనుమతి సమపరిచయ నితిర స్నేహితుల హిత పుల ననుసరించియు, నిండియన్ డెయిలీ మెయిలు పత్రికకు సంపాదకత్వ నయిదు మాసముగాని, ఇంకెటు తక్కువకాలము గాని విహించుటకు చింతామణి గారు విశ్వయించిరినియు సంత కాలమువఱకు లీడరుపత్రికకు కృష్ణరాయగారు సంపాదకత్వ ము వహింతురనియు లీడరుపత్రిక ప్రకటించుచున్నది అ.త్రె.

కీ॥ శే॥ కృష్ణస్వామి శర్మగారు

కంజీవరం, జూను 24:—స్వగృహము కృష్ణస్వామి శర్మగారు నేటి ఉదయం రెండుగంటలకు మరణించిరి చనిపో యిన శర్మగారికి 88 సంవత్సరముల వయస్సుగలదు. శర్మగారు అగ్రభారతి కాంగ్రెసుమిత్ర సభ్యుడు జ్యోతిషుడే శర్మగారు మరణించిరి. 1908 వ సంవత్సరమును సంవత్సరములు శిక్ష వహించిరి. 1923 వ సంవత్సరమును జామీనునీయుటకు నిరాకరించి ఒకసంవత్సరము కారాగృహమునందుండిరి. శర్మగారు రాజకీయపరిపక్వము, ప్రజాప్రేమలను నిచ్చించిరి. దేశ ధర్మం కులపాత్రలను విమర్శించుచుండిరి. (ఆ.త్రె.)

అంతర్జాతీయ ట్రైబ్యే కాంగ్రెస్

యూరప్ ప్రభుత్వ తేరచుట

లండన్, జూన్ 22:—పై సభకు దోహదించును, ఇండియా, నుండి గూడ ప్రతినిధులు వచ్చిరి. కాని జర్మనీ, రషియా నుండి రాలేదు. యూరప్ ప్రభుత్వ సభకు తేరచెను.

గాడ్బ్రీ ఇసాక్స్ గారికి 195000 పానులు ఆస్తి చనిపోవు పనికి మిగిలేను.

సిలోను న్యాయస్థానము

ను సీము కోర్టు న్యాయమూర్తులు

యూరపియనుల సంఖ్య

లండన్, జూన్ 21:—సిలోను ను సీము కోర్టులో ఇద్దరు సింపాళము జాతివారికంటె ఎక్కువ న్యాయమూర్తులుండ రావలసంగలి తన కేసులు తెలియదని కర్నలు అమెరికారు ల్యాన్సుబరీగారికి కామన్సుభలో ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి. మొన్నటి ఖాళీస్థానములకు ఇదివరలో నియమించిన యూరపియ నులనే ఉంచవలెనని గవర్నరు గోరెననిరి. ప్రస్తుతముందున్న రిగ్గురు యూరపియనులు, ఇద్దరు సిలోను న్యాయమూర్తులను మార్చుటకు అనుభవము గల్గించ దగిరి.

చీనా రాయబారి కార్యాలయము

దొమ్మి నల్లుట

ప్యాసిస్, జూన్ 22:—చీనా రాయబారి కార్యాలయమును ముట్టడించినవారందరను కార్మికులే. పెద్దమనుష్యులనెనే చుర్రలను చరించిరి. చీనాలో అన్ని రాష్ట్రములనుండి వచ్చిరనుచున్నారు. చీనా ప్రతినిధులు తమ ప్రజలను విశేష బానిసత్వము నుండి తొలగించుటకు ప్రయత్నించుకొనుటచే దేశభక్తితో ఇట్టి ముట్టడికి పూనుకొనిరి చీనారాజు బారి యగుచున్నాడు.

ఈ పద్ధతులు చీనాకు ప్రతికూలముగ నుండునని చీనా రాయబారి ఖండించుచున్నాడు. దొమ్మివాళ్లు ప్యాసిస్ లో అధినివేశించుచున్న చీనా వారందరికీ ప్రతినిధ్యమునుపించ లేదు. ఎవరో చీనాలోనున్న అరివాసులతో సంబంధమున్నవారనిరి. చీనా ప్రజేతరులు వీరికి మద్దతుగ నున్నారని అనుమానించుచున్నారు. మాస్కో వారు జోక్యము గలుగజేసికొనుచున్నట్లున్నదని అనుకొనుచున్నారు. (ఫ్రెంచి.)

చీనా బ్యాంకులకు కాపాడుచున్నారు. బ్యాంకులలో ప్రజలు సొమ్మును తీసికొనుటకు మూసివేసిరి

రిపునంకులము

ఫ్ర్యాంకో-స్పెయిను ఒడంబడిక

మాడ్రిడ్, జూన్ 22:—చురాకో తీరమున నాకాదళ రావులను గూర్చి ఫ్ర్యాంకో-స్పెయిను సభలో ఒడంబడికను ఒంతకము చేసికొనిరి. అధికారులు తెలుపకున్నను, చురాకోలో స్పెయిను ప్రభుత్వము చూచి అణగారినవారు ప్రారంభించిరి.

బొగ్గు వ్యక్తము

కమ్ పరిస్థితులు

లండన్, జూన్ 22:—బొగ్గు వ్యక్తము కష్టతయందు పడుచున్నది. ప్రస్తుతముందున్న ఏర్పాట్లను అంత్యమొందించు కర్మ 30 తేదీ నుండి ఒక నెలనోటికి ను బొగ్గు యజమానులు ఇచ్చే చర్యలు. ఉత్పత్తి గలగల జేయుట కను ఖరీదును బగ్గించుటకు పరిచయములను, గంటలకు గూర్చి చర్చించుటకు గవర్నరు వారిచే బొగ్గు నిరాకరించిన బొగ్గు యజమానులకు యనుచున్నారు.

ఇండియా సంస్కరణములు

నేవనలు కన్వెక్షన్ విధానము

లండన్, జూన్ 17:—పత్రికలకు, పార్లమెంటు సభ్యులకును, మరితర జ జీయనంధుములకును ఇండియా సంస్కరణ చట్టమునందున్న లోపములను సవరించుటచే చిక్కబడునని గావనియు క్రమేణ యభివృద్ధికరముగ మార్పున కాక్యోతుగ ఏర్పాటుజేయవలెననియు బ్రిటిషు అగ్జిలియరీ సంఘమువారు తీర్మానమును వెలుపుచున్నారు. దీనికై ఇండియా కామన్వెల్త్ బిల్లును ఆమోదించుచున్నారు. (బ్రిటిషు పార్లమెంటువారు దీనిని ఆమోదించిన దివ్యముగ నున్న దనుచున్నారు.)

పెరిషియా చక్రవర్తి

గారు రెండు నెలలలో సిరియా నుండి పెరిషియాకు తిరిగి వచ్చెదరట. సోదీయటులు కాకపస్ నుండి రమ్మనగా నిరాకరించరట.

రూరును ఖాళీజేయుట

ను గూర్చి బ్రిటన్ ము వెయిట్ ను గార్లుచేసిన ఏర్పాటును మంత్రివర్గమువారు రంగీకరించరట. ఆ ఏర్పాటులు కొలదికాలములోనే అమలు జరుగును.

సివిల్ సర్వీసు

ప్యాసిస్ కునివారలకు తావు లేదు

సివిల్ సర్వీసులోనికి ప్యాసిస్ తీర్థులను జేర్చుకొనజాలమని యక్రమశీక్షను నిర్దాక్షిణ్యముగ నెలకొల్పెదమనియు అధికార మంతయు ప్యాసిస్టుల హస్తగతము చేయబడుననియు ప్యాసిస్టు ఉద్యమమును ప్రాణము పోయినను సరే నిలబెట్టి కాపాడెదనని ముప్పొంగిన గారనిరి.

వాహబీ దండయాత్ర

లండన్, జూన్ 22:—వాహబీలు తొడ్రాసు ముట్టడించి 20 తేదీని తమస్థానములను విడిచిపెట్టినదియు ముందుగ హెచ్చరించలేదనియు పారాటమే లేదనియు వాస్తవ మెక్కాకు తిరిగి పోవుచున్నట్లున్నది.

ప్రాచీన చక్రవర్తి స్రవమిత

పానసంఘము

22 వ తేదీని ఎడింబురులో ప్రారంభమైనది. ఆల్బుహాం అపాయకరమైనది గాన ఎవరును వాడరాదని స్త్రీలకు బంపిన విజ్ఞప్తి స్రవంధులుగా రంగీకరించిరి. ఎవరును ఉపయోగించరాదనిరి. ప్రతి యింటిని ఆ రోగ్యము గ నుంచవలెననిరి. సామ్రాజ్యవాయువార్తా ప్రచారకసంఘము మొదటి పర్యాయముపూజేక మైనది.

యువరాజు సంవారము

జాహాన్ పుర్ లో ఇంకవరకు జరిగిన స్వాగతమునంతను మించి జరిగినది. మితిలేకుండెను. ప్రజల ఉత్సాహజయధ్వానములలో యువరాజుమాటలు వినిపించలేదు. భారతసంఘమువారు హిందూ దేశాభిమానులంటి ఒక బంగారుహామ్యుకు బహుమతి కౌగిరి.

మరాఠో పరిస్థితులు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేక తంతి)

ప్రెంచిరంగమున ఫ్రాంకు సెనెగ్గొనుటకు అబ్దుల కరీముగారికి 180000 తెగలవారును 6 వేల తెగలవారును సహాయము చేసెదరట.

ఎన్నికలు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేక తంతి)

ఇంగ్లండులో డీమోస్ట్రాస్టు విమోచకవర్గము తరపున ఎన్నుకొనుబడిన విగ్గులుగారు చనిపోవుటచే కార్మిక యభ్యర్థి అసాధ్యము ముస్లిగారు అయినసానే నిలచెదరట.

భారత దేశ వ్యవహారములు

కామన్వెల్త్ ప్రశ్నలు

పనిలేని యూరపియనులు, ఆంగ్లో-ఇండియనులు

లండన్, జూన్ 22:—ఇండియాలో యూరపియనులకును, ఆంగ్లో-ఇండియనులకును ఉద్యోగములు లేకుండుటచే చాలముపక్కనకున్నదనియు అందుచే వీరికి ఏదోవిధముగ ఉపాధిని గల్పించుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించుచున్నారని యడుగ ఈవిషయమై ఆంధ్ర గా బర్మెక్ హెడ్ ప్రభుత్వమున దలియదనియు ఇండియా ప్రభుత్వమును కనుగొని తెలిసికొను ననియు వింటర్జ్ ప్రభుత్వ ప్రత్యుత్తరము నిచ్చెను.

ఇదిగో సాధుగాను చూడెదము అపాయము లేకుండ గాపాడెదనని సెంట్రలు కిలాఫతు కమిటీవారికి మార్చి 7 తేదీని లేఖనంపెననియు ఇండియా ప్రభుత్వమునకు గూడ ప్రత్యక్షముగ జాబుచేరెననియు వార్తా విశ్లేషకారులు ఇండియా ప్రభుత్వమువారికందినది తేనిదీ తెలియదని వింటర్జ్ ప్రభుత్వ ప్రత్యుత్తరమునిచ్చెను.

లేక మిషను సిఫార్సుల ప్రకారము అఖిలభారత షర్యను లోనున్న ఉద్యోగుల పించుటను గూర్చి అమలుజరిపెద మని వింటర్జ్ ప్రభుత్వ గారనిరి. ఈ షర్యనుకు జేదనివారి విషయమై కొంత ఏర్పాటుజేయుదని ఇండియా ప్రభుత్వమునకు సిఫార్సు జేసెదమనిరి.

ఇండియా సైనికోద్యోగులకు విధిగ రాకపోకలకు సెకపుమీదబోవునట్లు ప్రయోగపుచీట్లను ఉచితముగ నీయవలెనని హాంసువర్త గారు గోర దానిని ఆలోచించుచున్నారని వింటర్జ్ ప్రభుత్వ గారనిరి. ఇండియాలో ప్రదర్శింపబడు ఫిల్ములు లోకము బ్రిటిషు ఫిల్ములు గావనియు ప్రదర్శకులను నాటికే వినియోగించుకొనవలసి వచ్చుచున్నదనియు, అధికారులు దీనిని ఆమోదించుచున్నారనియు, కాని ఫిల్ములను తయారుజేయు రంగమును జాగ్రత్తగ కనిపెట్టిజూచుచున్నారనియు, ఈ విషయమై భారతీయులు చాలవరకు గ్రహించినటుల స్టేటుకపుర్స్ నిల చర్చిలో తెలిసెననియు కామన్సుభలో వింటర్జ్ ప్రభుత్వ కన్వర్జి గారికి ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి. ఇండియాలోను ఎక్కువగ తయారుచేయుచున్నటుల తెలియుచున్నదనిరి.

ఫ్రాంసుకు లంచము

మాస్కోవారి చర్యలు

లండన్, జూన్ 20:—జర్మనీ జాతిసమితిలో జేరకుండగను, సెక్యూటిటీ ఫ్యాక్టుకు అంగీకరించకుండగను జేయుటకు మాస్కోవారు జర్మనీని ప్రోత్సహించుచున్నారని ప్రెంచి వారు గ్రహించుచున్నారని భయపడుటలేదు.

సెక్యూటిటీ ఫ్యాక్టుకు జర్మనీ అంగీకరించిన జర్మనీ ఫ్ర్యాంకో బ్రిటిషు మైత్రికి లొంగిపోవుటయేయని బోలిషివితులనుచున్నారు. పోలండుపై జర్మనీ అధికారమును పట్టుటకు పిలువించిననున్నారు. మరల ఏర్పడిన సయోధ్యను చెడగొట్టుటకు సోవియటు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించుచున్నారనియు, బ్రిటను మీద తక్కువగ ఆధారపడుటలు జేయుటకు ఫ్రాంసుకు లంచమునిచ్చుటకు గూడ సోవియటులు సిద్ధపడుచున్నారనియు తెలియుచున్నది. ముఖ్యముగ ప్రాచ్యవిధానమున బ్రిటనుమీద ఆధారపడరాదనుచున్నారు.

ప్రెంచివారి యుద్దేశ్యము

అంతర్జాతీయ సంబంధములు న్యాయమునకు లోబడవలెననియు పశుబలముచేసాధించరాదనియు ఫ్రాంసువారియుద్దేశ్యము, పూర్వము రాచకీయ ఒడంబడికలకు ఎన్నకనుజేసికొని జర్మనీకుండి భయముజేకుండ జేసికొనవలెననియు, కాని ఇచ్చడా యుద్దేశ్యమును మాన్చుకొనెననియు తెలియుచున్నది. సైనిక బలమును సమయోగించరా దనుచున్నది. మధ్యవర్తులద్వారా ఒడంబడికను జేసికొనుట ముఖ్యమునుచున్నారు. ఇవి సమయముగ జరిగినచో సైనిక ఒడంబడికలకు అనుగుణము లేకుండును. ఫ్రాంసు పోలీసు డెకోస్సే హితులకు విశ్వాసమును జూపుట కవకాశముండును. ఎంతవరకు రాయబారము ప్రారంభమైన అంతవరకు దని అనుచున్నారు. కొలలోను ఖాళీజేసినగాని ప్రెంచిలేఖను గూర్చి ఆలోచింపరాదని జాతీయవాదులు బెర్లిను అనుచున్నారు.

చినాకల్లాలము

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతలంబి)

చినాకల్లాలము వారి ప్రభుత్వము పరిపాలన ప్రభుత్వముల యధిపత్యమునకు విరుద్ధముగా నున్నదనియు అట్టిచేతని మంచిగాదనియు దానివలన ప్రైవేట్ వ్యవహారము పరిష్కారము గావాలనియు ఒకవ్యవహారము పరిష్కారమునకు ఆలస్యమునకు తాము తరవాదులము గావాలనియు పికింగు ప్రభుత్వమువారు ప్రభుత్వము నివ్వరి.

పికింగులను సమైక్యముగా జపాను కాన్సలరు రాల్ఫ్ తోగ్టా ఆతడు వారి కుమారులైనవలెననియు అట్లు చేయనిచో కఠినచర్యను దీపికా నడమనియు జపాను కాన్సలరు కేప్టెన్ నియం దెలియుచున్నది. జపాను నుంకముల యుద్ధాగ్నిని జపిరని తెలియుచున్నది. కాని ఇంతవరకు నిశ్చయమని తెలియలేదు. ఇద్దరు జపానీయులకు లగిలేవట.

బ్రిటిషువారిని బహిష్కరించుటకు ఇంగ్లం ప్రయత్నించుచున్నారని యూరపీయనులకు సప్రయుక్తము చేయవలసిన భయపెట్టుటచే వారు బ్రిటిషు జపాను యుద్ధవాకలకు కపయిలను జేయుటమా నెను. సింగిపోలోగూడ విదేశీయుల పట్ల ప్రతి కూల్యాద్యమును విస్తారము గలవని. దీనిని భంగికింగలోగూడ జపాను కాన్సలరు పీఠులో రాల్ఫ్ తోగ్టానున్నారట.

వాతావరణ సీత

1925 సం॥ జూన్ నెల 24-వ తేది బుధవారము

మట్టికల్లాలము	గత 24 గంటలలో అత్యధిక ఉష్ణోగ్రత	మొత్తము	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప ఉష్ణోగ్రత	గత 24 గంటలలో సగటు	జూన్ 1వ తేదీనుండి వరకు సగటు	సంవత్సరమునకు సగటు
గోపాలపురం	91.7	81.0	...	1.48	44.96	
విశాఖపట్టణము	90.9	80.8	...	1.58	87.09	
కాకినాడ	91.7	79.6	0.01	6.52	89.09	
మచిలీపట్టణము	89.7	78.3	...	5.15	47.59	
కర్నూలు	95.7	75.8	0.09	1.86	25.01	
బళ్లారి	92.5	74.7	0.01	0.02	20.51	
కడప	99.6	79.0	...	1.08	81.28	
నెల్లూరు	97.2	80.8	0.02	2.14	87.98	
మద్రాసు	98.1	80.2	...	0.09	50.74	
కడపూరు	95.4	79.6	...	1.88	52.94	
నీలము	91.2	72.4	...	4.00	89.80	
కోయంబుత్తూరు	91.2	69.1	0.05	0.60	22.19	
తిరువనాంతరి	88.4	78.0	...	3.61	88.18	
నాగపట్టణము	88.6	79.2	...	0.78	54.98	
మధుర	91.8	77.7	...	2.48	88.58	
పాంబర్	...	...	...	0	87.00	
తిరునల్వేలి	...	...	...	1.37	28.84	
తిరువేంగుడము	77.8	72.0	0.70	8.28	64.51	
కొచ్చిక్	81.8	71.6	0.70	15.18	114.51	
కాలికట్టు	84.8	72.7	2.81	18.68	117.16	
మంగళూరు	80.2	72.9	4.55	84.61	125.68	
బెంగళూరు	78.9	65.8	0.08	1.11	85.87	
మేర్కాన	67.0	60.2	2.85	11.01	125.46	
కొడైకనాల్	61.2	52.4	0.14	7.80	62.18	

సర్కారులు:—కాకినాడలో చినుకులు బడెను. మేఘములు ఒకమోస్తగ నుండెను. మచిలీపట్టణములో 6¹/₂ కాకినాడలో 2¹/₂ డిగ్రీలు వగలూడివి తక్కువ. గోపాలపురంలో 8 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

డక్టర్లు:—కర్నూలు, బళ్లారిలో చినుకులు బడెను. మేఘములు ఒక మోస్తగ నున్నవి. కడపలో అర్ధిక తక్కువ. శివోన్మస్థి మామూలుగనున్నది.

కర్నూటకు:—నెల్లూరులో చినుకులుబడెను. మేఘములు ఒక మోస్తగ నున్నవి. పగటివడివి 2¹/₂ నుండి 8 డిగ్రీలు తక్కువ.

పడమటితీరమున వర పాతము పడవచ్చును. తక్కినచోట్లగూడ స్థానిక చినుకులు బడవచ్చును.

ఎస్. ఆర్. యు. సావూరు, వాతావరణాప్రజ్ఞాను

చైతన్యస్థితులు

కొచ్చి, జూన్ 24:— మహాత్మాగాంధీగారి జోరిక ప్రభావముగ తిరువాన్కూరు కోర్టునందు ఉత్తర దక్షిణపుటోడ్లు తూర్పునూర్లు తోగ్ లి యు పండు పాడ్లుల మందు గొప్పగా యుచున్న పోలీసు దళమును నిన్నన దీనివేసెను. తన అనుజ్ఞకేయే పత్యాగములు ముందునకు జోరిని పోలీసుకమిషనరు పట్టుగానికి మహాత్మాగాంధీ గారుతెలిసిచ్చిరి. తూర్పురోడ్డునందు మాత్రమే పోలీసు గొప్పిచే యుచున్నాడు. ఈరోడ్డుపై నిషేధనపు టుత్తరువు దీనివేయలేదు. శిష్టుకవలన యేభాదయు లేకుండ రిక్కిన మాడు రోడ్డుగాను నిరాటంకముగ అప్పుకులు ఉపయోగించు కొనుచున్నారు. చైతన్యవశమందు యధావిధిని పూజలు జరుగుచున్నవి నిన్నసాయంత్రమునకు పట్టుగాన వ్రాంపచ్చి అగిస్తాంటు చేప ప్పం కమిషనరు పోలీసు అగిస్తాంటు నూపరిం పెం పెంటుల స్థానికాధికారులతో పరిశీలనను గురించి చర్చించెను. పదవిహ్ను ములగు గుమ్ముల ధరించుండ రిజన్యపోలీసు పీఠులనుండి పారాగాముచున్నార. గ్రామముం దంతటను కాంతినెలకొని యున్నది. కొంతకాలము వరకు తూర్పురోడ్డు తూర్పురోడ్డుపై నిషేధనపు టుత్తరువు బహుళ: దొరతనము దీనివేయబాల దని దలపాలని యున్నది. (ఆ. ప్రె.)

సత్యాగ్రహము గాంధీ- పట్టు బడంబడికను మిరుటలు

తి. వేండ్రు, జూన్ 28:— చైతన్యసత్యాగ్రహము గాంధీ- పట్టుబడంబడిక సతికమించి దైవశ్రమ దేవునకు బోవ పాగిరి బారికేసులను చొట్టకుండు పోలీసుదళము తిరిగి నియమింపబడెను. తనతో సంప్రదింపకయే సత్యాగ్రహము ముందుకు జొర్రుటకు అంగీకరింపరని పోలీసుకమిషనరుకు మహాత్మాగాంధీగారు తక్షణమే తెలిపిరి. చరించుకుండ నుండ వలసినదని స్థానిక నాయకులు సత్యాగ్రహులకు ఉత్తరవిచ్చిరి. కాని సత్యాగ్రహులు చైతన్యనిబట్టి అనుపాజ్ఞలను మారుచున్నట్లు దొరుకుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

తిరువాన్కూరు దివాను అధికారము స్వీకరించుట

తత్వమయోసంతేరము ఉద్యోగులు దివానును దర్శించుట

తిరువేండ్రు, జూన్ 28:—అధికారవత్తమున యితర చిన్నములను దివానుగా నియమింపబడిన జిల్లా యం. యి. వాల్సుక్కి. వారి ప్రభు గారి కి నేటి ఉదయమున మహారాజీ కింట్లు పెసంగెను. తదనంతరము దొరరి నపు కార్యాలయమునకు మోటారుపై దివానుగారు వెడలిరి. అవట నెత్తు అనిలింపబడి అధికారవత్తము ఉద్యోగుల పక్షముందు జరుపబడెను. దివానుని వాస్తవ్యమగు భక్తినిలాసమందు ఉద్యోగులు దివానును దర్శించుటకు వచ్చిరి. అక్టింగ్ దివాను సి.వక్రమణమయమందు ముఖాన సెక్రటరీయట్లు ఫోటో గ్రాఫు దీయించెను. వీరి పరిపాలనలన యెల్లరును సంతసించిరి. (ఆ. ప్రె.)

వ్యవసాయ శాస్త్రాభ్యాసము

బెంగాలు ఉన్నత మాధ్యమిక పాఠశాలలందు బోధించుటకు సిఫార్సు చేయుట

కలకత్తా, జూన్ 28:—కలకత్తా వెనెడెని ఉక్తింగ్ ఆచార్యుడగు హెచ్. యిన్సేటుటన్ను, ఆక్టింగ్ వారసత్వము డగు కె. మెక్లీకు, బర్దవాను, రాయబహదూరుగ రాయ మన్యధ సాధుగారు సభ్యులుగల బోక ప్రత్యేక పంఠము బెంగాలు నందు వ్యవసాయవిద్యకు బోధించుటకు బోక ప్రజాశాసకు వాఖలుచేసెను. మాన్యమిక పాఠశాలలందు అయిదు అరు తరగతులందును, ఉన్నత పాఠశాలలందు యేడు యెనిమిది తరగతులందు సాల్ప సంవత్సరములవరకు బోధింపవలయునని కమిటీ నూచించెను. ఇది జనుప్రదమైన దని క్రియయచేయుబదనవరకును వ్యవసాయతరగతులపై వ్యవసాయ విద్యకు సంబంధమున్నంతవరకు నా వ్యవసాయశాఖ తనిఖీచేయును.

(ఆ. ప్రె.)

గుత్తి వ్యవస్థ పోలీసు విచారణ

మదరాసు మెయిలు ప్రతీకటన న్యాయమైనది కాదు

దిల్లీ బిల్ కేవలపిల్లగారి తంలివార్త

మదరాసు మెయిలు ప్రతీకలో ప్రజలు దెలిపిపోవునట్లు పెద్ద పెద్ద అక్షరములతో కిర్కీలు పెట్టబడెను. ఆ ప్రకటనను అక్రమము. దానివలన ప్రజలకు దురభిప్రాయము కలుగగలదు కావున విచారణపూరియగువరకును ప్రతికటనను స్వాభిప్రాయవిమర్శలను పెద్ద పెద్దకిర్కీలకు పెట్టిగాని పెట్టకగాని ప్రకటింపకుండవలెనని కోరెను.

ఒకపక్షమున మాత్రమే విని అభిప్రాయములను ప్రకటింపుట అన్యాయము. ప్రజలు రిపార్టును క్రద్ధిగా చదివినచో నిజము తెలియును గాను వారి కంతముట్టుకు ఓపికయింపడుగా నపెద్దకిర్కీ కలను మాత్రమే చదివి దానివివాదనే అభిప్రాయములను ఏర్పరుచుకొందురు. ఇట్లుపైని మెయిలు ప్రతీక నిష్పక్షికముగానే ప్రకటింపవలసి నమొదలు నా ఆక్షేపణ గుమిషన్ ప్రకటించుచు ముఖ్యోపములో ప్రకటింప గోరెను. అది దిల్లీ బిల్ కిల్లగారు నేడు గుత్తి 50.1 తంలివార్త నంపిరి.

శ్రీయుత ఎస్. సత్యమూర్తి (ఎం. ఎల్. సి) గారు

లండను నగరమును చేరిరి

సత్యమూర్తి గారును సురక్షితముగా లండను నగరమును చేరిరి. అది 22 వ తేదీని బొంబాయినుండి పంపబడిన తంతి వార్త నేడు (28 వ తేది) నాకు చేరినది అని సత్యమూర్తి గారి సోదరుడగు రామచంద్రుగారు ప్రతీకటన తెలియజేసిరి.

పూనా యాయు ర్వేదవైద్య సంఘము

మహాత్ము డాయు ర్వేదమునుగూర్చి ప్రకటించిన వ్యాసమును తీవ్రముగ ఖండించిరి

పూనా, జూన్ 28:—పూనా మొదలగు జిల్లాలనుండి వైద్యులతోపాటు పూనా పట్టణముందు వైద్యముండిరి తరపున ఆర్. వి. పట్టభద్రుగారి యధ్యక్షకృతింప నూడిరి. మహాత్ముడు యంగుయిండియా ప్రతీకలో జూన్ 11 వ తేదీని హైద్రాబాద్ వైద్యమునుగూర్చి వ్రాసిన నిరపవాద్యములను తీవ్రముగ ఖండించు తీర్మానమును తేదీ యేకగ్రీవముగ సంగీకరించిరి. (ఆ. ప్రె.)

తురుమెల్ల హైస్కూలు (ప్రత్యేకవిశేషిరి)

పరీక్షాఫలితములు

స్కూలు హైల్ పరీక్షాఫలితములు దెలిపినది. 24 నుండి 14 నుండి పరీక్షలో కృతార్థులైరి. ఒక్క యింగ్లిషుపరీక్షలో 21 నుండి పరీక్ష అయినట్లు దెలియుచున్నది ఇంగ్లిషులో పగలుమార్కు నూటికి 80 వచ్చెను. ఇది రాజధాని యానలేజి మార్కుకు 4 మార్కులు జాప్తి. ఈసంవత్సరము యింగ్లిషు బాలలగూడ పరీక్షకు బంపక దిగబెట్టబడినవారలేరు.

ఇట్టిఫలితమునకు ప్రధానోపాధ్యాయులు శ్రీయుత వారు మంచి నారాయణమూర్తి పంతులుగారి కృషియే కారణము. బాలలకు క్రద్ధతో కడ్యనగరకిరి. ఈపాఠశాలలోనున్న పరీక్షాఫలితములు ఈమందిమున నున్న బోర్డుపాఠశాలలలో గాక ఏపాఠశాలలోగూడలేవు. జిల్లాలోగలపాఠశాలలలో ఈస్కూలు ప్రధానస్థానము నాక్రమించుచున్నది. వీరు దుర్గిర లలో నున్న పురుసు తరువార తురుమెల్లకు వచ్చినప్పటినుండి రి సంవత్సరముల నుండియు వీరి పాఠశాలాఫలితములు చాల తృప్తిగా నుండెను.

జిల్లాబోర్డువారు ఈపాఠశాల నాయకత్వము వదలుకొనినను తురుమెల్ల వారు తగిన యుపాధ్యాయుల నియమించుకొని ప్రధానోపాధ్యాయులుగా వీరినే యుండవలసి కోరిన చాల సమంజసముగా నుండును.

శీ॥ శే॥ దేశబంధు దాసు గారు

స్థావరచిహ్న మహిళావైద్యశాలకు పదిలక్షల రూపాయలు కావలెను

సింహాశ్రమపు, గాంధీమహాత్ముడు, సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీ, మాలానా అబ్దుల్ కలాం అజదు
సర్ నీలరత్న సర్కారుగారు మున్నగు ప్రముఖుల విజ్ఞప్తి

అఖిల భారత సంతాప పిఠము

జూలై నెల మొదటి తేదీని దేశమునందంతటను నభయ జరుగును.

శీ॥ శే॥ దేశబంధుని స్థావరచిహ్న

క్షణములోనక లక్ష యిరువదియేడువేల రూపాయలు ప్రోవుపడుట

కలకత్తా, జూన్ 24:—దేశబంధు చిత్రరంజన దాసు స్థావరచిహ్న గాంధీమహాత్ముడి పట్టికే యొకలక్ష యిరువదియేడువేల రూపాయలు రొక్కపూర్వకముగను వాగ్దానపూర్వకముగను ప్రోవుచేయబడెను. యన్. యన్. సర్కారుగారు (కలకత్తా న్యాయాలయపుచైత్రుడు) పదివేల రూపాయలును, ప్రభుత్వన్యాయవాదిగ నున్న యన్. ఆర్. దాసు గారయిదువేల రూపాయలును విరాళములుగ నొసగిరి. వంగరాష్ట్రమందలి ప్రతి పట్టణములోని నాయకులకు చందాలు ప్రోవుచేసి వైదికముగా ప్రకటింపఁగోరుచు మహాత్ముడు తంజీవార్తల నంపెను. రొక్కముగనేగాక, వాగ్దానములను గ్రహింపవలదని హెచ్చరించుచున్నాడు. (అ. ప్రె.)

నంద్యాలలో పరామర్శ

నిన్న 23 వ తేదీని శ్రీయుత ఓడగంటి మల్లభూషణం గారి అధ్యక్షత్వక్రింద నంద్యాలలో బహిరంగసభ జరిగినది. సంతాపమును సానుభూతిని తెలుపుతీర్మాన మామోహింపబడెను. పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు నరసింహరావు గారు మున్నగు ప్రముఖులును చాలమంది హిందూమహాత్మురీయ కాన్సిలరులును భారీ ప్రభు లక్ష్మీరెడ్డిగారును మిషను మైన్స్ట్రాలు (ప్రధానోపాధ్యాయుడు గురుబోధంగారును మరి పెక్కుమందియును) భక్తులవచ్చిరి. శ్రీయుత గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమురావు పంతులు గారు తీర్మానమును నవపాదించి కడు జాతీయముగా ఆంధ్రులను సుపనస్కరించి, జూలై నెల 1వ తేదీని బహిరంగసభ జరిపవలెను. (ఒకవిలేఖరి కింతివార్త)

చిత్రరంజన నిర్మాణము

చోడవరం

చోడవరం పోరులు బహిరంగసభ గావించి దేశబంధు చిత్రరంజన దాసు గారి ఆకాలయోగము చే వీరేశునకు సంఘటిల్లిన వస్తువునకు చింతిల్లును, వారి కుటుంబమునకు భవ సానుభూతిని తెలుపుచు తీర్మానించిరి.

నూజివిడు తలూకాబోర్డు

దుఃఖముచే నాశశాలలను మూయుట
నూజివిడు తలూకా బోర్డువారు 20 వ తేదీన సభయం దిట్లు తీర్మానించిరి:—
“జాతీయనాయకులను, భారత దేశసేనకులను అగు సర్ పి. త్యాగరాయశ్రేష్ఠి గారును, దేశబంధు చిత్రరంజన దాసుగారును కాలము చేసినందు వలన ఈతలూకాబోర్డువారు చింతిల్లుచు దుఃఖించుచు నున్న వారికుటుంబములకు తమ సానుభూతిని వరామర్శను దింపఁగోరుచున్నాను. బోర్డువారు 23-6-25 తేదీన, కీర్తిశేఖరుల దేశభిమానల గౌరవార్థము మూయుచున్నారు.”

జూన్ నెల 31 వ తేదీలోగా పదిలక్షలు పూర్తి గావలెను

శ్రీయుత దాసుగారి స్థావరచిహ్నముగా జాతీయత వివక్షర లేకుండ ప్రీతి కంఠిని చికిత్సచేయుటకును ఉపచారి కలకు (చిక్కులు) పని చేయుటకును ఒక మహిళా వైద్యశాల కేర్వగనుటకు పదిలక్షల రూపాయలు కావలెను. ఆమె త్రము యాజాను వెంకట్రావులోగానే నమూనా కావలెను. ఇక ఎనిమిది నెలములు మాత్రమే కష్టపడి యున్నది. దేశబంధు దాసు గారికి ఉపకాలమునుండి యాశోక్తి కలదు. వారు వ్రాసిన లేఖ నూనడానిని నానమచేయుచు ధర్మశాసన ప్రక్షేమ నందునూ యిట్టివైద్యశాలను యేర్పరుపవలె నని ధర్మకర్తలను కోరియుండిరి. పదిమంది కోటికేళ్లుగల చేరి యొకలక్షను సులభముగా నియ్యగలుగుదురుగాని అది వాంఛనీయముగాదు. బీదలొక కానీని యిచ్చినను గూడ సంతోషపూర్వకముగా స్వీకరింపబడును. బీదలగుమే ముఖ్యముగా యానిధిలో చేరవలెను. ఇప్పటి కపుడే లక్షలరూపాయలు చేరవలె. ఈ విజ్ఞప్తియందు సింహాశ్రమపు, సర్ సురేంద్రనాథు, ఆచార్యరాయ, మాలానా అజదు, సర్ నీలరత్న సర్కారుగారును మరి పెక్కుమంది ప్రముఖులును గూడ సంతకములు చేసిరిగాన వంగ రాష్ట్ర వాసు లందరును తృణమో ఘోమో ముఖ్యముగా యానిధి కియ్య గోరెదమ. వంగజాతివారును వంగరాష్ట్రమున స్థిరపడినవారును వంగ రాష్ట్రమున ధనము నార్జించుచున్న వారును ముఖ్యముగా పదిలక్షలును పూర్తి చేయవలెను. ముఖ్యముగా యువకులు దాసుగారి కధికముగా ఋణపడి యున్నారగున వారే అధికముగా సహాయము చేయ గోరెదమ. 18 వ తేదీని అంత్యక్రియలు జరిగినపుడు పెక్కు లక్షల మంది వచ్చిరిగాన వారందరును పూనుకొనిన నిం చనాధ్య మే మున్నది? వారందరును ధన మియ్య గలరుగాన ముఖ్యముగా నియ్యవలెను. పదిలక్షలతో పనియంతయును పూర్తి యగునని పదిలక్ష లైన నుండినగాని పని ప్రారంభింప వీలులేదు. దాసుగారి యానడానిని విక్రయించిన పదిలక్షలు మాత్రమే నచ్చును. అందులో 2,20,000 బడులు తీర్చవలెను. పోగా 7,80,000 మాత్రమే మిగులును. అది వైద్యశాల కేర్వ గుచుటకు చాలదు.

జూలై నెల 1 వ తేదీలోగా పదిలక్షలను పూర్తి చేయగలుగుదుమా? వ్యవధి చాలని మాట నిజమే గాని రాష్ట్ర వాసు లందరును గట్టి ప్రయత్నము చేసినచో అసాధ్యము కాదు. ఇట్టి నిధులకు చందాలను సమహుత్తులతో నాకు చాల నచ్చుక మున్నది. ఇట్టి సమయములలోనే చాలమంది మోసము గూడ చేయుదురుగాన ధన మొసంగఁగోరువారు బాగుగా పరిచయమైనవారికిని మర్యాదగలవారికిని మాత్రమే ధనము నియ్యవలెనుగాని ముక్కు మొగ్గమెరుగనివారి కియ్యగూడదు. వ్యవధి లేదుగాన (1) అందరు కేక్త్యనుసార మియ్యవలెను, ఇతరులను గూడ ప్రోత్సహింపవలెను. (2) ఇయ్యదలచిన దానిని వెంటనే యియ్యవలెను. (3) కేక్తివంచనలేకుండ యియ్యవలెను. (4) మండల సంఘములవారు వెంటనే వనూళ్ళను ప్రారంభింపవలెను.

ప్రజలు ముఖ్యముగా జ్ఞాపకమంచుకొనవలసిన విషయములు:

1. ఇది అఖిలవంగదేశానికి రాష్ట్రవాసు లందరును ఏ జాతివారైనను గూడ ధనసహాయముచేయ నర్హులు. 2 భారత మాతృభూమిలో అగ్రగణ్యులలో నొకడగు దాసుగారికి స్థావరచిహ్నముగ నీవైద్యశాల యేర్పరుపబడునను విషయమును మరచ గూడదు. 3 ఇది కేవలము ప్రజలకు మేలుచేయునట్టి మహా త్యాగము.

ఇట్టి వైద్యశాల కలకత్తాకు ముఖ్యవనరముని గూడ వింటిని. దాసుగారు నియమించినధర్మకర్తలు సుప్రసిద్ధులుగాన ఎవరును ధన మొసంగుటకు సంకల్పించ నవసరములేదు. అని నిన్న 23 వ తేదీని మహాత్ముడు పత్రికలకు వ్రాసెను.

* * * అహమ్మదాబాదు పురపాలకసంఘమువారి సంతాపతీర్మానములు * * *

అహమ్మదాబాదు, జూన్ 23:—స్థానిక పురపాలకసంఘము చేతి సాయంకాలము సభ చేసి దేశ బంధుని యకాల హత్యాన్వరణము వలన దేశము నకు గలిగిన వస్తువునకు నగమయ తీర్మానించిరి. మాతృభూమికిని, ప్రజాసేవకు, త్యాగబుద్ధికిని దేశబంధున కీడువయ్యువారు లేరని యభిప్రాయపడిరి. ప్రస్తుతావస్థలో కలకత్తామేయరగు దేశబంధుని మరణమువలన జాతీయమున కష్టము నాటిల్లినదని యభిప్రాయపడిరి. ఈతీర్మానమును పురపాలకసంఘాధ్యక్షుడగు కల్లల్ భాయి పఠెలుగారు ప్రతిపాదించిరి. సుహృద్భితు సభ్యుల డొకర డుపపాదించెను. ప్రభుత్వనియోజకసభ్యులుగూడ దేశ బంధుని గుణగణములను విశేషముగ ప్రశంసించిరి. పిమ్మట మిగతవని నాపుడేసి నాటికి సభను మూసిరి. (అ. ప్రె.)

వర్షపాతము

సిన్ధు, జూన్ 23:—పడమటి తీరమందు వర్షపవనములు తిరిగి చెలరేగుటచే కొంకణమునకు సమీపముందు వాయు భారము తరిగెను. దేశ మధ్యభాగముందు వర్షపవనములు బలముననున్నవి. కాని బర్మాయందు బలహీనముగ నున్నవి. అస్సాము, ఉత్తరము, పడమటి సంయుక్తరాష్ట్రము, పంజాబుకొండలు, తూర్పుమధ్యయిండియా, పడమటి మధ్యరాష్ట్రము, కొంకణము, మళయాళము, బొంబాయి, దక్కను, ఉత్తర హైదరాబాదు, మదరాసునకు తర్రతరమందు సర్వసాధారణముగ వర్షము గురిసెను. బర్మా, బెంగాలు, బీహారు, తూర్పు సంయుక్తరాష్ట్రము పడమటి మధ్య యిండియా, తూర్పు మధ్యరాష్ట్రము, దక్షిణ హైదరాబాదు, మైసూరులం దచ్చుటచ్చుట వర్షము గురిసెను. ఛోటానాగపురము, ఉత్తరపంజాబు ఈశాన్యపు తెలుచ్చిస్థానమున ఘూర్జరమందు స్వల్పము న్నర్పించెను. లాషియో 1, దిబ్రుగఱు 1½, జాల్పైగరి 4, నర్మదుంకా, రైలూరు, ముక్తేశ్వరం 1½, మనోగిరి ½, భరంపుర 1, డోహాటి, ఇందూరు, అక్రొలా, అమరావతి, హాసంగ్ బాదు 1½, నాగపురం, జగదల్ పురం 2, పోల్డ 1½, మరఖి గోవా, కార్వారు, మంగలూరు, కల్లికోట 4, కొచ్చి 3, డొరంగబాదు, మెర్కూరాలందు 1½ అంగుళముల వాన గురిసెను.

నూచన:—ఉత్తరకొంకణముందు వాయవ్య మూల యందలి సరిహద్దురాష్ట్రము పొడుగునను వర్ష మధికముగ గురవవచ్చును. (అ. ప్రె.)

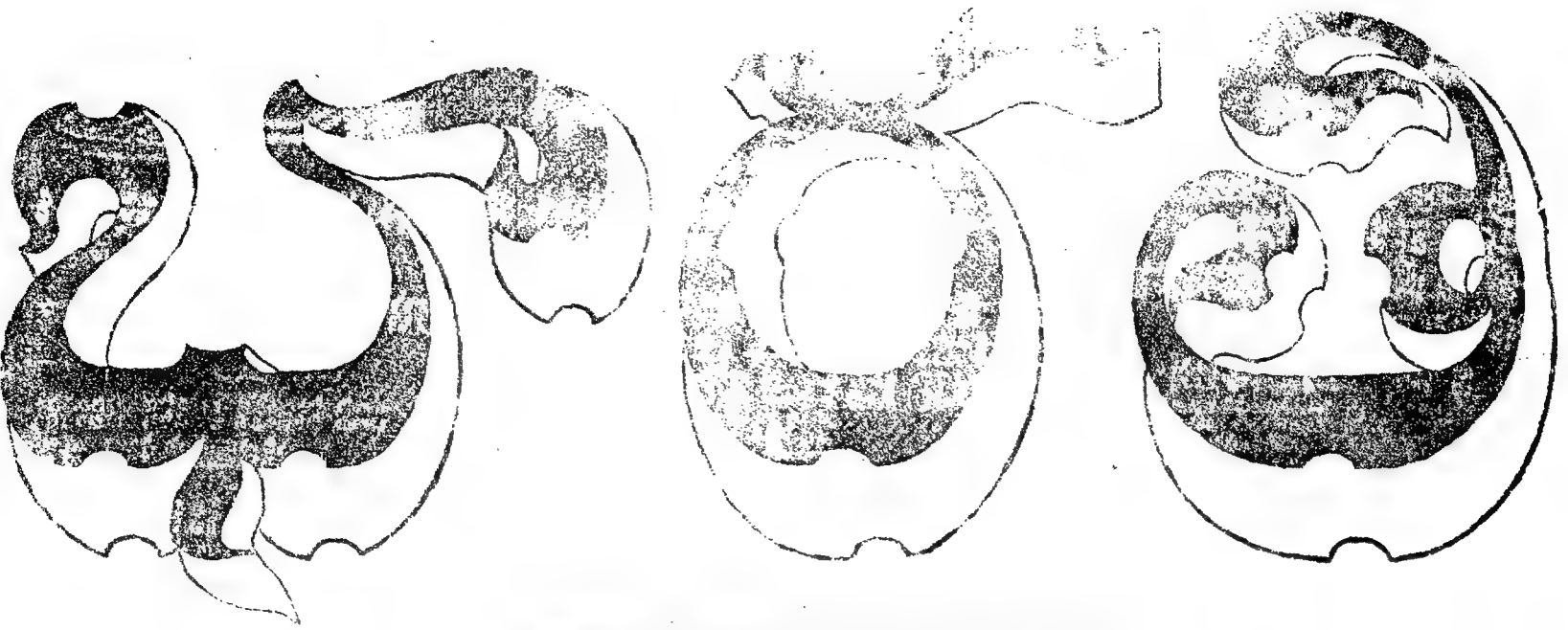
టారి ఫు బోర్డు నివేదిక

ముద్రణాయంత్రపు సిరాపై విడువెరసెంటు దిగుమతిసుంకము విధించుటకు సిఫార్సు చేయుట

సిన్ధు, జూన్ 23:—ముద్రణాయంత్రపు సిరా పరిశ్రమను రక్షింపవలయునని గోర బారిఫుబోర్డు యీ పరిశ్రమ విషయములను విచారించి నివేదికను బ్రకటింపెను. సిరాకంపెనీ లలో కల్ల బెడ్డెయిగు హుగ్లి సిరాకంపెనీ పదిహేను పెరసెంటు రక్షణ సుంకము నియమలయననియులేదా సిరా రేగుగారుచేయు వస్తువుల విలువనుబట్టి నమూనాచేయుచున్న దిగు పరిశ్రమకుంకములను దీసివేయవలసిన దనియు బారిఫుబోర్డును గంపెనీవారు గోరిరి. భారతదేశమందు, యీ పరిశ్రమ అభివృద్ధి నొందుట కవకాశములు బహు డక్కువయనియు, ఖర్చుగూడ చాల తక్కువయనియు, ఈ పరిశ్రమను రక్షించుటకు అయిదు పెరసెంటువరకును దిగుమతి సుంకము వృద్ధిచేయుట చాలు ననియు బారిఫుబోర్డు సిఫార్సుచేసెను. కంపెనీ సూచించిన విధమున పదిహేను పెరసెంటువరకును దిగుమతి సుంకము హెచ్చుచేసినయెడ అమృతము ఖరీదు రూ 280 లకు హెచ్చును. ఇదిమంచిదిగాదు. కంపెనీ 1918 సంవత్సరముందు స్థాపించినప్పుడు దిగుమతియగు సిరాలపై సమానముగ పన్ను వసూలు చేయబడుననియు, లేదా సిరా తయారుచేయుటకు విదేశముల నుండి యీదేశములోనికి దిగుమతియగు మడిపదార్థములపై పన్ను నమూనాచేయబడదనియు గవర్నమెంటు వాగ్దానము చేసెనని కంపెనీ రుజువుచేయలేక పోయెను. కాబట్టి 1910-11 సంవత్సరముందు కంపెనీకిని ఫ్రెంటింగు కంట్రిలరుకును ముఖ్య హాజరిగిన సంభాషణలతో బారిఫుబోర్డు గావించు సిఫార్సు కకు సంబంధము లేదు. (అ. ప్రె.)

నచిత్రమానవత్రిక.

ప్రతిచంద్రమానాదిని ప్రచురింపబడును

ప్రతిసంచికయందును మూడునాలుగురంగులచిత్రములు ఇతరచిత్రములు ప్రచురింపబడును

చందా సం॥ 1-రూ. 6-0-0

విడివత్రిక వెల అణాలు 10 మాత్రమే.

జ్యోతిమానసంచిక - విషయానుక్రమణిక

కవితాప్రశంస—కవికొండల వేంకటరావుగారు; ప్రసవవేదన—
త్రిపురాన వేంకటసూర్యప్రసాదరావుదొరగారు; ఆంధ్రారణ్యపర్వశేష
ప్రశంస—కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారు; మహానతీసీత—కలువల
పల్లి రంగనాథశాస్త్రిగారు; భీష్మప్రతిజ్ఞ—ఆంధ్ర శేషగిరిరావుగారు;
ప్రలరాజు—విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు; వానరులు—మంగోలు
వేంకటరంగయ్యగారు; హేమంతము—కోయిల—ఈశ్వర; కంకభాషు
శ్యము—కొత్తపల్లి సూర్యారావుగారు; కవితారచన—కావ్యతీర్థ
మద్దులపల్లి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు; బమ్మెరపోతరాజు—
వికమర్తి సత్యనారాయణమూర్తిగారు; నేనుశయ్యడ—శ్రీ శేషాద్రి
రమణ కవులు; గానము—కాశీనాథుని భైరవమూర్తిగారు; విద్వాంసుని
నిర్వేదము—సాహిత్యవర్ధనుడు; శాకుల సత్కారహము—గన్న
వరపు సుబ్బరామయ్యగారు; విరహోత్సాహిత—పండిత ఈ. భాష్య
కాచార్యులుగారు; సావిత్రి—కాశీసోమయాజుల సుందరరామమూర్తి
గారు; అభివందనము—రాచర్ల తిప్పయ్యగారు; కోకిల—జి. జాషువా
గారు; పార్వతీయనుతాపము—రాయనము వేంకటశివుడుగారు;
గోకులము—ప్రణయోన్మాదము—కాశీ వ్యాసాచార్యులుగారు;
త్రైసులమతకథలు—పంచాంగుల ఆదినారాయణ శాస్త్రిగారు; 'పేరి

శాస్త్రేణ ధీమతా'—పండిత పురాణం సూర్యనారాయణతీర్థులుగారు;
కర్ణాటసీమ—దీపాల పిచ్చయ్యశాస్త్రిగారు; పద్మిని—దూపాటి కొండ
మాచార్యకవిగారు; తంజావూరు—అవ్వారి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు;
కన్యాచౌర్యము—సంఘసంస్కారి; ప్రతాపభానునిచరిత్రము—భాగ
వతుల వృసింహశర్మగారు; సార్వాదుస్తాపములు—కే. నరసింహాచారి
గారు; ఋతులక్ష్మి—మిత్తింటి నరసింహమూర్తిగారు; ఆమని—
మోచర్ల రామకృష్ణయ్యగారు; తుక్కాపంచకము—మానవల్లి రామ
కృష్ణకవిగారు; శతశత్రుము—సన్నిధానము సూర్యనారాయణశాస్త్రి
గారు; సపోటా—కృషీపలుడు; ధన్యండు—వేమూరి సీతారామయ్య
గారు; వృక్షజాతి వైచిత్ర్యములు—'అంబిక'; కవీంద్రగానము—
కాలయానము—బి. టి. నరసింహాచార్యులుగారు; మంగళసూత్రము—
వ్యాఖ్య—కొమాండురు వేంకటాచార్యులుగారు; సుభాషిత సుధాల
హరి—; ప్రాచీనాంధ్రులెవ్వరు? అర్జునులు కారా?—చిలుకూరి వీర
భద్రరావుగారు; ఎచటి కేగితిరి?—కే. అన్నంరాజశర్మగారు; పరపతి
సంఘములు లేక బ్యాంకులు—రంగనాయకులుగారు; సాభిప్రాయ
విశేషములు; తరణి—పెద్దిభట్ల రామచంద్రరావు గారు, బి. ఏ.,
సాహితీసమితి.

చిత్రపటములవివరము

వర్ణచిత్రములు:—శ్రీబాలకృష్ణుడు; వరహూరు గోపాలస్వామిగారు, నారాయణ తీర్థలవారు, జైనచిత్రరచన-౧౫ వ శతాబ్దము నాటిది.

సాధారణ చిత్రములు:—

ఉమావిహారము; గౌరీశంకర శిఖరము, గంగావతరణము, బుద్ధుడు-శాత్రుకన్యకలు-అంతిమోపదేశము, పార్వతీతపస్సు, రతివిలాసము, కుమారస్వామి, తారకాసురవధ, గంగోత్రి, వీవాను బహద్దర సర్ రఘుపతి వేంకటరత్నము నాయుడుగారు, డాక్టరు జయంతి చినకామేశం పంతులుగారు.

మేనేజరు, "భారతి" తపాలపెట్టె నెంబరు 212, మద్రాసు.

కెన్యాలో కార్మికపరిస్థితులు

డాక్టరు కార్మకుల సేవలుగా లండను ప్రెస్కు పత్రిక వ్రాసింది.

ప్రెస్కుపత్రిక ఎన్నియో పర్యాయములు బీదల సంతకు గానై పోతుంటే పత్రికాదిన దేశమునకును గౌరవము తెచ్చినది. కెన్యా ప్రజలపై పక్ష ప్రాసన ప్ర సక్రమ పార్లమెంటులయందు జరిగినచర్చలో ప్రస్తావించబడినందున కొన్ని వివరములను తెలుప అవకాశ మివ్వబడుచున్నది.

కెన్యా ప్రజలలో కొందరిని నిర్బంధముపై రైల్వే నిర్మాణముకొరకు పనిచేయించుటకు ప్రభుత్వమువారు. అంగీకరించిరి. నేటిపుల రిజర్వలలో పనిచేయుచున్న రైల్వరు ఈ నిర్బంధమునకు లోబడిరని బాల్కరుగారు చెప్పిరి. కాని వారు పొరబాటు పడి రని చెప్పవలసియున్నది. బాంటు సంఘమున కప్పమైన పనులన్నియు స్త్రీలే చేయుచున్నారనుటలు ఎంత నిజమో ఈ మాటయందుకూడ అంత సత్యమేయున్నది. పస్యంతమును భూములు నిలదేక్కునందై లే ఆంగ్లేయుల కధికముగనున్నవో ఆ ప్రదేశమునందలి నేటిపులే సోమరులని చెప్పబడుచున్నది. ఆఫ్రికాలో భూమిని గున్నట్ల పైరుపెట్టుట మున్నగు కష్టమైన పనులన్నియు ముగ వా రే చేయుచున్నార. ఆఫ్రికా వాస్తవ్యులలో స్త్రీలు పురుషులు చేయు పనులయందలి విభేదములు మనయందున్న విభేదములనంటిని కావు. కుట్టువనిని మొగవారు చేయును. నీళ్లుకోడుట కట్టెలు తెచ్చుట మున్నగు పనులను ఆడవారు చేయుదురు. అచ్చటి ఆడవారు దృఢకాయలగుటచే పురుషులవలెనే పనిచేయుచుండురు. ఈపనులు మొగవారు చేయవలసినవని చెప్పట మోస్తూ స్వదముగ నుండును. స్త్రీలు తాము చేయవలసిన పనులే కాక పురుషులు చేయవలసినపనులకూడ చేసవలసివచ్చుచు కష్టపడెదరు. పురుషులలో అధిక సంఖ్యాకులు ఆంగ్లేయుల క్రింద పనిచేయు అవస్థ ఏర్పడినపుడు స్త్రీలు పురుషులవలనకూడ చేయుట అవసరమయ్యెను. పురుషులలో పగమువంతుమంది ఆంగ్లేయుల క్రింద పనిచేయుచున్నారు. తర్ఫీతిముగ నేటిపులలో జననములసంఖ్య తగ్గిపోవుచున్నది. పంటకాలమునకు పూర్వము కొన్ని నెలలు ట్యాము కలుగుచుండును. శిశువుల మరణాసంఖ్య అధికమైనది. నేటిపులను నిర్బంధించి వారిని రైల్వే నిర్మాణమునకై పనిచేయించుటకు ఈవిధత ఫలితములు మరింత అధికమగును. కొంగోస్ట్రీ స్త్రీలుసంధు కార్మికులచే నిర్బంధముతో పనిచేయించవలసిన అవసర మేర్పడిన ప్లాంటేషనులయందు పనిచేయు కార్మికులు ప్రధమునకు పయోగింపబడినవరి కాంటురుబి ఆఫ్రికా విమపుగాను చెప్పిరి. కెన్యాలోకూడ ఈ పద్ధతే అమలునందుంచుడి నిర్బంధముపై కార్మికులకు పనిచేయించవలయునని అందోళనను తిప్పక అంతముందిగలను.

యధమునందు మరణించిన కెన్యానేటిపులసంఖ్య ఆత్మధికమైనదని పలువురుకు తెలియదు కాబోలు నిర్బంధముపైపలువురు సేనయందు చేర్చబడిరి. ఆ సమయమున యధము నల్లను రోగములవల్లను 47 వేలమంది మరణించిరి. మరణించినవారిలో 40 వేలమంది కుటుంబము చెదరిపోయినవి. మరణించిన సైనికునికి చెందవలసిన జీతము పెన్నను మున్నగునవి కుటుంబమువారికి అందచేయుటకే మీలలేకపోయెను. నేటిపులను సైన్యమునందు చేర్చుకొను నవ్వడు వారి కుటుంబమునకు సంబంధించిన వివరములను తెలిసికొను విషయమై ప్రభుత్వమునా రెట్టి క్రద్ధసహించలేదని ఇందువల్ల స్పష్టమగుచున్నది.

ఇంక పనితీరు పన్నుకు సంబంధించిన వివరముల కొంత తెలిపెదను. నవతులపన్ను శీతములో పట్టుకొనకును. ప్రస్తుతము నెలకు 12 మొదలు 16 పిల్లలకు లబ్ధి తమి వ్వబడుచున్నది. నేటిపులు ప్రత్యక్షముగ చెల్లించు పన్నులవల్ల సంవత్సరమునకు 575000 పౌనులుఆదాయ మేర్పడుచున్నది. కెన్యాలో పురుషులసంఖ్య (దృఢకాయలు రోగివులు ఆందరు కలిసి 480000 రెండునెలలు పనిచేయగ నచ్చు జీతము పన్నులక్రింద చెల్లించవలసి యున్నది. వీరికెట్టి సంబంధములేని యధమునందు వీరిని నిర్బంధముపై సైనికులుగచేర్చుట గొప్ప తప్పు. కొంతసమయములందు కూడ వీరిని నిర్బంధించి పనిచేయించుట ఎంతమాత్రము సరికాదు. రైల్వేలను ప్రదేశములందే పనిచేయుటకు తగినంతమంది పనివారులేరు. ఇంకను రైల్వేలను పుద్ధిపరచుట ఎందుకొ తెలియకున్నది.

కెన్యాపరిస్థితులు

ప్రభువుల సభలో చర్చ

మాంచెప్పరు గార్డీయను పత్రికకు డాక్టరు కార్మకులేను గారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

ప్రభువుల సభలో కెన్యాసమస్య విషయమై చర్చ జరిగినపుడు బకమట్టరు ప్రభువుగారిట్లు చెప్పియుండిరి. “భారతదేశమున జరుగని విషయములు కెన్యాయందు జరిగినవి. సామ్రాజ్యము నందలి మరి యితర ఏకాలనీయంలైనను జరుగనివిషయములు కెన్యాయందు జరిగివి” కాని ప్రభువులసభలో ఈ విషయమై జరిగిన చర్చవల్ల కొంతలాభ మేర్పడినది. రహస్యములై పట్టుబడినవి. శక్తిలేనివారిపై దౌర్జన్యము పలుపు బలవంతులు ఆపారముగ ప్రేమ యున్నట్లు నటించురు. ఇట్టి ఆడంబరములతోను అవకాశముండదు. ఆఫ్రికాను ప్రభువు, కాంటురుబి ఆఫ్రికా విమపు, బకమట్టరు ప్రభువు గార్డు కెన్యాలో జరిగిన వివరీత విషయములను వివరించిరి. బాల్కరు ప్రభువుగారు ప్రత్యక్షతరమిచ్చుచు వీరి ప్రకటనల నాతేషింప నాపాసింపలేదు. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు కెన్యా ప్రజల భూములను స్వాతంత్ర్యమును దొంగిలించిరని రుజువుచేయుటకీ ఒక్క నిదర్శనమే చాలెను. విమర్శకులు వివరించిన వివరములు కొన్ని బాల్కరు ప్రభువుగారికే తెలియదు. ఏపక్షమువారు ఆధికారమునందున్నను బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు కార్మికులకు నిర్బంధించి వారిచే పనిచేయించవలయు నను నూక్రమును అంగీకరింపజాలరు. కార్మికులను నిర్బంధించి పనిచేయించుట యవగా వారిని బానిసలుగ చేయుట యని యర్థము.

రైల్వే నిర్మాణమునకు కార్మికులను నిర్బంధముపై పనిచేయించవలయు నను విధానమును బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారు ఆమోదించియున్నారు. ప్రభుత్వమువారి చర్య ను సమర్థించుచు కెన్యా ప్రజలు సోమరులనియు అందుచే ప్రభుత్వమువారిట్లు చేసెనని బాల్కరుగారు చెప్పిరి. తమ భూములపై పనులు చేసి కొనువారు ఈ నిర్బంధమునకు లోబడిరనియు, సోమరులై పనిలేక తిరుగుచారే, నిర్బంధముపై పనిచేయునట్లు ఏర్పాటుబట్టి జరిగెననియు బాల్కరుగారు చెప్పిరి. బాల్కరు ప్రభువుగారికి నిజము తెలియదని చెప్పవలసియున్నది. ఇట్టి పరి నే కెన్యాయందలి ఒక మిషనరీ వాకు జాబు వ్రాసియున్నాడు. తన స్వాధీనమునందుండి భౌతిక విషయములందేకాక నైతిక విషయములందుకూడ వృద్ధి చెందుచున్న వారు నిర్బంధింపబడి రైల్వేనిర్మాణమునకై పనిచేయుటకు తీసికొనిపోబడినర ఈ మిషనరీ వ్రాసెను. నిజమేమనిన కెన్యా ప్రజలలో పనిచేయగలగిన దృఢకాయలలో పగమువంతుమంది ఆంగ్లేయులక్రింద పనిచేయుచున్నారు. ప్రజలకున్న భూములను పొనుబడిచేసి ప్రజలకు కావలసిన ఆహార పదార్థములను పండించుటకు మిగతముది చాలరు. సోమరులని చెప్పబడినవారు తమ ఇండ్లను తాము కట్టుకొనుచు, తమ రోడ్లను రేపేరు చేసికొనుచు బ్రిటీషుల బాగుగ నుండుకొనుచు ఆంగ్లేయులవద్ద పనిచేయు తోడి ప్రజలకు ఆహారపదార్థములను పండించు వారుగ నున్నారు. బాల్కరు ప్రభువుగారి ఆపన్యాసము విని తలయూచిన ప్రభువులలో ఎవరైనను వీరివలె ఒక వారముదినములు పనిచేసిన మరల ఆమాట చెప్పరు.

మరియొక విషయము

ఏ ప్రదేశమునం గు ఆంగ్లేయులకు సస్య వంతముగు భూములివ్వబడినవో ఆప్రదేశమునందలి ప్రజలే సోమరులని నిర్ణయింపబడిరి. నిజమేమనిన కెన్యాప్రజలు ఆంగ్లేయులలాభముకొరకు పనిచేయక తమ భూములపై పనిచేసికొనుచున్నారు. అందువల్లనే వారు సోమరులని బ్రిటిషువారు ప్రభుత్వమువారు చెప్పవచ్చును.

బెర్లియన్ కాంగోలో కార్మికులను నిర్బంధముపై పనిచేయించవలసినపుడు ప్లాంటేషనులపై యజమానులు మానివారిని

Advertisement for 'Savitri' (సావిత్రి) featuring a bottle image and text in Telugu. The text describes the product as a 'Savitri' brand medicine or tonic, highlighting its benefits for health and vitality. It mentions 'Savitri' as a 'Savitri' brand and lists various ailments it treats, such as weakness, lack of energy, and general debility. The advertisement is signed by 'Savitri' and includes a date '26, 1925'.

సస్య చేయుట ఆచారముననినని కాంటురూబి ఆఫ్రికా విమపు గారు చెప్పిరి. కాని కెన్యా ప్రభుత్వమువారు ఈ పద్ధతని అంగీకరించుటలేదు. దీనివల్ల ప్లాంటేషను అభివృద్ధిని గ్రామపరిశ్రమల అభివృద్ధిని పనుదృష్టితో చూచుచున్నామను బ్రిటిషువారి వాదము బూటకమని స్పష్టమగుచున్నది. కెన్యాప్రజలు చెల్లించుచున్న పన్ను విషయమై ఆఫ్రికా రుప్రభువుగారు కొన్ని వివరములను తెలిపిరి. సాధరణముగ కార్మికులు నెలకు 12 పిల్లలకు పంపించెదరు. వీరు సంవత్సరము 27 పిల్లలకు పన్ను చెల్లించవలెను కాని ఆంగ్లేయులు ఎంతవన్ను చెల్లించుచున్నారో ఆఫ్రికాయరుప్రభువుగారు చెప్పలేదు. ఆంగ్లేయులు ఆవాయపుపన్నుకట్టరు. భూమిపన్నుకట్టరు. మరొక పన్ను కట్టరు. లోకజు పన్నులకూడ కట్టరు. ధనవంతులైన ఆంగ్లేయులు సంవత్సరమునకు 30 పిల్లలకు మాత్రమే చెల్లించవలసియున్నది. కవిషనువారి నివేదికముపై ప్రభువులసభలో చర్చజరిగినప్పుడ కెన్యాయందలి శ్రేణికాతులు అత్యధికముగ ప్రకేసింపబడి నిజమేమనిన కెన్యాప్రజలే పనిచేసి ఆంగ్లేయులకు లాభపరకలగజేయుచున్నారు. కెన్యాప్రజలే పన్నులనకూడ కట్టచున్నారు. ఇట్టిపరిస్థితులలో వారు సోమరులని చెప్పట ఎంతమాత్రము సరికాదు.

కష్టపడిపనిచేయు వ్యవసాయదారులు కెన్యాలో ఎంతమందో యున్నారు. కొన్ని సంస్కరణము లేర్పడినపుడు వాటివలె మంతయు వృధయగును. వారికి స్వాతంత్ర్యము, భూములకాస్వాతంత్ర్యముగూర్చు, ఇయ్యబడినగాని వారిలోసరియగు ఉత్సాహ మేర్పడదు. కార్మికులను నిర్బంధముపై పనిచేయించవలసి; అవసర మేర్పడినపుడు కెన్యా ప్రజలవలెనే ఆంగ్లేయులకూ; సంపూర్ణ బాధ్యతను భరింపవలయునను నూక్రమును ప్రభుత్వమువారు అంగీకరింపవలెను. కవిషనువారు నివేదికయందు నూచి పలుచిన స్వల్పసంస్కరణములు త్వరలో అమలునందుంచుటకై ప్రభుత్వమువారు ప్రానుకొనవలెను.

Advertisement for 'Kasuril' (కాసురీ) featuring a bottle image and text in Telugu. The text describes the product as a 'Kasuril' brand medicine or tonic, highlighting its benefits for health and vitality. It mentions 'Kasuril' as a 'Kasuril' brand and lists various ailments it treats, such as weakness, lack of energy, and general debility. The advertisement is signed by 'Kasuril' and includes a date '26, 1925'.

అందరిలోను శాంతముగానుండిన మీరు తప్పక నిమగ్నముగా నుండెదరు. ఆయిలే నిమగ్నమైనవనస్సు లేవునడు శాంతముగా నుండుట అసాధ్యము. కలతలుగలమునస్సు ఉండిన వ్యక్తు మూడ నుండదు. శాంతమైనవనస్సు గలిగియుండుటకు సుప్రసిద్ధమైన మా ఆతంక నిగ్రహమాత్రము వాడుడు. ఆది తప్పక గణమిచ్చును. ఇంతేగాక జరములబహిషీకరి, మెదడు అలసిపోవుట, అశ్రద్ధము మొదలగు వ్యాధులు కూడ నుగముగను. 82 మాత్రము గల బుడ్డి కి ధర రూ 1 మాత్రమే. పూర్తివివరములు గల మాతృకలలాగునకై వ్రాయుడు.

ఆతంక నిగ్రహ ఘోరసి 26, బ్రాడ్వే మద్రాసు

గుర్తి అవనపు పోలిసుదళ విచారణ

ప్రజలలో భయోత్పాత చరిత్రలు

(మా ప్రత్యేక ప్రతినిధివద్దనుండి)

గుర్తి, జూన్ 23:—మంగళవారము గుర్తిలో అదనపు పోలీసుదళాధ్యక్షుడు గుర్తి విచారణములకు నియమింపబడిన ఆర్. పోస్ట్. కోర్టు నీగారి యెగులు, ఈ దినమున చాలమంది గ్రామస్థులు విచారింపబడిరి. గుర్తి గ్రామస్థులు, కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శియునగు కె. లక్ష్మీనారాయణగారు గుర్తియందు హాజరైయున్న కక్షలవలనగల సుప్రభుత్వము వివరించి, అదనపు పోలీసుదళమును నియమించుట కంటే తీవ్రమగు చర్యదీక్షింపగలిగినదని తాళాకా ప్రజలకు తెలుసు చేయజాల నట్లు చెప్పి, వెండు కక్షల నాయకులను మరియొక ప్రదేశము నకు తరలించివేసివేసి విడిచిపెట్టిరి.

పైరను లూటీచేయుట

"నాకు చింతలచెరువునందు భూమిగలదు. గత రెండు వత్సరములుగా నే నాభూమిలో పైరలుచేయుట, నాని సగులు ను హంపయ్యదేవులు ఎత్తుకొనిపోవుట జరుగుచున్నది" అని గుర్తి ఆశ్రయ అను వెంగనపల్లి గ్రామకాపురస్థుడు చెప్పుకొనెను. 10 ఎకరముల క్రిందల పుష్పాలగ్రామము రెడ్డితనకు పట్టుకొని కొట్టించెననియు, ఆతననునది కేరీనెట్టి, చిన్నారప రెడ్డిగార్లు య 2200 లకు రాజీనేసిరి. అందుకు 200 నాకు ఇచ్చి య 800 కేరీనెట్టిగారు య 400 వెంకటరంగారెడ్డిగారు య 200 కేరీనెట్టిగారు పంపిరి అని గూడ సాక్షిచెలిపెను.

కేరీనెట్టిగారు 2 (నవ్వు)

న్యాయాధికారి ప్రత్యేక ప్రత్యక్షతరమొసగుచు, చిన్నారప రెడ్డి తనకు లిచ్చి, తనపక్షమందునా, చలసన్న పక్షమందు నాయని యడుగగా చలసన్న పక్షమందునని తెప్పెననియు అందుచే తన పైరలు లూటీచేయబడుచుండెననియు నుడిచెను.

ఇనాము లాగుకొనుట

పుష్పాల గ్రామకాపురస్థుడగు వెండుగన్న కక్షలవలన తాను చాల బాధపడుచుంటిమని నుడిచి తన కేరీనెట్టి దొంగిలించబడుచున్నదనియు నుడిచెను. చింతలచెరువు పెద్ద తిమ్మారెడ్డి, తనకు హింసించి తన ఇనామును లాగుకొనెననియు నుడిచెను.

నేనుకులను వెళ్లగొట్టుట

చింతలచెరువులో నిదనకు పనిజేసిన, కంచగిరి ఆన నతను సాక్ష్యమొసగుచు, తాను యెర్రగుండ నారప్ప ఇంట్లో నేనుకులమంటిమనియు, ముంజెప్పడైనది క్షిప్రతనతము సాక్ష్యమొసగుననను కాకలూరనే చిన్నారప హంపయ్య తనకు కిచ్చి తన్ను పూర్వ జెలగొట్టెననియు, అప్పటినుండి రావులు డిక్షిగ్రామమునకువచ్చి నివసించుచుంటిమనియు నుడిచిరి.

రాబోవు మొహరంపండుగలో కూనీలభయము

వెంగన్న పల్లి గ్రామ కాపురస్థుడగు మాబాడేరు ఆన నతను సాక్ష్యమొసగుచు తన గ్రామములోని హంపయ్య పక్షపు నాయకుడగు పంపిరెడ్డి ఒకజాను నొసంగి దానిని మేడినాకులవలె దీసికొని పోవలెనని జెప్పగా నందు లకు విరాకతింపిరిననియు, అప్పటినుండియు చాకట్ల మంగళ్లు తనకు పంపిరి మొదల మొదలు, అందుచే నా గ్రామమున వచ్చి పుష్పాలకు పోలిసనియు నుడిచెను. ముప్పరాయలు మొదలగువారి ప్రాతిపదికముచే గత రెండు సంవత్సరములుగా మోహరంబో పీర్లను నింపుటలేదనియు, ఈసంవత్సరము పీర్లను నింపెదనని, అప్పుడు పోలీసులు కూనీలు జరుగునని తెలుచు న్నారు అని నుడిచెను.

ఒక వక్రంగిని పనిజేసికొనకుండ బాధించుట

చింతలచెరువు గ్రామములో కమ్మరను పనిజేసికొనుచుండు వడ్డ శేరభయ్య అనునతడు హంపయ్య పక్షమువారు తనకు హింసించిన విధమును వివరించెను. మూడువత్సరములకు పూర్వమొక నాడు హంపయ్య కిల్లవాని కడియముల దీయవలెను జల్మకారువట్టున రమ్మని పిలిచెడి. అచ్చటకు వెళ్లగా చిన్నార పరెడ్డియు హంపయ్యయు నన్ను బుడ్డారెడ్డి మొదలగువారికి పనిజేయవలెనని. నాకు మీవిరోధము లవసరములేదు. అందరకు పనిజేసినదనెడిని. వారి మాట వివనందుకొనవలసివచ్చివారు నన్నుపక్షము తన్నించెడి. నేనొకప్పుడు పోలిపోతిని. ఒక దిన

మున భీమునిపల్లెకు జీతములు వసూలుజేసికొనుటకు వెళ్లగా నచ్చట హంపయ్యనునీయున సిద్ధపనన్ను కొట్టెను. తిరిగి నేను చింతలచెరువువచ్చి బుడ్డారెడ్డిపక్షము నాలుగు ఇండ్లవారికి నూత్రమే కూలిజేసికొనుచుంటిని. నేనిప్పుడు చుట్టుపట్ల పూర్వకు వెళ్లినచో పట్టుకుతన్నెద రసభయము. నాబంధుగుల్లిండ్లకుగూడ వెళ్లలేకున్నాను. పోలీసులుండుటవలన కొంతభయము తగ్గెను.

దారిదోపిడి

చింతలచెరువు గ్రామవాసియగు బోయనాగడు అను నతడు, తాను, గిల్లనానబతు డబ్బుతీసికొని వెళ్లుచుండగా మేడినాకులపల్లి కొండపల్లి, మోపూడి మొదలగువారు వచ్చి కొట్టి దోచుకొనిపోయిననియు, నాకు తరుచు నిట్లు జేయుచుండుననియు, తాను వెంటనే పోలీసులకు ఫిర్యాదుజేసినను, సాక్ష్యములేదను కారణముచే పోలీసువారు చర్యదీక్షింపలేదనియు నుడిచెను.

వ్యతిరేకముగ సాక్ష్యమిచ్చినందుకు కొట్టుట

చింతలచెరువువాసియగు నాగయ్య యను మరియొకడు సాక్ష్యమొసగుచు, తాను మేలను చెచ్చుటకు హంపయ్యకు వెళ్లుచుండగా హంపయ్య మనుష్యులు తననుకొట్టెననియు, గొర్రెలను బంజెదొడ్డిలో పెట్టిన కేసునందు తాను హంపయ్యకు వ్యతిరేకముగ సాక్ష్యమొసగుటయే ఇంచుమికారం నుననియు, ఇప్పుడు ఒంటరిగా బయటకుపోవుటకైన భయమగుచున్నదనియు నుడిచెను.

న్యాయ:—నాళ్లకు వ్యతిరేకముగా సాక్ష్యమివ్వని వారికి భయములేదా?

సా:—అ విషయము నాకు తెలియదు.

ఇతర భూముల నాక్రమించి అనుభవించుట

రావులుడికి గ్రామ కాపురస్థుడగు రంగారెడ్డి ఆన నతడు సాక్ష్యమొసగుచు చిన్నారపరెడ్డి ప్రాత్యహముమీద తాను చాలకాలమునుండి తిమ్మారెడ్డి భూములను అనుభవించుచుంటి ననియు కాని అతనికెట్టి ప్రతిఫలమును నొసంగుట లేదనియు నంగీకరించెను. తిమ్మారెడ్డి ఒకమాడు నాకు జప్తువారంటు చెచ్చి ఇంటికి తాళములు పీళ్లు జేసెను. ఆ విషయమును చిన్నారపపై పెద తిమ్మారెడ్డితో చెప్పగా పీళ్లు బ్రద్దలకొట్టి లోపల ప్రవేశింపవలెనని. అట్లే జేసితిని అని అతడు చెలిపెను.

తిమ్మారెడ్డి:—సాక్షి నుడిచిన జప్తువారంటు మొదలగు నవి నావద్ద నిచ్చట గలవు. దాఖలు జేయుమనచో జేసెదను.

న్యాయ:—ఆ సాక్షియే తాను పీళ్లు బ్రద్దలకొట్టి ప్రవేశించితినిని అంగీకరించెను. దాఖలుమొట్టు అక్కరలేదు.

పొలము బీడు పెట్టుట

రావులుడికి గ్రామకాపురస్థుడగు వీరప్ప తరువాతిసాక్షి. చిన్నారపపై రెండేండ్ల క్రిందట తనకు నుదీర్చుకొని బండి కట్టవలెనని యడిగెననియు, కట్టకపోయినందుచే పొలమువద్ద నుండగా తన వ్యవసాయము పనిముట్టును బలసంతముగ లాగుకొనిపోయిరిననియు తన తనకుని పట్టుకొనగదగినా నీతడు నుడిచెను. చిన్నారపపై ప్రాతిపదికముచే ఒకపొలమును నేద్యమొనర్చుకొనజాలక బీడు పెట్టువలసి వచ్చెననిగూడ అతడు నుడిచెను.

ప్రజలు ముందుకు రాకుండుట

కోర్టువారు ఫలహారములకు లేచుటకుండు, కార్చి నీగారు, అదనపు పోలీసుదళమును నిలిపి యుంచవలెనని కోర్టుకు వచ్చిన ప్రజలెవరైన గలరేమో కనుగొనవలసినదని కోర్టు గమస్తాత్ర జెప్పగా నాతడు బయటకు వెళ్లి పిలిచెను.

ఇంతలో, ఒకపక్షము నాయకుడగు కోన తిమ్మారెడ్డి గారు లేచి, తనపక్షము చాలమంది సాక్షులు గలరనియు వారి నందరిని మరుసటిదినము పిలువ సంపెదననియు నుడిచెను.

న్యాయ:—“నా” పక్షము సాక్షులు గలరని జెప్పటలో మీయర్థమేమియో నాకు తెలియకున్నది. ప్రజలు ఏమైన జెప్పకొనవలసినది వున్నయెడల తమపేర్లను నాకు పంపవలసినదని నేను ప్రకటించితిని. అట్లు ప్రకటించి ఆరుదినములైనను ఇంతవరకు ఒక్కరైనను ముందుకు రాలేదు.

పి. కేశవస్వామిగారు:—నిన్నటిదినమున చాలమంది ప్రజలువచ్చిరి. వారిపేర్ల పట్టికను నేను తయారుజేసి దాఖలుజేసెదను. చాలమందిప్రజలు తమ ఆయివ్వుమును దెలుపుకొనుటకు నిన్ను మొన్న వచ్చియుండిరి. వ రొక మహాజనుగుండ్ పెట్టుకొనిరి.

న్యాయ:—నాకావిషయ మేమియు తెలియదు. నావద్దకు ఏమహాజను రాలేదు.

కోర్టువెలుపల బహిరంగవిచారణ

కోర్చి నీగారు కోర్టువెలుపలకువెళ్లి పోలీసుదళమును కోరుటకు అచ్చట వచ్చియున్న ప్రజలలో - ప్రతిగ్రామమువారిని మేరుమేరున పిలిచి-వారిలో ఒక్కొక్కరిని ప్రతినధిగా నెన్నుకొనవలసినదని యడిగెను. సాక్ష్యము చెప్పవలసిన బలవంతమేమియు లేదనియు, నాజ్ఞ మొననే సాక్ష్యమిచ్చు వలసినదనియు న్యాయాధికారి అచ్చట జేరియున్న దాదాపు 200 ప్రజలకు స్పష్టపరచెను.

కోర్చి గ్రామములనుండి వచ్చియున్న రైతులు మొన్నటి వరకునుండి, సాగుబడుల తరుగునగుటచే వెళ్లిపోయినదియు తిరిగి రేవు నచ్చెదరనియు చెలిపెను. చాల గ్రామములనుండి వచ్చియున్న రైతులు తమతమ గ్రామముల కొక్కొక్క ప్రతినధి చొప్పున-సాక్ష్యమొసగుటకు-ఎన్నుకొనిరి. వీరి సాక్ష్యము ఫలహారాంతరము విచారింపబడును

ఫలహారాంతరము

ఒక్కొక్కచెరువు ప్రజలు

ఒక్కొక్కచెరువు ప్రజల ప్రతినధియగు కొండారెడ్డి తరువాత పరీక్షింపబడెను. క్రొత్తగాపెట్టిన పోలీసుస్టేషనుండవలెనని ఈతడుగోరెను. ఆయూరిలో 11,12 సం॥ క్రింద దేవాలయము పందర్భవన ఆలయము జరిగెను. తరువాత రివీండ్లక్రింద మావూరుప్రక్కన ఇనుకరాళ్లపల్లిలో కొట్టుటకేరము జరిగెను

న్యాయ:—క్రొత్తగా పెట్టిన పోలీసుస్టేషను మీవూరికి వర్తింపదా?

సా:—చేరదు కాబోలు. మూడుఏండ్లుగా మావూరులో రగడలు లేవు. అప్పుడప్పుడు ఆలయము జరుగుచుండునుగాన పోలీసుస్టేషను గావలెనని గోరుచున్నాము.

ఏపక్షమునకు చెందనివారు

రావులుడికి గ్రామములోని పోలీసుస్టేషను కావలెనను వారిప్రతినధియగు తిమ్మారెడ్డి తన గ్రామములో కక్షలులేవని నుడిచెను. కాని చింతలచెరువులోని కక్షపోట్లాటలవలన మావూరికిగూడ తొందర గలుగుచున్నది. చింతలచెరువు పోట్లాటలలో సాక్ష్యముకొను మావూరు వచ్చి ముమ్మల నడుగుచున్నాడు. చింతలచెరువులో హంపయ్యకు బుడ్డారెడ్డి వలసన్నకు ఎందుకు కక్షలు వచ్చెనో తెలియదు. ఆకక్షలు ఒకవత్సరముగా నున్నవి. చింతలచెరువులోని పోట్లాటలలో ఎవరికో యొకరికి సహాయము జేయక పోలే, రెండుపక్షములలో ఎవరికో యొకరికి విరోధమయ్యెదము. అప్పుడు వారు మాకు తొలకరగలుగచేసెదను. ఇదివరకు ఈ విధముగనే మావూరు గ్రామకరణముకు హనుమంతరావుగారి ఆస్తిని తిమ్మారెడ్డి, బుడ్డారెడ్డి లాగుకొనిరి. మేమిప్పుడు తటస్థులముగ నుండుటచే ప్రస్తుతము మామేమి తొందర గలుగలేదు.

పోలీసు పోలగించిన 8 దినములకు బందిపోటు

చింతలచెరువు కాపురస్థుడగు గజ్జలపల్లెయ్య సాక్ష్యమొసగుచు తనవూరిలో కక్షలు గలవనియు, తాను బుడ్డారెడ్డి పక్షమువాడనని జెప్పి, చిన్నారపపై పూటెండు కేసు న్యాయములకే చిన్నారపపై తిమ్మారెడ్డి య 1000 ల చొప్పున నొసగవలసినదని యడుగగా నిరాకరించినందువలన తమలో విరోధములు గలిగెననియు బలపరిచెను. ఆ విరోధములు వచ్చిన తరువాత చిన్నారపపై, హంపయ్య మాబండ్లకు దొంగిలించజేసెను. తరువాత మాయండ్లను ఇతరుల గృహములను లూటీచేయబడెను. నా కొడుకును పట్టుకొని కొట్టిరి. చెవిటి రామారెడ్డి, నారప్ప మొదలగువారిని గూడ కొట్టిరి. పోలీసులు తీసివేయబడిన ఎనిమిది శోజులకే బందిపోటు జరిగెను.

నీలూరు ప్రతినధి

నీలూరు ప్రజలలో, పోలీసుస్టేషను గావలెనని వారి తరపున నాగిరెడ్డియనునతడు సాక్ష్యమొసగుచు తెలికిలో క్రొత్తగాపెట్టిన పోలీసుస్టేషను చాల యుపయోగకరమనియు పొగురురు, గజరాంపల్లె గ్రామముల రైతులు, చిన్నారపపక్షమువారు గలటచే వారికి మా గ్రామమువారికిని వివాదములు గలిగినయెడల నీ స్టేషను చాల రక్షణ మొసగగలదనియు నుడిచెను. మావూరి రై

కులకును పై రెండు గ్రామముల రైతులకును అప్పుడప్పుడు కొట్టలు జరుగుచుండును. ఆ రెండు గ్రామముల రైతులను, మా పూరిలోని భూములకు పంపించి చెల్లింపరు. ఈ విషయమున పోలీసువారిద్వారా వసూలు జేయవలసివచ్చుచుండెను. చిన్నారప్ప పక్షమునకు జేరిన శిరిరెడ్డి మా పూరిలోనుండున్నాడు. అతనిద్వారా చిన్నారప్పరెడ్డి మా పూరివాళ్లకు తొందరగ జేస్తున్నాడు. శిరిరెడ్డి ఇప్పుడు చనిపోయినను అతని బంధువులందరు పూరిలోనేయున్నారు. వారి ద్వారా మా కెప్పుడు తొందరలుగలుగుచుండును. లక్ష్మీపల్లి రైతుల ద్వారా మాకీ తొందరలుగలుగుచున్నవిగాన కొత్త పోలీసు నేమను మాకు చాల ఉపయోగకరముగనుండును.

వెంకట్రాం పల్లె

వెంకట్రాం పల్లె గ్రామముల తరపున అంజనప్ప యను నతడు, కొత్త పోలీసుస్టేషను గావలెనని చెప్పవలసి యిచ్చు రెడ్డి చిన్నారప్పరెడ్డి, కరణం వెంకటరావుగార్ల పక్షములవలన తమ కుపద్రవముగలుగునని భయముగలవనియు, ప్రస్తుతమున లక్ష్మీపల్లె భూములకు సమీపమున తనకొక భూమి గలదనియు, అటుంక పెట్టుచుండిరనియు నుడివెను.

పదివత్సరముల విదేశవాసము

నేను పదివత్సరములుగా మా గ్రామమును లక్ష్మీపల్లిని వదిలి పశ్చిమదెల్లెలో వుంటున్నాను. నేనచటికి వెళ్లినచో చిన్నారప్పరెడ్డి చనిపోయెను. ఇప్పుడు అచ్చట పోలీసుస్టేషను నుంచునో తిరిగి మాస్వగ్రామమును లక్ష్మీపల్లికి జేరుకొని అచ్చట నివసింపవలెనని యభిలషించుచున్నాను. అని లచ్చన్నయను సాక్షి చెలిపెను. తిన్నారెడ్డి పక్షమున సాక్ష్యమొసగుటచే తన్నుకొట్టి చెడబోయితిరని అతడు నుడివెను.

మరియొక ప్రవాసీతుని చరిత్ర

“చిన్నారప్పరెడ్డి మాతండ్రిని తనపక్షమున జేరుకుని యడిగెను. అందుకు అంగీకరింపనందుచే మా వేరుసగచేసును చిన్నారప్పరెడ్డి మనుష్యులను పంపి దోపిడీజేయించెను. మాయిండ్లుపడగొట్టెను. అందుచేత మేడిమాకులపల్లెలోనున్న చంపెరని భయపడి లక్ష్మీపల్లికి వెళ్లి అచ్చట నివాస మేర్పరచుకొంటిమి. అచ్చట తిన్నారెడ్డి భూముల నేద్యమొనర్చుటకు ప్రయత్నింపగా చిన్నారప్ప మనుష్యులలో 100, 150 మందివచ్చి మేము చీడు పెట్టుటకు నిశ్చయించిన భూమిని మారేల నేద్యము జేయుచున్నారని” చెప్పి కొట్టిరి. ఇది జరిగి 10 ఏండ్లయ్యెను. అని లాలిగాడు అనునతడు సాక్ష్యమొసగెను. నాకు కాశ్యోతముగ నిలచియుండు చెబ్బలుకొట్టిరి. ఇంకను నచ్చటనున్న చంపి జేనెదరని యెంచి కండికొండకు జోయి నివసింపుచున్నాను. పోలీసుస్టేషనున్నయెడల మా గ్రామమునకు తిరిగి వెళ్లి జేరుకొనెదను అని అతడు నుడివెను.

ఒక స్త్రీ డరు

గుత్తియందొక స్త్రీ డరుగ పి. సుబ్బారావుగారు పూర్వీకటిపు పోలీసు అసరనునిచువురు, గ్రామములంద నేకమగు నేరములు జరుగుచున్నవనియు అవి బయటకు వచ్చుచున్నవనియు, బయటకువచ్చిన నేరములైనను కొద్దులో ఋజువు గావనియు నుడివెను. తిన్నారెడ్డిగారి పక్షమునకును, చిన్నారప్పరెడ్డిగారి పక్షమునకును గల విరోధములే దీనికి కారణములు. శేషవెట్టిగారి సహాయముచే, గత 15 వత్సరములుగను, చిన్నారెడ్డిగారి పక్షమొక్కవలయుగనున్నది. చిన్నారప్పరెడ్డి, తిన్నారెడ్డిగారి భూములను సాగుజడిగానుండ జేయుచున్నాడు. పీయపురమును రాజీ జేయుటకు మాడు వత్సరములకు పూర్వము నేను, నరసింహచారిగారు ప్రయత్నించితిమి.

స్వామి:—అవిషయము నరసింహచారిగారు నిన్న చెప్పిరి. ఇంకేమైన కొత్తవిషయముల చెలిపెదరా? అదనపు పోలీసుదళములప్పు ఆరాచకము నాపుటకు జేరొకమార్గము లేదా?

సా:—లేదనియే నాతలంపు.

స్వామి:—గ్రామములలో జరుగు నేరముల గురించి మీకు వివరములెట్లు తెలిసెను.

సా:—నాపొల్లలు చెప్పు విషయములబట్టి తెలిసెను.

స్వామి:—నాకు తిన్నారెడ్డి గారి పక్షమువారిని యెంచెదను.

సా:—అవును. అయినను ఇంటివద్ద మాకు వివరముల చెలుపు నపుడు యథార్థము నే చెలిపెదరు. అంతయిగాక నేను 25 వత్సరములుగా సీగ్రామమున ప్రాక్తిసుజేయుచున్నాను. అందుచే నీ కక్షల గురించి నాకు బాగుగ తెలియును. ప్రస్తుతము గ్రామములలో చిన్నారప్పగారి పక్షమొక్కవ ప్రబలముగనున్నది. తిన్నారెడ్డిగారి పక్షము తక్కువ బలముగ నున్నది.

దీ! బి:—ఈసాక్షి యనుక చిన్నారప్పపై చేపడిన చింతలచెరువు బందిపోటుకేసులో ప్రాసిక్యూషను తరపున 9వ సాక్షి. అప్పుడు సాక్ష్యమొసగుచు తాను తిన్నారెడ్డి మిత్రుడనని అంగీకరించెను.

స్వామి:—అవిషయమునకు నాకుసంబంధములేదు. ఇటీవల, కక్షలు మరలించి ప్రబలుట

గుత్తియందు మరియొక స్త్రీ డరుగ లక్ష్మీనారాయణరావుగారు తరువాత సాక్ష్యమొసగుచు, నీకక్షలు ఇటీవల మరలించి వ్యాపించెనని నుడివెను.

స్వామి:—ఇటీవలి వత్సరములలో తీవ్రముగ నేరముకొటి మాత్రమే గాన్పించుచున్నది.

సా:—గొర్రెలను దొంగిలించుట, ఇండ్లపై రాళ్లు విసరుట, ఇండ్లలో జొరబడి వస్తువులు ధాన్యములు లాగుకొని పోవుట మొదలగు నేరములు విశేషముగ జరుగుచుండెను.

స్వామి:—అవి స్వల్పనేరములు.

సా:—ఒకరి నొకరు బాధించుకొనుటకు చేపడించుకొనుటకు అవి చాల తీవ్రమైనవే.

స్వామి:—కక్ష నాయకులు ప్రజలను బెడరించుచున్నారని కొందరు నుడివిరి. అందుకు నిదర్శనమేమి?

సా:—ప్రజలు నేరములను గురించి ఫిర్యాదుజేయుటకు ముందు రాకజోవుటయే అందుకు నిదర్శనము.

సాక్షి ఇంకను నుడువుచు తనకు ఇటీవల జరిగిన వివరములు ఎక్కువ చిన్నారప్పరెడ్డిగారికి వ్యతిరేకముగ నున్నవని తెలిపెను.

కె. లక్ష్మీనారాయణగారు ఈదినమున విచారించబడిన వారిలో చిట్టచివరి వారు.

నాయకుల నిర్దరను దేశాంతర మంపుడు

చిట్టచివరకు సాక్ష్యమొసగిన కె. లక్ష్మీనారాయణరావుగారు, రెండుకక్షల నాయకులను దేశాంతరమునకు పంపిజేయవలెనని నూచించినపుడు కోర్టుసంఘం గొప్పసంచలనము గలిగెను. వీరు, గుత్తికాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శి. వయస్సు 25 వత్సరములుండును. విచారణ ప్రారంభమునండియు వీరు కోర్టులో జులై హౌస్నియొండి విడుదలయిరి. ఈదినమున కోర్టులేదు పూర్వము సాక్ష్యమొసగుటకు ముందునకువచ్చెను. అతని వృత్తిని గురించి న్యాయమూర్తి ప్రశ్నింపగా దానువర్తమానమున భూస్వామి ననియు చెలిపెను.

గుత్తి తాలూకాయందలి కక్షలసంగతి అంగరేణు అంగీకరించి స్థిరపరచిన విషయమేయని నుడివెను.

స్వామి:—ఈ కక్షలగురించి మీకేమైన స్వంతముగ తెలియునా?

సా:—గ్రామములలోని ప్రజలందరును ఈరెండుకక్షల నాయకులచేతను చాల హింసించ బడుచున్నారు.

స్వామి:—అందులకు ప్రత్యక్ష నిదర్శనములు మీకేమైన తెలియునా?

సా:—అవును. చాలమంది కొట్టుబడిరి. చాలమందిగృహములు పడగొట్టి నిర్మాలు మొనర్చబడ్డెను. చాల దొంగతనము లొనర్చబడెను.

ఈకక్షల నాయకుల వ్యాపింప నచ్చివయెడల త్వరలో

నే ఇతర గ్రామములకుగూడ వ్యాపింపబల నిశ్చయము. ఈకక్షలలోని సంఖ్యల బలముగూడ చాల హెచ్చిపోవును.

ఈయూరిలోని స్త్రీ డరులోకిగూడ ఈకక్షలు వ్యాపించెను. (నవ్వు) అది నా యభిప్రాయము. ది. బ. పి. శేషవెట్టి లక్ష్మీనారెడ్డి వెంకటసుబ్బయ్యగార్లు మొదలగు స్త్రీ డరు చిన్నారప్ప పక్షము వహించి రనువిషయ మందరికి తెలిసినదే. లక్ష్మీనారాయణ పి. వెంకటసుబ్బారావుగార్లు మొదలగు స్త్రీ డరు తిన్నారెడ్డి కక్షలో జేరిరి.

స్వామి:—స్త్రీ డరు అట్లుచేరుట తమవృత్తిహోదాలలో నని యెంచెదను.

సా:—స్త్రీ డరువృత్తి హోదాలలోనే గారు కక్షిదారుల వలెనే చేరిరి.

స్వామి:—అట్లు నుడువుటకు కారణ మేమి?

సా:—నేను రోజూ మామమన్న దది. వాడు స్త్రీ డరు వృత్తిహోదాలలో మాత్రమే నీ కక్షలలో సంబంధము పెట్టుకొని నయెడల వాడు ఈకక్షల వ్యవహారము లలో దీనికికావలసిన కొంతవరమితి యుండెడిది. అప్పుడంత శ్రద్ధదీసికొనువాడుగాను. ఈవిధముగానిదిసాగుచో తాలూకాయంతయు నీరెండుకక్షలలో బడిపోవును. ఇప్పుడేదీన్నివిచారకువచ్చినన, ఏదోయొక పక్షములో ప్రజలుజేరి బలపరుచుకొన జూచుచున్నారు. ఈకక్షలను అణచుటకు వెంటనే తీవ్రముగ చర్యల దీసికొనియెడల గుత్తిగూడ నీకక్షల కాహుతియగునని భయపడుచున్నాను. ఈకక్షలవలన చాల ప్రాణనష్టము అస్తినవ్వచుగూడ గలుగునని ప్రజలలో భీతివ్యాపించియున్నది. ప్రస్తుతపు అదనపుదళ మిందు శేమాత్రము చాలదు.

ఇరుపక్షముల నాయకులను దేశాంతర మంపించి నూర్చులేదని నాకు దోచుచున్నది. అట్లుగానియెడల వారిఅస్తుల నన్నిటిని ప్రభుత్వమువారు లాగుకొని నిస్సహాయులుగ నొనర్చవలెను (నవ్వు) వారి నీతాలూకా విడిచివెళ్లవలెనని అడుగవలెను.

స్వామి:—ప్రస్తుతమదీసికొనుచున్న చర్యలకంటె నవి చాలతీవ్రముగనున్నవి. అంతకంటె నెక్కువచర్యలను దీసికొను విషయ మాలోచించుటకు రాతేదు.

సా:—మీరిందుకు ప్రత్యేకముగ నియమింపబడిన అధికారులగుటచే నీవిషయములు మీకు నూచింపవచ్చు ననుకొంటిని.

స్వామి:—ఇదివరకు తీసుకొనినచర్యయే న్యాయమా అనువిషయ మాలోచించుట మాత్రమే వచ్చితిని.

సా:—ప్రజలయొక్కయు తాలూకా యొక్కయు తేమమును విచారించి, నేను నూచించిన చర్యనంటి చర్యను దీసుకొనినచేగాని వీలు గాన్పించుటలేదు.

ఇదివరకే కొంతచర్య దీసుకొనబడెను.

సా:—కాని అది చాలదు.

స్వామి:—మీ యభిప్రాయములను గురించి గమనించెదను.

విచారణ మరుసటిదినమునకు నిలాపబడెను.

విచారణ యింకను అధిమము 8 గోజులైనను పట్టునట్లు గాన్పించుచున్నది. ఇంకా అధికారులపక్షపు సాక్ష్యమే జరుగుచున్నది. తరువాత ప్రతికూలపక్షపు సాక్ష్యము జరుగవలసి యుండును.

“SMILE” సైల్ “వన్ దన్”

ఈ దివ్యవృద్ధి శ్రీ పురుష జాతులకు సంభవించు శరీర బలహీనత, కుక్లవృద్ధి, నవ్రుంధకత్వము, స్వస్థత్వం నము, అతిత శ్రీ సంభోగము వగైరాలెల్ల కలిగే చిత్తైన వ్యాధి చిహ్నములకు నిస్సంశయ నివారిణి.

ఇందులో (బిటిస్ (ఫార్మకోపియ) ఔషధ గ్రంథములన్ని బయలుపడిన మిక్కిలి సుకుమార సుప్రసిద్ధ బలవర్ధకౌషధముల (టానిక్సులు) ముఖ్యుగా సంహారముల గ్రహించి చేర్చబడియున్నది. అట్టిపురుషుచే శుద్ధియైన యీ “వందన్” అను సిద్ధౌషధము. నవీనరసనాద (Chemistry) వైద్యచికిత్సాశాస్త్రము (Therapeutics)ల విషయ చర్యలలో బయలుపడిన నరములకు పటుత్వమును కలిగించు టానిక్సులలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠతమమైనదని సంపూర్ణముగా నమృదగినది.

VANDAN

అతిబలహీనతగా నున్న వృద్ధు “వారా” అనునది వైపుతగా ముపయోగించ బడవలెను.

ఇది ఈక్రింది కంపెనీవారివద్ద దొరుకును:— మదరాసు రాజధాని సోల్ ఎజెంట్లు అయిన దాదా అందుకో., కెమిస్ట్స్. ఎస్.ప్లనేజ్, మదరాసు.

అమృత తారా విజయము

కామినియా నూనె

పెంట్రిక లేఅందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుడు

పెంట్రికలు దువ్వినపుడు ఈదకమున్నే త్వర
పడకపోయిన ఈద మొదలుపెట్టి పూర్తి
పాశగును అల్లుకాకుండ నేడే కామి
యా నూనెను వాడి సర్వముగా
శిరోజముల గాపాడుకొనుడు. పెంట్రికల
కేబాడ్యమున్నను మూర్చి ఈ దివ్యవధు
వానిని మొత్తముగా పట్టవలె నెదుగునట్లు
చేయును ఒక పరీక్షవల్ల మీకే తెలియగలదు.
మీ శిరోజముల నతిసుభ్రవరచును బుడ్డిబె
1 రూపాయి. కి బుడ్డిబె రూ 2-10-0.
126 కి పీచార్జులు ప్రత్యేకము.

అబోదిల్ బహారు

మీకు ఏనుషానన ద్రవ్యము లేక అల్లరు కావలసియున్న
అబోదిల్ బహారుకు ప్రాయము.
అపున్న బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 1 ట్రాం బుడ్డి 0-12-0
1 ట్రాం బుడ్డి 0-8-0 మీ చేతిరుమాలనందు
చుక్కలు వేసికొన్న సరిమళ మన్నిదిశలను వ్యాపించును.
పై కామినియా నూనె, అబోదిల్ బహారు మందునరకులము ప్రతివోటను విక్రయించ
బడుచును. లేకున్న సొలుపొంట్లగు,
అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,
155 బాక్సుమీడు, గోంబాయి అని వ్రాసిన అడయగలదు
కత్తిపాడవారిపేరిట అమ్మకమునకు వచ్చును.

శ్యామా నుందరము

ఒక చక్కని నవల
గ్రంథకర్త: ఒంతలి నత్య నాథము

ఇది నలువదేండ్లకు పూర్వ మాండ్రదేశమును కలవరపఱచిన రంపయుద్ధము

వకు సంబంధించిన నవల. కథానందర్భములు, వర్ణనలు,
రంగములు, పాత్రలు వృద్ధములై చిత్రము నాకర్షించును
డిబ్బి పైజా గంజీబేజీలు: పెల రూ 1-0-0
ఒకసారి మొత్తముగ కొనువారలకు కమీషన్ నివ్వబడును

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తపాలాపెట్టె 212, మదరాసు

ఆయుర్వేదాపథ రత్నాకరమ్

అపూర్వ అత్యద్భుత గ్రంథము
కొద్దిరోజులువరకు వెల 8-0-0
శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి
ప్రిన్సిపాల్ ఆంధ్ర సీనియర్ డాక్టరు, బెజవాడ

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (వది అణాలు)
తెలుగుభాష! (పోస్టుబియ్యం ప్రత్యేకము) గూఢభాష!
కేరములో ఉష్ణధృక్కులు చే కలిగిడి సైత్యకాళ
మాత్రలు దివ్యామృతము. అజీర్ణము, అరుచి, అపైలింకం,
అగ్ని మాయము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల
యందు బలమయము, పిక్కిలు, పార్శ్వములు, కీరస్య,
తేర్లు, అనులు, మొదలగువానియందు గలిగిడి సోత్స
లను శోగొట్టి కేవామము మంతి యారోగ్యమునకు
కెచ్చును.
ఈ మాత్రలు కేవావార సోత్సలను కంటనే
మాన్యును. యిందు అనేకపిషధులు చేరినవి. అనుభవము
గల వైద్యులుగలవలెన పరమహంసక్రియ యని చెప్ప
కచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.
విడుదాకా:— (1078)
ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,
పోస్టు నిడుమాల, ఎలకపూ, కృష్ణాజిల్లా.

కామామృతము

ఒక టేమాత్ర! 1 గంట కేగుణము!!
ఈ యాపథము శుక్రధాతు బలమునకే నిర్మింపబడినది.
రాత్రిపూట నొక మాత్ర దీసికొనిన ఎంతబలహీనమైన శుక్రమై
నను వెంటనే సంసారముఖము నీయగలరు. 5 దినములు పుచ్చు
కొనిన మాత్రములోగలిసి గాని మాత్రమునకు ముందు
పెనుకలగాని నిద్రలోగాని పోయెడి శుక్రవత్తము దృఢముగా
నివారణయగును. మధ్య నపుంసములు, సరముల బలము తగ్గిన
వారు ఈ మాత్రలకే పైకి పూతగాగూడ నుపయోగించిన
బిక్కిలి శక్తివంతులు కాగలరు. అనేకులకు వాడి దృష్టాంతము
చూచిన యాపథము, మియుత్తరములు రహస్యముగా నుంపఁ
బడును. 20 మాత్రల సీసా రూ. 2-0-0
అమృతాశ్రమము, నెం 1. ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

చేంబర్లెన్ గారి దగ్గు నివారిణి

దగ్గు, జలుబు, కాక వా
యపు అను బిడ్డలకు వచ్చు
రోగము, గొంతుపుండు.
గొంతురాపు, రొమ్ముపడి
సెము, కుక్కిదగ్గును, అన్ని
రకములగొంతు వ్యాధులు
మొదలగునవి పటాపంచ
లై పోవునును, అన్నిజాగా
లో విక్రయించ బడు
చున్నది. (33-3) 133.